

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Mr Dylan Williams
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD	NOTICE OF MEETING	
PWYLLGOR GWAITH	THE EXECUTIVE	
DYDD MAWRTH 24 HYDREF 2023 10.00 o'r gloch yb	TUESDAY 24 OCTOBER 2023 10.00 am	
CYFARFOD HYBRID – YN YSTAFELL BWYLLGOR 1 AC YN RHITHWIR	HYBRID MEETING – VIRTUAL AND IN COMMITTEE ROOM 1	
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518	Committee Officer

AELODAU/MEMBERS

Plaid Cymru/The Party of Wales

Neville Evans, Carwyn E Jones, Llinos Medi, Gary Pritchard, Alun Roberts, Nicola Roberts, Robin Wyn Williams

Y Grŵp Annibynnol/The Independent Group

Dafydd Roberts, Dafydd Rhys Thomas

COPI ER GWYBODAETH / COPY FOR INFORMATION

I Aelodau'r Cyngor Sir / To the Members of the County Council

Bydd aelod sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith yn cael gwahoddiad i'r cyfarfod i siarad (ond nid i bleidleisio) os ydy o/hi wedi gofyn am gael rhoddi eitem ar y rhaglen dan Reolau Gweithdrefn y Pwyllgor Gwaith. Efallai bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried ceisiadau gan aelodau sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith i siarad ar faterion eraill.

A non-Executive member will be invited to the meeting and may speak (but not vote) during the meeting, if he/she has requested the item to be placed on the agenda under the Executive Procedure Rules. Requests by non-Executive members to speak on other matters may be considered at the discretion of The Executive.

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffrydio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y ffrydio byw hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cytunedig yr Awdurdod

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan Aelod neu Swyddog mewn perthynas ag unrhyw eitem o fusnes.

2 **MATERION BRYD ARDYSTIWDYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU EI SWYDDOG APWYNTIEDIG**

Dim materion brys ar adeg anfon y rhaglen hon.

3 **COFNODION** (Tudalennau 1 - 12)

Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft cyfarfod y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 26 Medi 2023.

4 **BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH** (Tudalennau 13 - 26)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Democratiaeth.

5 **ADRODDIAD BLYNYDDOL RHEOLI TRYSORLYS 2022/23** (Tudalennau 27 - 42)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

6 **RHEOLI'R TRYSORLYS - CHWARTER 1, 2023/24** (Tudalennau 43 - 58)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

7 **STRATEGAETH CYFRANOGIAD CYHOEDDUS 2023-28** (Tudalennau 59 - 84)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Proffesiwn – AD a Thrawsnewid.

PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y cyfarfod hybrid a gynhaliwyd ar 26 Medi, 2023

YN BRESENNOL:	Y Cyngorydd Robin Williams (Dirprwy Arweinydd) (Cadeirydd) Cyngorwyr Neville Evans (ar gyfer eitemau 1 i 7 a 12) Carwyn Jones, Gary Pritchard, Dafydd Roberts, Nicola Roberts, Dafydd Rhys Thomas.
WRTH LAW:	Prif Weithredwr (yn bresennol ar gyfer eitemau 1 i 7 ac 11 i 15) Dirprwy Brif Weithredwr Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd Pennaeth Gwasanaeth Tai Pennaeth Gwasanaeth Oedolion Pennaeth Democratiaeth Rheolwr Datblygu Economaidd (THJ) (ar gyfer eitem 15) Rheolwr Adfywio (DLI) (ar gyfer eitem 13) Rheolwr Gweithredol (Tîm Arweinyddiaeth) (SOJ) ar gyfer eitem 12) Swyddog Pwyllgor (ATH) Swyddog Gwe-ddarlledu (FT)
YMDDIHEURIADAU:	Cyngorwyr Llinos Medi (Arweinydd), Alun Roberts (Aelod Portffolio Gwasanaethau Oedolion a Diogelwch Cymunedol), Mr Gethin Morgan (Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Pherfformiad)
HEFYD YN BRESENNOL:	Rheolwr Sgrwitini (AGD), Cyngorwyr Douglas Fowlie, Glyn Haynes, Gwilym O. Jones, John Ifan Jones, Robert Ll. Jones, Pip O'Neill, Dylan Rees.

Cyn dechrau busnes y cyfarfod, dywedodd y Cadeirydd y byddai'n amrywio'r drefn ar gais y Prif Weithredwr a gyda chytundeb y Pwyllgor Gwaith er mwyn ystyried eitem 12 yn gynt gan fod yn rhaid i'r Prif Weithredwr adael ganol bore i fynd i gyfarfod gyda Gweinidog Llywodraeth Cymru a oedd wedi'i alw ar fyr rybudd. Cytunodd y Pwyllgor Gwaith i newid y drefn.

1. DATGAN DIDDORDEB

Ni chafodd yr un datganiad o ddiddordeb ei dderbyn.

2. MATERION BRYS A ARDYSTIUYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU EI SWYDDOG APWYNTIEDIG

Dim materion i'w hadrodd.

3. COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 18 Gorffennaf 2023 i'w cadarnhau.

Penderfynwyd cadarnhau fod cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 18 Gorffennaf 2023 yn gywir.

4. BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Democratiaeth a oedd yn cynnwys Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith ar gyfer y cyfnod rhwng mis Hydref, 2023 a Mai, 2024 i'w gadarnhau.

Diweddarodd y Pennaeth Democratiaeth y Pwyllgor Gwaith ynghylch newidiadau i'r Blaen Raglen Waith a nodwyd y canlynol –

- Eitem 1 (Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd) ac Eitem 2 (Cynllun Trawsnewid Cerbydau Fflyd) sy'n benderfyniadau dirprwyedig - mae'r dyddiad cyhoeddi wedi'i newid i'r cyfnod rhwng Medi a Hydref 2023.
- Eitem 4 (Adroddiad Blynyddol Rheoli'r Trysorlys 2022/23) fel eitem newydd ar gyfer cyfarfod 24 Hydref 2023 y Pwyllgor Gwaith.
- Aildrefnwyd Eitem 5 (Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd 2023-28) o gyfarfod 26 Medi 2023 y Pwyllgor Gwaith i'w gyfarfod ar 24 Hydref 2023.
- Eitem 6 (Cais awyr dywyll rhyngwladol ar gyfer rhan dde-orllewinol Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Ynys Môn (AHNE) fel eitem newydd ar gyfer cyfarfod 24 Hydref y Pwyllgor Gwaith.
- Eitem 12 (Sylfaen y Dreth Gyngor 2024/25) fel eitem newydd ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 28 Tachwedd 2023.
- Eitem 14 (Moderneiddio Cyfleoedd Dydd: Anableddau Dysgu – Ardal Caergybi) fel eitem newydd ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 28 Tachwedd 2023.
- Eitem 26 (Moderneiddio Cyfleoedd Dydd: Anableddau) fel eitem newydd ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 20 Chwefror 2024 (*Cadarnhawyd gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol fod yr eitem hon yn berthnasol i'r Ynys gyfan yn hytrach nag eitem 14 sy'n benodol i Gaergybi*)
- Eitem 29 (Cynllun Busnes Cyfrif Refeniw Tai 2024-2054) fel eitem newydd ar gyfer cyfarfod 19 Mawrth 2024 y Pwyllgor Gwaith.

Penderfynwyd cadarnhau Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith wedi ei diweddarau am y cyfnod Hydref 2023 – Mai 2024 gyda'r newidiadau a amlinellwyd yn y cyfarfod.

5. MONITRO CERDYN SGORIO - CHWARTER 1 2023/24

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Proffesiwn a Thrawsnewid oedd yn cynnwys y Cerdyn Sgorio Corfforaethol ar gyfer Chwarter 1 2023/24 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith.

Cyflwynodd y Cynghorydd Carwyn Jones, Aelod Portffolio Busnes Corfforaethol a Phrofiad Cwsmeriaid yr adroddiad a oedd yn portreadu sefyllfa'r Cyngor yn erbyn ei amcanion llesiant ar ddiwedd Chwarter 1 2023/24. Roedd yn galonogol nodi bod 89% o'r dangosyddion perfformiad yn perfformio uwchlaw neu o fewn 5% o oddefgarwch i'w targedau ar gyfer y chwarter. Mae'r adroddiad yn tynnu sylw at nifer o straeon cadarnhaol mewn perthynas â dangosyddion NERS, nifer y cartrefi gwag sy'n cael eu defnyddio unwaith eto, Gwasanaethau Oedolion, rheoli gwastraff, digartrefedd, addasiadau drwy'r grant cyfleusterau i'r anabl a chynllunio, yn benodol dangosyddion 35 a 37 (canran y ceisiadau cynllunio a benderfynir ar amser a chanran yr achosion gorfodi yr ymchwiliwyd iddynt o fewn 84 diwrnod yn y drefn honno). Mae'r dangosyddion Perfformiad Iechyd Corfforaethol a'r dangosyddion gwasanaeth cwsmeriaid hefyd yn perfformio'n dda, ac ar ddiwedd y chwarter

cyntaf mae'r Cyngor yn Wyrdd ac ar y targed o ran rheoli presenoldeb gyda 2.1 diwrnod wedi eu colli i absenoldeb fesul FTE yn y cyfnod. Mae nifer fach o ddangosyddion yn tangyflawni sy'n cynnwys Dangosydd 09 (canran y ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth yr ymatebwyd iddynt ar amser) lle mae'r perfformiad yn erbyn y targed yn 84%. Er bod hyn yn welliant ar y perfformiad ar gyfer yr un chwarter y llynedd, mae'r targed wedi cael ei godi o 80% i 90% ac felly'r sgôr yw Ambr ar gyfer chwarter cyntaf 2023/24. Bydd y perfformiad ar gyfer hyn a dangosyddion 29 a 30 mewn perthynas â Gwasanaethau Tai (newid unedau gosod a rhent a gollwyd oherwydd bod eiddo'n wag) a dangosydd 36 mewn perthynas â'r Gwasanaeth Cynllunio (nifer yr apeliadau cynllunio a wrthodwyd) sy'n is na'r targed yn parhau i gael eu monitro gan y Tîm Arweinyddiaeth i sicrhau gwelliannau i'r dyfodol. Mae adran rheoli ariannol y cerdyn sgorio yn rhagweld gorwariant o ran y gyllideb am y flwyddyn wrth i rai cyllidebau ddod dan bwysau cynyddol oherwydd effeithiau'r argyfwng costau byw. Bydd y sefyllfa ariannol yn cael ei hadolygu'n fanwl. Y gobaith yw bod y data a gyflwynir yn rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor Gwaith am aeddfedrwydd y trafodaethau ynghylch perfformiad o ran cydnabod meysydd sy'n perfformio'n dda a nodi a lliniaru meysydd sydd heb berfformio cystal. Mae'r ffocws yn parhau i fod ar gynnal perfformiad wrth symud ymlaen a sicrhau y gwneir cynnydd a gwelliannau yn y meysydd a nodwyd.

Rhoddodd y Cyngorydd Douglas Fowlie, Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol adborth o gyfarfod 19 Medi, 2023 y Pwyllgor lle craffwyd ar adroddiad cerdyn sgorio Chwarter 1 2023/24. Roedd aelodau'r Pwyllgor wedi croesawu'r perfformiad cadarnhaol yn gyffredinol ond gofynnwyd am sicrwydd y byddai'r dangosyddion lle nodwyd tanberfformiad yn gwella. Gan nodi y rhagwelir gorwariant o ran y gyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24, gofynnodd y Pwyllgor sut mae pwysau cyllidebol yn cael eu lliniaru a'u monitro. Gofynnodd yr Aelodau gwestiynau hefyd am y newidiadau i'r cerdyn sgorio er mwyn sicrhau ei fod yn cyd-fynd â Chynllun newydd y Cyngor a'r amserlen ar gyfer eu gweithredu. Lle'r oedd perfformiad wedi gwella, gofynnodd y Pwyllgor am ragor o wybodaeth am yr hyn a oedd wedi cyfrannu at y perfformiad cadarnhaol ac a oedd unrhyw wersi i'w dysgu a'u rhannu â gwasanaethau eraill. Cadarnhaodd y Cyngorydd Fowlie, yn dilyn ei drafodaethau, fod y Pwyllgor wedi cytuno i argymhell adroddiad cerdyn sgorio Chwarter 1 2023/24 a'r mesurau lliniaru hynny i'r Pwyllgor Gwaith.

O ran y dangosyddion oedd heb berfformio'n unol â'r targed, rhoddodd yr Aelodau Portffolio/Pwyllgor Gwaith perthnasol eglurhad o'r mesurau sy'n cael eu rhoi ar waith i fynd i'r afael â materion ac i sicrhau bod gwelliannau'n cael eu gwneud ar gyfer y chwarter nesaf. Rhoddwyd sicrwydd y byddai cyswllt a thrafod rheolaidd gyda Phenathiaid Gwasanaeth ynghylch meysydd sy'n tanberfformio a chymau unioni. Gwnaed pwynt ynglŷn â chynnal persbectif o ran meysydd a nodwyd yn Goch a phwysleisiwyd pwysigrwydd ystyried y cyd-destun gyda pherfformiad dangosydd 36 – gan ddyfynnu canran yr apeliadau cynllunio a wrthodwyd fel esiampl. Er bod y perfformiad ar gyfer dangosydd 36 yn cael ei ddangos fel 0% yn erbyn targed o 65%, mae'r dangosydd yn ymdrin â nifer fach iawn o achosion; dylai'r ddwy apêl ar gyfer y chwarter hwn – na chafodd yr un ohonynt eu gwrthod - gael eu hystyried yng nghyd-destun y tua 300 o geisiadau cynllunio y deliwyd â nhw yn yr un cyfnod.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad Cerdyn Sgorio Corfforaethol ar gyfer Chwarter 1 2023/24 gan nodi'r meysydd y mae'r Tîm Arweinyddiaeth yn edrych arnynt ac yn ymchwilio iddynt er mwyn rheoli a sicrhau gwelliannau pellach ar gyfer y dyfodol fel yr amlinellwyd yn yr adroddiad ysgrifenedig.

6. ADRODDIAD PERFFORMIAD / LLESIANT BLYNYDDOL 2022/23

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Proffesiwn a Thrawsnewid oedd yn cynnwys yr Adroddiad Perfformiad / Lles Blynnyddol ar gyfer 2022/23 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith.

Cyflwynodd y Cyngorydd Carwyn Jones, Aelod Portffolio Busnes Corfforaethol a Phrofiad Cwsmer yr adroddiad sy'n dadansoddi perfformiad dros y flwyddyn ariannol flaenorol yn erbyn y gwelliannau a'r blaenoriaethau a amlinellwyd gan y Cyngor. Mae'r adroddiad yn

dangos bod 54% o'r blaenoriaethau a nodwyd yn y Cynllun Trosiannol, sef y cynllun gwaith manwl ar gyfer 2022/23 wedi'u cwblhau, mae 29% yn parhau i gael eu cwblhau yn 2023/24, mae 13% ar ei hôl hi, ond gyda mesurau lliniaru byddant yn debygol o ddal i fyny ac mae 4% wedi'u canslo. Mae'r adroddiad hefyd yn amlinellu'r camau a gefnogwyd gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn fel rhan o'i ymateb i'r argyfwng costau byw. At ei gilydd, mae'r Cyngor wedi dangos cynnydd da ac ymrwymiad mewn gwahanol feysydd dros y flwyddyn ddiwethaf fel yr adlewyrchir gan yr adroddiad a chofnodir nifer o lwyddiannau arbennig. Dangosodd canlyniadau'r Cerdyn Sgorio am y flwyddyn berfformiad da hefyd gyda 71% o'r dangosyddion yn wyrdd yn erbyn targedau ac 20% o ddangosyddion eraill o fewn 5% i'w targedau. Bydd gwaith pellach yn cael ei wneud i fynd i'r afael â'r nifer fach o ddangosyddion sy'n Ambr neu'n Goch yn ogystal â'r rhai sy'n dangos dirywiad o ran perfformiad o flwyddyn i flwyddyn. Mae'r Ddogfen Gyflawni Flynyddol yn nodi'r gwaith y bydd y Cyngor yn ei wneud yn ystod 2023/24 i gyflawni dyheadau Cynllun y Cyngor 2023-2028. Rhaid llongyfarch staff y Cyngor nid yn unig am eu gwaith caled ar hyd y flwyddyn ond hefyd am eu hymrwymiad i gyflawni prosiectau a ffrydiau gwaith sy'n ychwanegol at eu dyletswyddau o ddydd i ddydd..

Amlinellodd y Cynghorydd Douglas Fowlie y pwyntiau trafod gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol wrth iddo ystyried yr Adroddiad Perfformiad Blynyddol yn ei gyfarfod ar 19 Medi 2023. Roeddent yn cynnwys y trefniadau ar gyfer codi ymwybyddiaeth o lwyddiannau'r Cyngor; y mesurau a roddwyd ar waith a gafodd yr effaith gadarnhaol hon ar berfformiad a ph'un ai y gellid dysgu unrhyw wersi o'r broses honno i'w rhannu ar draws y sefydliad; effaith yr argyfwng costau byw ar allu'r Cyngor i wasanaethu pobl Ynys Môn, a'r meysydd perfformiad y mae angen eu blaenoriaethu yn seiliedig ar risg yn ystod 2023/24. Ar ôl ystyried y materion hyn a'r sicrwydd a ddarparwyd gan Swyddogion ac Aelodau Portffolio, penderfynodd y Pwyllgor argymhell yr Adroddiad Perfformiad a Lles Blynyddol ar gyfer 2022/23 i'r Pwyllgor Gwaith fel adlewyrchiad teg a chyflawn o waith yr Awdurdod dros y cyfnod.

Dywedodd y Prif Weithredwr fod llawer o resymau dros fod yn falch o'r Adroddiad Perfformiad Blynyddol ar gyfer 2022/23 a bod yr adroddiad hefyd yn dangos ymrwymiad cryf y Cyngor i weithredu'n unol ag egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wrth ystyried lles trigolion yr Ynys yn awr ac yn y dyfodol wrth wneud penderfyniadau neu gymryd camau gweithredu. Mae llwyddiannau'r Cyngor, fel y'u cofnodwyd yn yr adroddiad, yn fwy arbennig fyth gan iddynt gael eu cyflawni mewn blwyddyn oedd yn llawn heriau nad oedd yn adlewyrchu blwyddyn arferol gyda'r argyfwng costau byw'n datblygu ac ansicrwydd ynghylch cyfraddau llog cynyddol yn effeithio ar bobl a busnesau. Mae cyd-destun y llwyddiannau'n aml yr un mor arwyddocaol â'r llwyddiannau eu hunain. Y nod fydd parhau â'r gwaith da yn 2023/24 gyda chefnogaeth staff y Cyngor, aelodau etholedig, partneriaid, a'r gymuned.

Cytunodd aelodau'r Pwyllgor Gwaith nad oedd 2022/23 yn flwyddyn arferol i'r Cyngor a bod hynny wedi bod yn wir dros y blynyddoedd diwethaf gyda'r pandemig, y pwysau ariannol a'r argyfwng costau byw parhaus oll yn golygu bod heriau sylweddol i'r Cyngor ar ben ei waith o ddydd i ddydd. Wrth gyfeirio at un llwyddiant penodol a oedd wedi golygu bod 80 o gartrefi gwag wedi dod yn ôl i ddefnydd yn erbyn targed o 50, pwysleisiodd y Cynghorydd Gary Pritchard, Aelod Portffolio Plant, leuenctid a Gwasanaethau Tai fod y llwyddiant hwn yn fwy arbennig fyth gan fod yr eiddo hynny wedi dod yn gartrefi i bobl leol a'u teuluoedd.

Penderfynwyd cytuno ar gynnwys yr Adroddiad Perfformiad 2022/23 fel adlewyrchiad teg a chyflawn o waith yr Awdurdod dros y cyfnod hynny ac argymhell i'r Cyngor Sir yn ei gyfarfod Hydref 26ain, 2023 y dylid ei fabwysiadu.

7. MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW - CHWARTER 1 2023/24

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 oedd yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar ddiwedd Chwarter 1, 2023/24 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith.

Cyflwynodd y Cyngorydd Robin Williams, Dirprwy Arweinydd ac Aelod Portffolio Cyllid yr adroddiad gan ddweud bod y Cyngor, ar 9 Mawrth 2023, wedi gosod cyllideb net ar gyfer 2023/24 gyda gwariant gwasanaeth net o £174.569m i'w ariannu o incwm y Dreth Gyngor, NDR a grantiau cyffredinol yn ogystal â £3.780m o gronfeydd wrth gefn cyffredinol. Mae hyn yn cynnwys cyfanswm ar gyfer argyfyngau cyffredinol ac eraill sy'n dod i gyfanswm o £3.109m. Cafodd y gyllideb ar gyfer y Premiwm Treth Cyngor ei chynnyddu £0.943m, i £2.893m. Gosodwyd cyllideb gytbwys gyda chynnydd y cytunwyd ar y Dreth Gyngor o 5%. O ran y flwyddyn flaenorol, nid yw'r gyllideb ar gyfer 2023/24 yn cynnwys unrhyw ofynion ar wasanaethau i wneud arbedion. Yn seiliedig ar ddata diwedd Chwarter 1, rhagwelir mai'r sefyllfa ariannol gyffredinol ar gyfer 2023/24 gan gynnwys Cyllid Corfforaethol a chronfa'r Dreth Gyngor fydd gorwariant o £0.744m sy'n cynrychioli 0.43% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2023/24. Cyfeiriodd yr Aelod Portffolio Cyllid at nifer o heriau sy'n wynebu'r Cyngor ar hyn o bryd nad ydynt yn amlwg ar unwaith o'r ffigur pennawd, mae'r rhain yn cynnwys pwysau cyllidebol yng Ngwasanaethau Plant a Gofal Cymdeithasol Oedolion, ansicrwydd ynghylch y cynnig cyflog ar gyfer 2023/24 nad yw wedi'i setlo eto a'r argyfwng costau byw parhaus sy'n debygol o arwain at gynnydd yn y galw am wasanaethau'r Cyngor. Fodd bynnag, mae'n anodd rhagweld ffigurau terfynol diwedd y flwyddyn yn gywir yn seiliedig ar ffigurau un chwarter yn unig, ac wrth i weddill y flwyddyn ariannol fynd rhagddi, bydd effaith yr uchod yn cael ei gynnwys mewn adroddiadau monitro yn y dyfodol wrth i bethau ddod yn gliriach.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 y gall llawer ddigwydd yn y naw mis hyd at ddiwedd y flwyddyn ariannol a fydd yn effeithio ar y gyllideb. Dywedodd ei bod yn bwysig bod y Cyngor yn lleihau'r gorwariant ac yn ceisio aros o fewn y gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn er mwyn diogelu'r lefel bresennol o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a'r balansau cyffredinol. Bydd hyn yn rhoi mwy o opsiynau i'r Cyngor pan ddaw'n amser pennu cyllideb 2024/25. Ar ôl cael trafodaethau ar lefel uchel ynghylch a oes angen unrhyw gamau unioni i leihau gwariant ac a ddylid rhoi unrhyw gyfarwyddyd i wasanaethau i'r perwyl hwnnw, y casgliad yw nad yw hynny'n angenrheidiol ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae trafodaethau'n parhau gyda Chyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol a Phennaeth Gwasanaethau Oedolion ynglŷn â rheoli gwariant yn y gwasanaethau hynny gan mai nhw yw'r gwasanaethau sydd dan bwysau mwyaf ac sy'n achosi'r gorwariant cyffredinol. Mae'r opsiynau ar gyfer lleihau costau yn gyfyngedig oherwydd bod y rhan fwyaf o gostau'r Cyngor yn gysylltiedig â chontractau a rhwymedigaethau y disgwylir i'r Cyngor eu hanrhydeddu ac a fyddai'n anodd eu newid yn ystod y flwyddyn. Bydd y rheolwyr yn parhau i adolygu'r sefyllfa ariannol yn fanwl yn ystod gweddill y flwyddyn ariannol a bydd y Gwasanaeth Cyllid yn adrodd yn fisol i Reolwyr Gwasanaeth o hyn ymlaen.

Cydnabu aelodau'r Pwyllgor Gwaith fod y sefyllfa ariannol yn heriol ar hyn o bryd a bod disgwyl heriau pellach wrth bennu cyllideb 2024/25.

Penderfynwyd nodi'r canlynol –

- **Y sefyllfa a nodir yn Atodiadau A a B mewn perthynas â pherfformiad ariannol yr Awdurdod hyd yma a'r alldro a ddisgwylir am 2023/24;**
- **Crynodeb o'r cyllidebau wrth gefn am 2023/24, y manylir arnynt yn Atodiad C yr adroddiad.**
- **Monitro costau asiantaethau ac ymgynghoriadau am 2023/24 yn Atodiadau CH a D.**

8. MONITRO'R GYLLIDEB GYFALAF – CHWARTER 1 2023/24

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 a oedd yn nodi perfformiad ariannol cyllideb gyfalaf y Cyngor ar ddiwedd Chwarter 1, 2023/24 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith.

Cyflwynodd y Cyngorydd Robin Williams, Dirprwy Arweinydd ac Aelod Portffolio Cyllid yr adroddiad gan gadarnhau mai cyfanswm y gyllideb gyfalaf ar gyfer 2023/24 oedd £58.141m sy'n cynnwys y CRT, llithriad o 2022/23, cynlluniau ychwanegol a ariannwyd gan grantiau a ychwanegwyd at y rhaglen a rhai newidiadau cyllido. Er mai'r gwariant a broffiliwyd hyd at 30 Mehefin 2023 oedd £7.177m, y gwariant gwirioneddol yw £6.255m neu £7.016m pan fydd gwariant a ymrwymwyd gwerth £761k yn cael ei ystyried. Y rheswm am hyn yw bod nifer o gynlluniau cyfalaf yn gwario tuag at ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mewn achosion lle mae llithriad yn digwydd, bydd y cyllid hefyd yn llithro i'r flwyddyn ariannol nesaf ac ni fydd unrhyw gyllid yn cael ei golli.

Pwysleisiodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 nifer y cynlluniau cyfalaf sydd bellach yn cael eu hariannu gan grantiau fel y nodir yn Atodiad C i'r adroddiad. Gan fod cyllid cyfalaf craidd wedi lleihau mewn termau real, sy'n golygu ei bod yn fwy o her fyth buddsoddi yn asedau presennol y Cyngor, mae'r Cyngor yn dibynnu fwyfwy ar grantiau i ariannu ei weithgareddau cyfalaf.

Tra bod aelodau'r Pwyllgor Gwaith yn cydnabod gwerth grantiau i gefnogi prosiectau cyfalaf y Cyngor, roeddent hefyd yn cydnabod y gall grantiau hefyd greu eu heriau eu hunain o ran amseru, a bod amodau ynghlwm wrthynt sy'n clymu gwariant i feysydd nad ydynt efallai'n flaenoriaeth i'r Cyngor ac yn aml yn cael eu dyrannu yn gystadleuol. Cyfeiriodd y Cyngorydd Dafydd Roberts, Aelod Portffolio Addysg a'r Iaith Gymraeg at faterion diweddar gyda choncrit Raac mewn ysgolion sy'n destun pryder o ran gwariant cyfalaf. Gofynnodd a fyddai unrhyw gyllid ychwanegol ar gael i helpu gyda'r gwaith adfer.

Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr nad oes cadarnhad swyddogol o gyllid ychwanegol wedi'i dderbyn ond bod trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru yn parhau.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y gwaith i ddelio â mater concrit Racc wedi codi'n annisgwyl ac felly nad oedd wedi'i gynnwys yn y rhaglen sy'n golygu ei fod yn defnyddio staff a fyddai fel arall yn gweithio ar gynlluniau a raglennwyd gan y Cyngor. Mae capasiti mewnol i gyflawni'r rhaglen gyfalaf yn ffactor o ran llithriant, yn enwedig pan fydd materion annisgwyl yn codi a bod angen delio â nhw gan arwain at ohirio'r broses o fwrw ymlaen â phrosiectau cyfalaf a gymeradwywyd.

Manteisiodd y Cyngorydd Robin Williams ar y cyfle i ddiolch i bawb a fu'n rhan o'r ymateb i'r mater concrit Raac mewn dwy o ysgolion yr Ynys ac am addasu i sicrhau bod addysg yn dal i gael ei ddarparu mewn amgylchiadau anodd.

Penderfynwyd –

- **Nodi cynnydd y gwariant a'r derbyniadau yn erbyn cyllideb gyfalaf 2023/24 yn ystod chwarter 1.**
- **Cymeradwyo'r cynlluniau ychwanegol sy'n dod i gyfanswm o £5.442m i'r rhaglen gyfalaf a diwygiadau i gyllid yn unol ag Atodiad C yr adroddiad, a fydd yn arwain at gyllideb gyfalaf ddiwygiedig o £58.141m ar gyfer 2023/24.**

9. MONITRO CYLLIDEB Y CYFRIF REFENIW TAI – CHWARTER 1 2023/24

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 a oedd yn nodi perfformiad ariannol y cyfrif Refeniw Tai ar gyfer Chwarter 1 2023/24 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith.

Cyflwynodd y Cynghorydd Robin Williams, Dirprwy Arweinydd ac Aelod Portffolio Cyllid yr adroddiad sy'n amlinellu perfformiad refeniw a chyllideb gyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai am y cyfnod a'r alldro a ragwelir ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 1 Mawrth 2024. Mae'r adroddiad yn dangos y gyllideb refeniw sydd â gwarged a gynlluniwyd o £8,044k. Y gyllideb cyfalaf gros ar gyfer 2023/24 yw £19,988k. Mae grantiau, a chyllid arall gwerth £6,898k, wedi gostwng y gyllideb net i £13,090k. Roedd cyfuniad o'r gyllideb refeniw a'r gyllideb gyfalaf wedi'i haddasu yn rhoi diffyg a gynlluniwyd o £5,046k, a fyddai'n cael ei gyllido o gronfa wrth gefn y CRT. Mae cyllideb refeniw CRT yn dangos gorwariant o £8k o'i gymharu â'r gyllideb a broffiliwyd fel y manylir yn Atodiad A i'r adroddiad. Mae gwariant cyfalaf £25k yn is na'r gyllideb a broffiliwyd. Mae'r tanwariant hwn a ragwelir yn golygu gostyngiad o'r un swm yn y swm sydd i'w gyllido o'r cyfrif refeniw CRT. Mae'r balans ar gael wedyn i gyllido prosiectau sydd wedi eu gohirio tan y flwyddyn nesaf. Y diffyg a ragwelir gan gyfuno refeniw a chyfalaf bellach yw £4,278k, sydd £768 yn llai na'r gyllideb.

Balans agoriadol cronfa wrth gefn y CRT oedd £12,107k. Roedd y gyllideb ddiwygiedig yn caniatáu defnyddio £5,046k o'r balans hwn. Fodd bynnag, bydd y rhagolygon diwygiedig a nodir uchod yn defnyddio £4,278k yn unig. Bydd hyn yn rhoi balans o £7,829k yn y gronfa wrth gefn ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r balans hwn wedi'i glustnodi ar gyfer dibenion penodol, felly, nid yw ond ar gael i gyllido gwariant y CRT yn y dyfodol.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y gwarged ar gyllideb refeniw y CRT yn cael ei ail-fuddsoddi i gynnal y stoc tai presennol i Safonau Ansawdd Tai Cymru ac i ddatblygu stoc tai newydd. Mae Atodiad C i'r adroddiad yn rhoi trosolwg o'r gyllideb ddatblygu newydd ar gyfer 2023/24 a chynlluniau ar gyfer tai newydd ar draws yr Ynys y bwriedir iddi eu hariannu.

Roedd y Pwyllgor Gwaith yn falch o nodi'r cynlluniau a gynlluniwyd/oedd ar waith a restrir yn Atodiad C sy'n barhad o ddull y Cyngor o gynyddu'r stoc tai ar yr Ynys o flwyddyn i flwyddyn. Cyfeiriodd y Cynghorydd Gary Pritchard, Aelod Portffolio Gwasanaethau Plant, Ieuencid a Thai at y chwe uned ychwanegol ym Miwmares ar y rhestr yn Atodiad C a oedd bellach wedi'u cwblhau a'u neilltuo i unigolion lleol - roedd wedi ymweld â nhw'n ddiweddar. Canmolodd y fflatiau gan ddweud eu bod o ansawdd uchel ac yn gaffaeliad gwerthfawr i'r dref yn ogystal â bod yn welliant amlwg o gymharu â'r safle fel yr oedd cynt.

Penderfynwyd nodi'r canlynol –

- Y sefyllfa a nodir mewn perthynas â pherfformiad ariannol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) ar gyfer chwarter 1 2023/24.
- Yr alldro a ragwelir ar gyfer 2023/24.

10. CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG 2024/25 I 2025/26

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 oedd yn cynnwys y Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 204/25 i 2025/26 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith.

Cyflwynodd y Cynghorydd Robin Williams yr adroddiad oedd yn nodi'r adnoddau tebygol y bydd eu hangen ar y Cyngor ar gyfer y ddwy flynedd ariannol nesaf ynghyd â manylion am sut mae'r Cyngor yn bwriadu cydbwysu'r adnoddau hynny â'r cyllid sydd ar gael.

Tynnodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/ Swyddog Adran 151 sylw at wybodaeth yn yr adroddiad. Roedd yn cynnwys sefyllfa ariannol gyfredol y Cyngor o ran y gyllideb a osodwyd ym mis Mawrth 2023 a sut y cafodd ei hariannu, cymhariaeth â blynyddoedd blaenorol yn dyddio'n ôl i 2018/19 o ran yr amrywiad yn y bwlch cyllido dros y cyfnod o chwe blynedd, y cyd-destun ehangach mewn perthynas â'r rhagolygon economaidd cenedlaethol a'r gyllideb a'r newidiadau yng nghyllid Llywodraeth Cymru dros y degawd diwethaf. Nodwyd bod pwysau ar gyllideb Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd yn golygu bod y posibilrwydd i ddarparu cyllid ychwanegol ar gyfer llywodraeth leol yn ystod y ddwy flynedd nesaf yn gyfyngedig ac ar gyfer pob gostyngiad o 1% yng nghyllid Llywodraeth Cymru byddai'n rhaid i'r Dreth Gyngor gynyddu 3 i 4% i wneud iawn am y gwahaniaeth. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi setliad cyllid dangosol o 3% ar gyfer llywodraeth leol Cymru gyfan ar gyfer 2024/25 ond nid oes unrhyw wybodaeth ar gyfer 2025/26. Mae hyn yn seiliedig ar adolygiad gwariant Llywodraeth y DU yn 2021 nad oedd yn cynnwys y cynnydd sylweddol mewn chwyddiant a welwyd yn 2022 a 2023.

Ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2022/23 nododd y Cyngor danwariant net o £1.212m (2.37%) gyda'r holl wasanaethau ac eithrio Gofal Cymdeithasol Plant ac Oedolion a Thai a nododd danwariant yn erbyn eu cyllideb. Arweiniodd hyn at gynnydd ym malansau cyffredinol y Cyngor i £13.966m. Gan fod £3.789m o'r cronfeydd wrth gefn hyn wedi'u neilltuo fel cyllid ar gyfer cyllideb 2023/24, lefel y cronfeydd wrth gefn wrth symud ymlaen yw £10.186m sy'n cyfateb i 5.83% o'r gyllideb referniw net ar gyfer 2023/24. Mae hyn yn cymharu â'r ffigur targed o £8.7m (5%) a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith.

Aeth y Swyddog Adran 151 drwy adran 5 o'r adroddiad gydag Aelodau'r Pwyllgor Gwaith. Roedd yr adran yn nodi'n fanwl y meysydd a ystyrir fel y prif bwysau cyllidebol sy'n wynebu'r Cyngor yn ystod cyfnod y Cynllun a'u heffaith bosibl ar gyllideb y Cyngor wrth symud ymlaen. Mae'r rhain yn cynnwys codiadau cyflog, costau ynni, y galw ar wasanaethau Plant ac Oedolion, cynnydd mewn digartrefedd a chwyddiant cyffredinol yn ogystal â nifer o benawdau eraill lle mae pwysau ar ffurf costau cynyddol, ymrwymadau a/neu angen am wasanaethau. Gan ystyried yr holl faterion a ddisgrifir yn adran 5 a sefyllfa incwm y Cyngor y cyfeirir ati yn adran 6 gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau a nodir yn Atodiad 2 i'r adroddiad, amcangyfrifir y bydd cyllideb gwariant referniw net y Cyngor yn cynyddu £13.072m yn 2024/25 (i £187.641m) a £5.368m yn 2025/26 (i £193.082m), Cynnydd o 10.6% dros y cyfnod o ddwy flynedd.

Mae Tabl 3 yr adroddiad yn dangos yr incwm ychwanegol y byddai newidiadau amrywiol mewn Cyllid Allanol Cyfun (AEF) gan Lywodraeth Cymru a chynnydd yn y Dreth Gyngor yn eu cael ar gyllid y Cyngor gan gymryd nad oes unrhyw newid yn sylfaen y Dreth Gyngor ac y byddai unrhyw gyllid ychwanegol yn sgil cynnydd ym mhremiwm y Dreth Gyngor yn cael ei ddefnyddio i gynyddu cyllidebau ar brosiectau i helpu i ddarparu tai fforddiadwy. Er mwyn cyllido'r gofyniad cyllidebol ychwanegol - £13.07m yn ôl yr amcangyfrif - ynghyd â gwneud yn iawn am y £3.78m o gronfeydd wrth gefn a ddefnyddir i gydbwysu'r gyllideb yn 2023/24 gyda chyllid parhaol, byddai angen i'r AEF godi 7% ac i'r Dreth Gyngor gynyddu dros 20% i gynhyrchu digon o gyllid. Os bydd yr AEF ond yn codi 3% fel mae'r arwyddion yn awgrymu, bydd yn ei gwneud yn ofynnol i Dreth y Cyngor godi tua 30% er mwyn cynhyrchu digon o gyllid parhaol i fodloni gofyniad cyllideb net o £187.64m. Pe bai'r AEF yn codi 3% a'r Dreth Gyngor 5%, y cyllid ychwanegol sy'n cael ei gynhyrchu yw £6.11m ar ôl addasu ar gyfer y cynnydd mewn CTRS gan adael bwlch o £6.96m. Fodd bynnag, rhaid ystyried y defnydd o gronfeydd wrth gefn yn 2023/24 ac, os na ddefnyddir cronfeydd wrth gefn yn 2024/25 yna mae'r diffyg cyllid yn cynyddu £3.78m i £10.74m.

Mae Adran 10 yr adroddiad yn trafod ffyrdd posibl o bontio'r bwlch cyllido. Er bod gan y Cyngor rywfaint o allu i ddefnyddio balansau cyffredinol a chronfeydd wrth gefn i leihau'r bwlch, mae risgiau ynghlwm â'r opsiwn hwn gan nad yw'r arian a gedwir wrth gefn yn

ffynhonnell incwm gylchol ac nid yw defnyddio cronfeydd wrth gefn yn mynd i'r afael â'r angen i gau'r bwllch cyllido yn y tymor hir. Mae defnyddio cronfeydd wrth gefn hefyd yn dileu'r cronfeydd wrth gefn a gedwir gan y Cyngor ac yn gwanhau ei sefyllfa ariannol a'i wytnwch i ymateb i ddiwyddiadau annisgwyl. O ystyried ei bod yn ofynnol yn ôl y gyfraith i'r Cyngor bennu cyllideb gytbwys os nad yw lefel y cyllid (gan Lywodraeth Cymru, y Dreth Gyngor a chronfeydd wrth gefn a balansau) yn ddigonol i dalu cost darparu gwasanaethau yn y flwyddyn, yna, yr unig opsiwn yw lleihau'r gyllideb gwariant net i lefel y cyllid sydd ar gael. Gan gymryd bod y bwllch cyllido yn £10m, yna mae hynny'n cyfateb i arbedion referniw o 5.7% o gyllideb gwariant net 2023/24.

Mae paragraff 10.9 o'r adroddiad yn edrych ymlaen at 2025/26 lle amcangyfrifir bod diffyg o £11.51m yn y gyllideb. Mae £9.93m o'r ffigwr hwn yn ymwneud â diffyg yn y gyllideb a ddygwyd ymlaen o 2024/25, gan adael diffyg o £1.58m yn ychwanegol yng nghyllideb 2025/26.

Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig hwn yn tynnu sylw at y ffaith bod y Cyngor yn wynebu ei sefyllfa ariannol fwyaf heriol ac ansicr ar hyn o bryd. Bydd yn rhaid iddo wneud penderfyniadau anodd er mwyn gosod cyllideb gytbwys yn 2024/25 a /26.

Wrth nodi'r sefyllfa fel y'i hadroddwyd roedd y Pwyllgor Gwaith yn cydnabod yr heriau gwirioneddol sydd o'n blaenau, gan gydnabod bod rhai dewisiadau a phenderfyniadau anodd i'w gwneud. Mae'r rhan fwyaf o gynghorau yn wynebu heriau tebyg, neu hyd yn oed rai mwy. Y gobaith yw y bydd setliad Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024/25 yn well na'r disgwyl.

Penderfynwyd nodi cynnwys y Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2024/25 – 2025/26 a chymeradwyo'r rhagdybiaethau a wnaed.

11. LLYTHYR BLYNYDDOL GAN OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU AR GYFER 2022/23

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro oedd yn cynnwys y Llythyr Blynyddol gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2022/23 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith. Mae'r Llythyr yn crynhoi perfformiad y Cyngor mewn perthynas â'r cwynion gwasanaeth a dderbyniwyd a'u canlyniadau yn ystod y flwyddyn dan sylw yn ogystal ag achosion yn ymwneud ag ymyrraeth yr Ombwdsmon. Mae adran ar gwynion a wnaed o dan y Cod Ymddygiad i Aelodau hefyd wedi'i chynnwys.

Cyflwynwyd y negeseuon pennawd fel yr oeddent wedi'u cynnwys yn y Llythyr Blynyddol gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro, sef 25 o gwynion gwasanaeth i OGCC yn erbyn y Cyngor gostyngiad o 29 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. O'r rheini, nid oedd angen i Swyddfa'r Ombwdsmon ymchwilio i 20 ohonynt. Ymdriniwyd â'r 5 arall trwy ddatrysiaid cynnar. Gwnaed un gŵyn Cod Ymddygiad yn erbyn aelod o'r Cyngor Sir ond ni ymchwiliwyd iddi, a gwnaed un gŵyn hefyd yn erbyn Cynghorydd Tref / Cymuned yn ystod 2022/23 ond cafodd ei datrys cyn ymchwilio iddi. Yn ei Llythyr Blynyddol mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn gofyn i'r Cyngor ddwyn y llythyr i sylw'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Pwyllgor Gwaith, gan barhau i ymwneud â gwaith safonau cwynion OGCC, rhoi hyfforddiant i staff, gweithredu'r polisi enghreifftiol a darparu data cwynion cywir ac amserol. Rhoddodd y Swyddog Monitro sicrwydd bod y camau hynny ar y gweill a chadarnhaodd fod y Cyngor yn darparu data cwynion chwarterol yn unol â'r amserlen a bennir gan yr Asiantaeth Safonau Cwynion. Bydd cadarnhad o'r uchod yn cael ei anfon at OGCC yn dilyn y cyfarfod hwn.

Penderfynwyd –

- **Nodi a derbyn y Llythyr Blynyddol gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) 2022/23**

- Cefnogi'r dasg o weithredu Polisi Enghreifftiol OGCC
- Cefnogi'r dasg o ddatblygu strategaeth hyfforddi
- Cefnogi'r dasg o ddatblygu asesiad anghenion hyfforddi a chyflwyno hyfforddiant addas yn ôl yr angen
- Awdurdodi'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro i ysgrifennu at OGCC er mwyn cadarnhau bod y Pwyllgor Gwaith wedi rhoi ystyriaeth ffurfiol i'w Llythyr Blynyddol ac yn cytuno i weithredu'r elfennau y cyfeirir atynt yn ei Llythyr Blynyddol
- Rhoi sicrwydd y bydd y Cyngor yn parhau i fonitro cwynion a thrwy hynny roi'r wybodaeth sydd ei hangen ar yr Aelodau i graffu ar berfformiad y Cyngor.

12. YMATEB CYNGOR SIR YNYS MÔN I'R ADOLYGIAD O DDARPARIAETH FRYS - GWASANAETH TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

Cyflwynwyd adroddiad y Prif Weithredwr oedd yn cynnwys ymateb y Cyngor i Wasanaethau Tân ac Achub Gogledd Cymru – Adolygiad o Ddarpariaeth Frys i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith. Cafodd dogfennau a gyhoeddwyd fel rhan o'r ymgynghoriad eu cynnwys yn Atodiad B i'r adroddiad ynghyd ag adborth y Cyngor i'r opsiynau a gyflwynwyd o dan Atodiad A.

Cyflwynodd y Prif Weithredwr yr adroddiad a chyfeiriodd at bwysigrwydd yr ymgynghoriad o ystyried y gallai ei ganlyniad ddylanwadu ar natur y gwasanaeth ar yr Ynys, yn benodol amseroedd ymateb brys. Mae'r rhan fwyaf o gyllid Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn deillio o ardoll sy'n cael ei osod yn flynyddol ac sydd wedyn yn cael ei rannu rhwng chwe awdurdod Gogledd Cymru ar sail poblogaeth. Daw cyfraniad y Cyngor i'r ardoll o'i gyllideb referniw net ond nid yw manylion yr ardoll wedi'u cynnwys ar ddatganiad y Dreth Gyngor. Cyfeiriodd y Prif Weithredwr at y pwysau ariannol y mae gwasanaethau cyhoeddus yn gweithredu oddi tanynt ar hyn o bryd ac y gallai'r ymgynghoriad fod yn arwydd o bethau i ddod o ran y wasgfa ar gyllideb y Gwasanaeth Tân a'r posibilrwydd o ad-drefnu'r ddarpariaeth a allai olygu bod rhai ardaloedd yn talu mwy am lai. Safbwynt y Cyngor yw ei fod yn dymuno derbyn y gwasanaeth gorau posibl heb unrhyw gynnydd mewn costau os yw'n bosibl, ac mae'n gwrthwynebu unrhyw ostyngiad yn lefel y gwasanaeth ar yr Ynys. Mae'r Cyngor hefyd yn awyddus i weld bod gwasanaethau rheng flaen yn cael eu diogelu a bod ystyriaeth yn cael ei rhoi i nodi arbedion effeithlonrwydd mewn meysydd eraill o fewn strwythur gweithredu ac arferion gwaith Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru e.e. costau canolog a hyfforddiant.

Cadarnhaodd y Rheolwr Gweithredol (Tîm Arweinyddiaeth) fod y ddogfen ymateb ddrafft yn Atodiad A yn crynhoi safbwynt y Cyngor a'r prif bryderon a godwyd. Mae'r Prif Swyddog Tân wedi darparu ymateb i sawl cwestiwn ac mae'r ddogfen wedi'i diwygio'n unol â hynny.

Dywedodd y Cynghorwyr, Carwyn Jones a Gary Pritchard, eu bod yn cefnogi gwrthwynebiad y Cyngor i Opsiwn 3 a fyddai'n golygu cau un Orsaf Ar Alw ar yr Ynys, sef yr un ym Miwmares. Mynegwyd eu pryderon am yr effaith ar ardal dde-ddwyrain yr Ynys y byddai gweithredu'r opsiwn hwn yn ei chael o ran amseroedd ymateb ynghyd â diogelwch cymunedau'r ardal yn sgil hynny. Byddai'r ddarpariaeth agosaf o bosibl yn gorfod dod o'r ochr draw i'r Fenai a oedd yn golygu cymhlethdod ychwanegol pe bai tagfeydd ar y pontydd dros y Fenai. Mae hyn yn cynrychioli lefel is o wasanaeth sy'n cynyddu'r bygythiad i fywyd. Gwnaed pwyntiau pellach am yr angen am fwy o dryloywder wrth adrodd am gostau'r Gwasanaeth Tân ac Achub gan gynnwys costau canolog a bod gwybodaeth am ardoll y Gwasanaeth yn cael ei chynnwys ar filiau'r Dreth Gyngor er gwybodaeth y cyhoedd a'r trethdalwr. Gwnaed awgrym y byddai adolygiad lleol o'r gwasanaeth yn ddefnyddiol i weld p'un ai a yw'r Cyngor yn cael gwerth am arian am ei gyfraniad. Cadarnhaodd y Cadeirydd ac Aelod Portffolio Cyllid ei fod yn fwy na £4m y flwyddyn. Cyfeiriodd y Prif Weithredwr hefyd at

y ddarpariaeth yn Llu Awyr Brenhinol y Fali a allai fod yn ffynhonnell gefnogaeth pe bai angen, er mai darpariaeth ar gyfer safle Llu Awyr Brenhinol y Fali oedd honno. Cytunwyd bod y sylwadau hynny'n cael eu hychwanegu yn yr ymateb.

Adroddodd y Cynghorydd Gwilym O. Jones, Is-gadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio am ymateb y Pwyllgor Sgriwtini i'r ymgynghoriad a'r ymateb drafft. Cadarnhaodd fod y Pwyllgor yn ei gyfarfod ar 19 Medi 2023, wedi derbyn yr ymateb drafft a'i fod wedi argymhell yr ymateb i'r Pwyllgor Gwaith fel sail ar gyfer ymateb terfynol yn amodol ar dynnu sylw'r Tîm Arweinyddiaeth at y wybodaeth ychwanegol a ddarparwyd gan y Prif Swyddog Tân; yr angen i adolygu costau canolog a gweinyddol y Gwasanaeth a chynnwys mewnbwn gan Swyddogion Adran 151 fel sail ar gyfer gosod yr ardoll yn y dyfodol; gwahodd Llywodraeth Cymru i ystyried priodoldeb cynnwys manylion yr ardoll ar ddatganiadau'r Dreth Gyngor; y costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â'r tri opsiwn arfaethedig a goblygiadau Opsiwn 3 yng nghyd-destun effeithiau'r tywydd, gwytnwch y pontydd a phoblogaeth ynysig.

Penderfynwyd derbyn a chymeradwyo'r ymateb drafft Cyngor Sir Ynys Môn i'r Adolygiad Darpariaeth Brys – Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn Atodiad A yr adroddiad gan gynnwys sylwadau ychwanegol mewn perthynas â'r ddarpariaeth yn Llu Awyr Brenhinol Y Fali a'r angen am adolygiad lleol o'r gwasanaeth a ddarperir..

13. GWELLA CANOL TREFI YNYS MÔN

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd ar ganlyniad y broses ymgynghori ar y cynllun strategol ar gyfer gwella Canol Tref Ynys Môn i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, ynghyd â Strategaeth Gwella Canol Trefi Ynys Môn.

Cyflwynodd y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd yr adroddiad gan ddweud bod y strategaeth ddrafft wedi'i chymeradwyo ar gyfer ymgynghoriad gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Ebrill 2023. Yn dilyn hynny, cynhaliwyd proses o ymgynghori â'r cyhoedd a rhanddeiliaid eraill yn ystod mis Mehefin a mis Gorffennaf 2023 i gasglu barn a chael cefnogaeth i'r strategaeth arfaethedig. Mae'r strategaeth derfynol bellach yn cael ei chyflwyno i'w mabwysiadu ac ystyriwyd y sylwadau a dderbyniwyd mewn ymateb i'r ymarfer ymgynghori. Yn gyffredinol, cydnabyddir pwysigrwydd canol trefi yn economaidd, yn gymdeithasol ac yn ddiwylliannol ac felly mae'r strategaeth yn cynnig camau i gefnogi canol trefi i ddod yn ganolfannau hyfyw a ffyniannus. Ystyrir bod y camau hyn yn briodol ac yn gyraeddadwy ac yn ymateb i bryderon lleol gan gofio hefyd bod rhai materion y tu hwnt i reolaeth y Cyngor. Er y bydd gwireddu'r strategaeth yn llawn yn dibynnu a fydd cyllid allanol ar gael ai peidio, y ffordd orau ymlaen at gyflawni ei hamcanion fydd drwy weithio mewn partneriaeth â rhanddeiliaid lleol a phobl leol.

Rhoddodd y Rheolwr Datblygu Economaidd drosolwg o'r ymateb i'r ymgynghoriad, sef cyfanswm o 84. Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn ymateb fel unigolion ond cafwyd sawl ymateb gan gynghorau tref, cynghorwyr sir a sefydliadau lleol. Roedd nifer yr ymatebion gan fusnesau lleol yn isel ond roedd yn cynnwys un gan Ffederasiwn y Busnesau Bach. Cafwyd trawstoriad da o ran diddordeb daearyddol a chofrestrwyd lefel uchel o gytundeb gyda'r cynigion allweddol yn y ddogfen. Roedd 85% o'r ymatebion yn cytuno bod angen cynllun strategol ac roedd 85% yn cytuno â nod arfaethedig y cynllun strategol cyffredinol. Os caiff y strategaeth ei chymeradwyo, bydd yn sail ar gyfer cynlluniau lleol yr ymgynghorir arnynt yn fanwl yn lleol a bydd rhai o awgrymiadau ar gyfer trefi penodol a gyflwynir fel rhan o'r ymgynghoriad ar y strategaeth yn cael eu bwydo i'r broses cynllunio creu lleoedd lleol. Ceisir cyllid gan Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU a fyddai'n darparu'r adnoddau i gyflawni ail gam y broses y flwyddyn nesaf.

Dywedodd y Prif Weithredwr ei bod yn bwysig nodi bod y strategaeth yn ddogfen anstatudol ac o ystyried y pwysau presennol onid teg yw awgrymu bod y gwaith o baratoi adroddiadau

yn gymesur a bod adnoddau'n cael eu defnyddio lle byddant yn gwneud y gwahaniaeth mwyaf h.y. drwy ganolbwyntio ar gydweithio lleol ac ar wneud gwahaniaeth gwirioneddol yn y trefi eu hunain.

Mae'r Pwyllgor Gwaith yn cydnabod yr angen am strategaeth i fynd i'r afael â'r newid yn anghenion a chymeriad canol trefi ar Ynys Môn ac i nodi cyfleoedd i wella a gwneud y defnydd gorau ohonynt.

Penderfynwyd cymeradwyo Strategaeth Gwella Canol Trefi Ynys Môn.

14. GWAHARDD Y CYHOEDD A'R WASG

O dan Adran 100 (A) (4) Deddf Llywodraeth Leol 1972, penderfynwyd gwahardd y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol ar y sail y golygai ddatgelu gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym Mharagraff 14, Atodlen 12A o'r Ddeddf honno ac yn y Prawf Budd y Cyhoedd a gyflwynwyd."

15. PRYNU TIR YN ORFODOL – TIR CYFLOGAETH YN LLANGEFNI

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd oedd yn gofyn am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith i Swyddogion ddechrau paratodau i brynu tir yn orfodol o dan adran 226 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 i'w ystyried.

Roedd yr adroddiad yn nodi'r amgylchiadau a'r sefyllfa bresennol mewn perthynas â'r bwriad i brynu tir yn orfodol a gofynnodd am awdurdod dirprwyedig ar gyfer Swyddogion mewn ymgynghoriad ag Arweinydd y Cyngor a'r aelod perthnasol o'r Pwyllgor Gwaith i ddechrau paratodau a fyddai'n galluogi'r Cyngor yn ddiweddarach i ymgymryd â'r broses Gorchymyn Prynu Gorfodol (CPO) os na ellir sicrhau'r tir dan sylw drwy gytundeb. Darparwyd gwybodaeth ategol yn ymwneud â phwerau CPO y Cyngor yn Atodiad B i'r adroddiad.

Rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor Gwaith am y broses CPO, yr amserlenni, a'r trefniadau cyllido arfaethedig a'r ystyriaethau ariannol yn yr achos hwn. Amlinellwyd y rhesymau pam fod y Cyngor yn ystyried defnyddio ei bwerau CPO o dan yr amgylchiadau a ddisgrifiwyd, a darparwyd cyfiawnhad. Mewn ymateb i gwestiynau a godwyd gan aelodau'r Pwyllgor Gwaith ynghylch risgiau posibl i'r Cyngor, rhoddodd Swyddogion sicrwydd ynghylch y mesurau sy'n cael eu cymryd i ddiogelu a sicrhau safbwynt y Cyngor yn y mater hwn.

Penderfynwyd awdurdodi Swyddogion i gychwyn paratodau i brynu tir yn orfodol o dan Adran 226 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 fel yr amlinellir yn yr adroddiad (yn cynnwys cwblhau ymarfer cyfeirio tir ffurfiol o dan Ddeddf Caffael Tir 1981 a/neu unrhyw statud berthnasol neu gysylltiedig arall ar y cyfan o'r ardal sydd ei hangen i wireddu'r datblygiad arfaethedig) ac i fwrw ymlaen yn unol â'r argymhellion ynddo.

**Cynghorydd Robin Williams
Cadeirydd**

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	24 Hydref 2023
Pwnc / Testun:	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith
Deilydd(ion) Portffolio:	Y Cynghorydd Llinos Medi
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Lynn Ball, Cyfarwyddwr Swyddogaeth – Busnes y Cyngor / Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad:	Dyfan Sion, Pennaeth Democratiaeth
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau

Yn unol â'i Gyfansoddiad, mae'n ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi blaen raglen waith a'i diweddaru'n rheolaidd. Cyhoeddir blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn fisol er mwyn galluogi Aelodau'r Cyngor a'r cyhoedd weld pa benderfyniadau allweddol y mae'r Pwyllgor yn debygol o'u gwneud dros y misoedd i ddod.

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith:

gadarnhau'r blaen raglen waith atodol ar gyfer y cyfnod **Tachwedd 2023 – Mehefin 2024**;

adnabod unrhyw faterion ar gyfer cael mewnbwn penodol ac ymgynghoriad gyda Phwyllgorau Sgrwtini'r Cyngor;

nodi bod blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn cael ei diweddaru'n fisol a'i chyflwyno fel eitem safonol yn fisol i'r Pwyllgor Gwaith.

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

-

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith cyn cyhoeddi pob diweddariad er mwyn cryfhau atebolrwydd a threfniadau blaengynllunio.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydy'.

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Amherthnasol.

Dd – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Amherthnasol.
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut?	
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy.	
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini y byddai'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol arnynt? Esboniwch sut.	
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Mae blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn cael ei thrafod yn fisol yng nghyfarfodydd y Penaethiaid Gwasanaeth (eitem safonol ar y rhaglen).
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	Dan amgylchiadau arferol, cynhelir cyddrafodaeth yn fisol ar raglenni gwaith y Pwyllgor Gwaith a'r ddau Bwyllgor Sgriwtini, a hynny er mwyn sicrhau aliniad rhyngddynt.
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol.

F - Atodiadau:

Blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Ff – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am ragor o wybodaeth):

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddarwyd 12 Hydref 2023

Mae blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn galluogi Aelodau'r Cyngor a'r cyhoedd weld pa benderfyniadau allweddol y mae'r Pwyllgor yn debygol o'u gwneud dros y misoedd i ddod.

Mae modd i benderfyniadau gweithredol gael ei gwneud gan y Pwyllgor Gwaith llawn yn gweithredu fel corff cyfunol neu gan aelodau unigol o'r Pwyllgor Gwaith yn gweithredu trwy hawliau dirprwyiedig. Mae'r blaen raglen waith yn cynnwys gwybodaeth am y penderfyniadau a geisir, pwy fydd yn gwneud y penderfyniadau a phwy yw'r Swyddogion a'r Deilyddion portffolio arweiniol ar gyfer pob eitem.

Tudalen 10

Dylid nodi, fodd bynnag, bod y blaen raglen waith yn ddogfen hyblyg, gan nad oes modd gwybod am yr holl eitemau y bydd angen penderfyniad arnynt gymaint â hyn ymlaen llaw ac efallai bydd angen newid yr amserlen ar gyfer rhai materion er mwyn cwrdd â blaenoriaethau newydd ayyb. Oherwydd hyn, fe adolygir yn rheolaidd y rhestr o eitemau sydd wedi'u cynnwys ac fe gyhoeddir diweddariad yn fisol.

Yn achlysurol, bydd angen cyflwyno adroddiadau am drafodion eiddo penodol, a hynny yn unol â Pholisi a Gweithdrefnau Rheoli Asedau. Oherwydd dylanwad y farchnad allanol, nid yw'n bosibl dynodi amseriad adroddiadau fel hyn ymlaen llaw.

Gosodir allan y fersiwn ddiweddaraf o flaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith – **sy'n ddogfen fyw ac yn agored i newid** - ar y tudalennau dilynol.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

* *Allwedd:*

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddarwyd 12 Hydref 2023

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir		Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn penderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)	
Tachwedd 2023								
Tudalen 17	1	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Dyfan Sion Pennaeth Democratiaeth Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 28 Tachwedd 2023		
	2	Cerdyn Sgôr Corfforaethol – Ch2, 2023/24 (S) Adroddiad monitro perfformiad chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am berfformiad cyfredol ar draws y Cyngor.	Trawsnewid Corfforaethol	Carys Edwards Pennaeth Proffesiwn – AD a Thrawsnewid Cyng Carwyn Jones	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 21.11.23	Pwyllgor Gwaith 28 Tachwedd 2023	
	3	Monitro Cyllideb Refeniw 2023/24 – Ch2 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am y sefyllfa ariannol gyfredol ar draws y Cyngor.	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 08.11.23	Pwyllgor Gwaith 28 Tachwedd 2023	
	4	Monitro Cyllideb Gyfalaf 2023/24 – Ch2 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am y sefyllfa ariannol gyfredol ar draws y Cyngor.	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 08.11.23	Pwyllgor Gwaith 28 Tachwedd 2023	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddarwyd 12 Hydref 2023

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Tudalen 18	5	Monitro Cyllideb y Cyfrif Refeniw Tai 2023/24 – Ch2 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am y sefyllfa ariannol gyfredol ar draws y Cyngor.	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 08.11.23	Pwyllgor Gwaith 28 Tachwedd 2023
	6	Sylfaen y Dreth Gyngor 2024/25		Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 08.11.23	Pwyllgor Gwaith 28 Tachwedd 2023
	7	Strategaeth Tai Gwag 2023-2028		Tai	Ned Michael Pennaeth Tai Cyng Gary Pritchard	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 21.11.23	Pwyllgor Gwaith 28 Tachwedd 2023
	8	Porthladd Rhydd - Diweddariad		Rheoleiddio a Datblygu Economaid	Christian Branch Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 28 Tachwedd 2023
	9	Porthladd Rhydd – Cefnogi'r Achos Busnes Amlinellol		Rheoleiddio a Datblygu Economaid	Christian Branch Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 28 Tachwedd 2023

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddarwyd 12 Hydref 2023

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Rhagfyr 2023						
10	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Dyfan Sion Pennaeth Democratiaeth Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 12 Rhagfyr 2023	
11	Cynllun Bioamrywiaeth – Adroddiad Blynyddol ar Gynnydd		Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Christian Branch Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd Cyng Nicola Roberts	Pwyllgor Gwaith 12 Rhagfyr 2023	
Ionawr 2024						
12	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Dyfan Sion Pennaeth Democratiaeth Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 23 Ionawr 2024	
13	Rheoli Trysorlys 2023/24 – Adolygiad 6 mis		Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Pwyllgor Gwaith 23 Ionawr 2024	Cyngor Llawn 7 Mawrth 2024

Tudalen 19

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddarwyd 12 Hydref 2023

Tudalen 20

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
14	Cyllideb Refeniw drafft 2024/25 Cwblhau cynigion cychwynnol drafft y Pwyllgor Gwaith ar gyfer ymgynghori.	Mae hyn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith gan ei fod yn dod o fewn Fframwaith Gyllideb y Cyngor.	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 06.12.23 a 11.01.24 Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 18.01.24	Pwyllgor Gwaith 23 Ionawr 2024	
15	Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol Di-breswyl yn y Gymuned – Ffioedd a Thaliadau 2024/25		Gwasanaethau Oedolion	Arwel Owen Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Cyng Alun Roberts		Pwyllgor Gwaith 23 Ionawr 2024	
16	Ffioedd Cartrefi Gofal y Sector Annibyynnol 2024/25		Gwasanaethau Oedolion	Arwel Owen Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Cyng Alun Roberts		Pwyllgor Gwaith 23 Ionawr 2024	
17	Ffioedd a Thaliadau 2024/25		Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams		Pwyllgor Gwaith 23 Ionawr 2024	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddardwyd 12 Hydref 2023

Tudalen 21

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
18	Rhenti Tai y CRT a Thaliadau'r Gwasanaethau Tai 2024/25		Tai	Ned Michael Pennaeth Gwasanaethau Tai Cyng Gary Pritchard		Pwyllgor Gwaith 23 Ionawr 2024	
19	Strategaeth Gyfalaf		Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 11.01.24	Pwyllgor Gwaith 23 Ionawr 2024 (dyddiad i'w gadarnhau)	
20	Moderneiddio Cyfleon Dydd: Anabledau Dysgu (ardal Caergybi)		Gwasanaethau Oedolion	Arwel Owen Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Cyng Alun Roberts	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio, 16.01.24	Pwyllgor Gwaith 23 Ionawr 2024	
Chwefror 2024							
21	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Dyfan Sion Pennaeth Democratiaeth Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 20 Chwefror 2024	
22	Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2024/25		Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams		Pwyllgor Gwaith 20 Chwefror 2024	Cyngor Llawn 7 Mawrth 2024

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddarwyd 12 Hydref 2023

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Tudalen 22	23	Cartrefi'r Awdurdod Lleol ar gyfer Pobl Hŷn – Pennu Ffi Safonol 2024/25	Gwasanaethau Oedolion	Arwel Owen Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Cyng Alun Roberts		Pwyllgor Gwaith 20 Chwefror 2024	
	24	Strategaeth Cyfranogiad Tenantiaid	Tai	Ned Michael Pennaeth Tai Cyng Gary Pritchard	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 18.01.24	Pwyllgor Gwaith 20 Chwefror 2024	
	25	Strategaeth Rheoli Asedau (Gwasanaeth Tai)	Tai	Ned Michael Pennaeth Tai Cyng Gary Pritchard	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 18.01.24	Pwyllgor Gwaith 20 Chwefror 2024	
	26	Asesiad y Farchnad Dai Leol	Tai	Ned Michael Pennaeth Tai Cyng Gary Pritchard	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 18.01.24	Pwyllgor Gwaith 20 Chwefror 2024	
	27	Moderneiddio Cyfleon Dydd: Anabledau Dydd	Gwasanaethau Oedolion	Arwel Owen Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Cyng Alun Roberts	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio, 06.02.2024	Pwyllgor Gwaith 20 Chwefror 2024	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddarwyd 12 Hydref 2023

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Mawrth 2024						
Cyfarfod arbennig (Cyllideb) – dyddiad i'w gytuno						
28	Monitro Cyllideb Refeniw 2023/24 – Ch3 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am y sefyllfa ariannol gyfredol ar draws y Cyngor.	Adnoddau Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 15.02.24	Pwyllgor Gwaith	
29	Monitro Cyllideb Gyfalaf 2023/24 – Ch3 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am y sefyllfa ariannol gyfredol ar draws y Cyngor.	Adnoddau Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 15.02.24	Pwyllgor Gwaith	
30	Monitro Cyllideb y Cyfrif Refeniw Tai 2023/24 – Ch3 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am y sefyllfa ariannol gyfredol ar draws y Cyngor.	Adnoddau Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 15.02.24	Pwyllgor Gwaith	
31	Cyllideb Refeniw 2024/25 (S) Mabwysiadu cynigion terfynol i'w hargymell i'r Cyngor Sir.	Mae hyn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith gan ei fod yn dod o fewn Fframwaith Gyllideb y Cyngor.	Adnoddau Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgriwtini Cyllid 15.02.24 Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol – 27.02.24	Pwyllgor Gwaith	Cyngor Llawn 7 Mawrth 2024

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddarwyd 12 Hydref 2023

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgrwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
	32	Cyllideb Gyfalaf 2024/25 Mabwysiadu cynigion terfynol i'w hargymell i'r Cyngor Sir.	Mae hyn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith gan ei fod yn dod o fewn Fframwaith Gyllideb y Cyngor.	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Williams	Panel Sgrwtini Cyllid 15.02.24 Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol 27.02.24	Pwyllgor Gwaith Cyngor Llawn 7 Mawrth 2024
Tudalen 24	33	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Dyfan Sion Pennaeth Democratiaeth Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 19 Mawrth 2024
	34	Cerdyn Sgôr Corfforaethol – Ch3, 2023/24 (S) Adroddiad monitro perfformiad chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am berfformiad cyfredol ar draws y Cyngor.	Trawsnewid Corfforaethol	Carys Edwards Pennaeth Proffesiwn – AD a Thrawsnewid Cyng Carwyn Jones	Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol 12.03.24	Pwyllgor Gwaith 19 Mawrth 2024
	35	Cynllun Busnes Cyfrif Refeniw Tai 2024 – 2054		Tai	Ned Michael Pennaeth Tai Cyng Gary Pritchard	Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol 12.03.24	Pwyllgor Gwaith 19 Mawrth 2024

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith Cyfnod: Tachwedd 2023 – Mehefin 2024

Diweddarwyd 12 Hydref 2023

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn penderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Ebrill 2024						
36	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Dyfan Sion Pennaeth Democratiaeth Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 23 Ebrill 2024	
Mai 2024						
37	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Dyfan Sion Pennaeth Democratiaeth Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith Mai 2024	
Mehefin 2024						
38	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Dyfan Sion Pennaeth Democratiaeth Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith Mehefin 2024	

Tudalen 25

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH	
Dyddiad:	24 HYDREF 2023	
Pwnc / Testun:	ADOLYGIAD RHEOLI TRYSORLYS BLYNYDDOL AR GYFER 2022/23	
Deilydd(ion) Portffolio:	Y CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS – DIRPRWY ARWEINYDD A DEILYDD PORTFFOLIO CYLLID	
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	R MARC JONES	
Awdur yr Adroddiad:	JEMMA ROBINSON	
Tel:	01248 752675	
E-bost:	Jemma.Robinson@ynysmon.llyw.cymru	
Aelodau Lleol:	D/B	
A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau		
<ul style="list-style-type: none"> Nodi y bydd y ffigyrau alldro yn yr adroddiad yn parhau dros dro tan y bydd Archwiliad o Ddatganiad y Cyfrifon 2022/23 wedi ei gwblhau a'i lofnodi; bydd unrhyw addasiad sylweddol i'r ffigyrau yn yr adroddiad yn cael ei adrodd fel bo'n briodol. I nodi dangosyddion darbodus a thrysorlys dros dro 2022/23 yn yr adroddiad. Ystyried Adroddiad Blynyddol Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2022/23 a'i drosglwyddo i gyfarfod nesaf y Cyngor llawn gydag unrhyw sylwadau. 		
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Amherthnasol		
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad I'r Pwyllgor Gwaith?		
<ul style="list-style-type: none"> Cydymffurfio â rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a Chynllun Dirprwyo Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2022/23 (Atodiad 8 Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2022/23). Yn unol â'r Cynllun Dirprwyo, cafodd yr adroddiad hwn ei sgrwttineiddio gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 21 Medi 2023. Bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn unwaith y bydd wedi ei dderbyn gan y Pwyllgor hwn. 		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisiau a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Amherthnasol		
DD Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?	Beth oedd eu sylwadau	
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	
2	Cyllid / Swyddog Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – Adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	

7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	
10	Arall	<p>Penderfynodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodi fod y ffigyrau alldro yn yr adroddiad yn parhau dros dro tan fydd yr archwiliad o Ddatganiad y Cyfrifon 2022/23 wedi eu cwblhau ac wedi ei lofnodi; bydd unrhyw addasiadau sylweddol i'r ffigyrau sy'n cael eu cynnwys yr yr adroddiad yn cael eu hadrodd fel bo'n briodol. • Nodi'r dangosyddion darbodus a thrysorlys dros dro 2022/23 yn yr adroddiad. • Ystyried adroddiad Adolygiad Blynyddol Rheoli Trysorlys am 2022/23, a'i argymhell i'r Cyngor llawn heb sylw.
E – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yn berthnasol)		
1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein anghenion tymor hir fel Ynys	
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir a fydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol. Os felly, sut:-	
3	A ydym wedi bod yn cyd-gweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda pwy-	
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae'i rhan yn drafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	
5	Nodwch yr effeithiau mae'r penderfyniad hwn yn ei gael ar yr agenda cydraddoldeb ac iaith Gymraeg	
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad ei gael ar y rhai hynny sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	
7	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	

F - Atodiadau:

Atodiad A – Adolygiad Rheoli Trysorlys Blynyddol ar Gyfer 2022/23

FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):

- Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2022/23
- Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys 2022/23
- Adroddiad Canol Blwyddyn Rheoli'r Trysorlys 2022/23
- Adroddiad Alldro Cyfalaf 2022/23

1. Cyflwyniad

Yn unol â rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, mae'n ofynnol i'r Cyngor lunio adolygiad rheoli trysorlys blynyddol o'i weithgareddau a'r dangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol ar gyfer 2022/23. Mae'r adroddiad hwn yn bodloni gofynion Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (y Côd) a Chôd Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (y Cod Darbodus).

Yn ystod 2022/23, y gofynion adrodd sylfaenol oedd y dylai'r Cyngor llawn dderbyn yr adroddiadau a ganlyn:-

- strategaeth flynyddol ar gyfer y trysorlys cyn i'r flwyddyn gychwyn (derbyniwyd ar 10 Mawrth 2022);
- adroddiad diweddarau canol blwyddyn ar y trysorlys (derbyniwyd ar 9 Mawrth 2023);
- adolygiad blynyddol wedi i'r flwyddyn ddod i ben yn disgrifio'r gweithgareddau o gymharu â'r strategaeth (yr adroddiad hwn).

Mae'r amgylchedd rheoleiddio yn gosod cyfrifoldeb ar Aelodau i adolygu a chraffu ar bolisi a gweithgareddau rheoli trysorlys. Mae'r adroddiad hwn, felly, yn bwysig yn hynny o beth gan ei fod yn darparu manylion am y sefyllfa alldro ar gyfer gweithgareddau trysorlys ac mae'n tynnu sylw at gydymffurfiaeth â pholisïau'r Cyngor a gymeradwywyd yn flaenorol gan Aelodau.

Mae'r Cyngor hwn yn cadarnhau ei fod wedi cydymffurfio â'r gofyniad o dan y Côd bod rhaid i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio graffu ymlaen llaw ar bob un o'r adroddiadau rheoli trysorlys uchod cyn eu cyflwyno i'r Cyngor llawn. Rhoddwyd hyfforddiant i Aelodau ar faterion rheoli'r trysorlys ar 14 Medi 2022 er mwyn cefnogi rôl sgrwtini yr aelodau.

Mae'r Swyddog Adran 151 yn cadarnhau mai dim ond at ddibenion cyfalaf y benthycwyd ac na aethpwyd y tu hwnt i'r terfyn benthycyca statudol (y terfyn awdurdodedig).

Hefyd, mae'r adroddiad yn nodi'r canlyniadau canlynol ym mlwyddyn ariannol 2022/23:-

- Ffactorau allanol – gan gynnwys adolygiad o'r economi, perfformiad cyfraddau llog yn ystod y flwyddyn ac effaith Covid19;
- Ffactorau mewnol – gan gynnwys perfformiad gwariant cyfalaf, yr effaith ar y cronfeydd wrth gefn a balansau arian parod, archwaeth risg o ran buddsoddiadau, y benthyciadau a gymerwyd gan y Cyngor a'r effaith ar y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC);
- Y Strategaeth Rheoli Trysorlys yn 2022/23 – gan gynnwys rheoli dyledion y Cyngor, gweithredu'r polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (MRP) newydd, a benthyciadau a buddsoddiadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn;
- Rheoli'r Trysorlys – beth yw'r Dangosyddion Darbodus a sut y cânt eu mesur;
- Cymharu'r Dangosyddion Darbodus – cymharu'r Dangosyddion Darbodus gwirioneddol gyda'r rhagolygon ar ddechrau'r flwyddyn;
- Edrych ymlaen at 2023/24 a thu draw i hynny; a'r
- Casgliad.

2. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Allanol

2.1 Cyfraddau Llog – Erbyn mis Mawrth 2022, roedd Cyfradd y Banc wedi gorffen ar 0.75%. Cynyddodd Cyfradd y Banc yn gyson trwy gydol 2022/23, gan ddechrau ar 0.75% a gorffen ar 4.25%.

2.2 Yr Economi - y Deyrnas Unedig - Yn erbyn cefndir o bwysau chwyddiant ystyfnig, llacio cyfyngiadau Covid yn yr economïau mwyaf datblygedig, ymosodiad Rwsia ar Wcráin, ac amryw o bolisïau gwahanol Llywodraeth y DU, nid yw'n syndod bod cyfraddau llog y DU wedi bod yn gyfnewidiol ar draws y gromlin, o Gyfradd y Banc i gynnyrch gilt 50 mlynedd, ar gyfer y cyfan o 2022/23.

Yn Chwarter 2 2022, gwelwyd twf o + 0.1% q/q yng Nghynnyrch Gros Domestic (GDP) y DU ond cafodd hyn ei wyrddroi'n gyflym yn y trydydd chwarter, er y gellir dweud mai Gŵyl y Banc ychwanegol yn sgil marwolaeth y Frenhines sydd i gyfri am rywfaint o'r gostyngiad yn y GDP. Roedd GDP Chwarter 4 yn gadarnhaol ar 0.1% q/q. Yn fwy diweddar, ym mis Ionawr gwelwyd cynnydd o 0.3% m/m mewn GDP wrth i nifer y streiciau leihau o'i gymharu â mis Rhagfyr. Hefyd, roedd y gwytnwch o ran gweithgaredd ar ddiwedd 2022, yn rhannol, oherwydd cynnydd o 1.3% q/q mewn incwm gwario gwirioneddol cartrefi. Roedd rhan fawr o hynny yn adlewyrchu'r taliadau gwerth £5.7bn a dderbyniwyd gan aelwydydd oddi wrth y llywodraeth o dan y Cynllun Cymorth Biliau Ynni.

Serch hynny, cododd chwyddiant CPI i'r hyn a ddylai fod yn ddarlleniad brig o 11.1% ym mis Hydref, er y bydd y gobaith am ostyngiadau sylweddol o'r lefel hon yn dibynnu'n fawr ar symudiadau yn y marchnadoedd nwy a thrydan, yn ogystal â'r ffactorau yn ymwneud â'r cyflenwyr sy'n effeithio ar brisiau bwyd. At ei gilydd, mae'r rhan fwyaf o sylwebyddion yn disgwyl i'r mesur CPI o chwyddiant ostwng i tua 4% erbyn diwedd 2023. Ym mis Chwefror 2023, roedd y CPI yn 10.4%.

Bu gostyngiad yng nghyfradd diweithdra'r DU trwy gydol 2022 i'r lefel isaf ers 48 mlynedd, sef 3.6%, a hyn er gwaethaf cynnydd net o tua 500k o ran ymfudo. Fodd bynnag, erys y ffaith, gyda llawer o gyfranogwyr economaidd wedi'u cofrestru'n sâl yn y tymor hir, bod gweithlu'r DU wedi crebachu tua 500k yn y flwyddyn hyd at fis Mehefin. Heb gynnydd yng nghyfradd cyfranogiad y gweithlu llafur, mae'n anodd gweld sut y bydd economi'r DU yn gallu tyfu a ffynnu, a gyda chynnydd cyflogau ar gyfartaledd dros 6% bydd yr MPC yn pryderu y bydd chwyddiant cyflog yr un mor anwadal â chyflenwadau bwyd (i fyny 18.3% y/y ym mis Chwefror 2023) ac ynni sy'n cael ei effeithio ers ymosodiad Rwsia ar Wcráin ar 22 Chwefror 2022.

Yn y cyfamser, yn dilyn y gystadleuaeth am arweinyddiaeth y Blaid Geidwadol, daeth Liz Truss yn Brif Weinidog am saith wythnos gythryblus trwy fis Medi a Hydref. Yn syml, nid oedd y marchnadoedd yn hoffi'r polisïau torri trethi a gwariant trwm heb eu cyllido a gyflwynwyd gan ei Changhellor, Kwasi Kwarteng, a pharhaodd eu teyrnasiad prin saith wythnos cyn i'r Prif Weinidog Rishi Sunak a'r Canghellor Jeremy Hunt gymryd eu lle. Fe wnaeth Datganiad yr Hydref ar 17 Tachwedd arwain at dynhau cyllidol net o £55bn, er bod llawer o'r "gwaith penodol" wedi'i adael i'r Senedd nesaf ei gyflawni. Fodd bynnag, roedd y marchnadoedd yn hoffi'r hyn a glywsant, ac mae cynnyrch gilt y DU wedi gwyrddroi'r cynnydd a welwyd o dan denantiaid blaenorol Rhif 10/11 Stryd Downing, er eu bod yn parhau i fod yn uwch, yn unol ag economïau datblygedig yn gyffredinol.

Fel y nodwyd uchod, nid oedd y GDP yn uchel trwy gydol 2022/23, er bod y Mynegeion Rheolwr Prynu Cyfansawdd diweddaraf ar gyfer y DU, yr UD, EZ a China i gyd wedi synnu ar yr ochr orau, gan gofrestru sgoriau arolwg ychydig yn uwch na 50 (mae is yn awgrymu bod economïau'n crebachu, ac mae uwch yn awgrymu eu bod yn ehangu). Mae'n dal yn aneglur p'un a yw hynny'n golygu y bydd dirwasgiad bas, neu waeth, yn cael ei osgoi. Yn y pen draw, bydd yr MPC eisïau gweld tystiolaeth berthnasol o ostyngiad mewn pwysau chwyddiant a llacio mewn marchnadoedd llafur. Yn realistig, mae hynny'n ganlyniad annhebygol heb fod diweithdra'n codi a setliadau cyflog yn gostwng o'u lefelau presennol. Ar hyn o bryd, roedd y cynnydd mwy mewn cyflogaeth yn cadw'r gyfradd ddiweithdra ILO yn ddisymyd ar 3.7% ym mis Ionawr. Hefyd, er bod nifer y swyddi gwag wedi gostwng am y nawfed mis yn olynol ym mis Chwefror, fe wnaethant aros tua 40% yn uwch na'r lefelau cyn y pandemig.

Mae ein dadansoddwyr economaidd, Capital Economics, yn disgwyl i GDP gwirioneddol grebachu oddeutu 0.2% q/q yn Chwarter 1 a rhagwelir dirwasgiad eleni sy'n cynnwys cwmp o'r brig i'r gwaelod o 1.0% mewn GDP go iawn. Mae'r £ wedi aros yn gadarn yn ddiweddar, gan godi o'r lefel isaf erioed o \$1.035, ar y dydd Llun yn dilyn "digwyddiad cyllidol" llywodraeth Truss, i \$1.23. Er gwaethaf perfformiad gwell y £ yn ddiweddar, yn 2023 mae'n debygol y bydd newid sylweddol o ran tai gan fod morgeisi cyfradd sefydlog wedi symud dros 4.5% ac mae fforddiadwyedd wedi'i wasgu er bod toriadau Treth Stamp arfaethedig yn dal yn eu lle.

3. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Mewnol

3.1 Gwariant a Chyllid Cyfalaf 2022/23 – Mae'r Cyngor yn mynd i wariant cyfalaf ar asedau tymor hir. Gellir cyllido'r gweithgareddau hyn naill ai:-

- Ar unwaith trwy adnoddau cyfalaf neu refeniw (derbyniadau cyfalaf, grantiau cyfalaf, cyfraniadau refeniw ac ati), nad yw'n cael unrhyw effaith ar angen y Cyngor i fenthycu; neu
- Trwy fenthycu: os nad oes digon o gyllid ar gael, neu os penderfynir peidio â defnyddio adnoddau, bydd y gwariant cyfalaf yn arwain at yr angen i fenthycu.

Mae'r gwariant cyfalaf gwirioneddol yn un o'r dangosyddion darbodus angenrheidiol. Mae'r tabl isod yn dangos y gwir wariant cyfalaf a sut y cyllidwyd hyn:-

	Amcangyfrif 2022/23 (£'m)	Gwirioneddol 2022/23 (£'m)
Gwariant cyfalaf o'r Gronfa Gyffredinol	40	30
Gwariant Cyfalaf o'r CRT	15	11
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	55	41
Cronfa Gyffredinol a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Grantiau a Chyfraniadau	19	19
CRT a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Grantiau a Chyfraniadau	3	4
Cronfa Gyffredinol a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Adnoddau'r Cyngor	8	3
CRT a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Adnoddau'r Cyngor	10	7
Gwariant cyfalaf o'r Gronfa Gyffredinol a gyllidwyd trwy fenthycu	13	8
Gwariant cyfalaf o'r CRT a gyllidwyd trwy fenthycu	2	0

Y prif reswm am y tanwario oedd y tanwariant mawr yn erbyn y prosiectau a restrir isod:-

Cynllun	Tanwariant £'m	Sylwadau
Adnewyddu adeiladau ysgol	1.186	Yn rhan olaf 2022/23, dyfarnwyd £1.189m o gyllid grant ychwanegol i'r Awdurdod ar gyfer gwaith cynnal a chadw cyfalaf ysgolion. Defnyddiwyd y cyllid grant i gyllido gwariant cyfalaf ar adeiladau addysg yn 2022/23, yn lle cyllid o adnoddau'r Awdurdod ei hun. Bydd y cyllid a arbedir gan yr Awdurdod o'r grant hwn nawr yn cael ei ddefnyddio i gyllido gwaith cyfalaf ysgolion yn 2023/24.
Prydau Ysgol am Ddim	0.600	Yn rhan olaf 2022/23, dyfarnwyd £0.832m o gyllid grant ychwanegol i'r Awdurdod ar gyfer ysgolion ar gyfer cyflwyno'r cynllun paratoi prydau ysgol am ddim. Defnyddiwyd y cyllid grant i gyllido cynlluniau cyfalaf a benderfynwyd yn lleol yn 2022/23, yn lle cyllid o adnoddau'r Awdurdod ei hun. Roedd £0.013m o wariant hefyd yr oedd yr Awdurdod yn ystyried yn wariant refeniw, er ei fod yn gymwys yn unol â thelerau'r grant, felly, trosglwyddwyd £0.013m o'r cyllid hwn i refeniw, oedd yn golygu bod y gyllideb gyfalaf yn £0.819m. Bydd y cyllid a arbedir gan yr Awdurdod o'r grant hwn nawr yn cael ei ddefnyddio i gyllido gwaith paratoi prydau ysgol am ddim yn 2023/24.

Cynllun	Tanwariant £'m	Sylwadau
Grant Ysgolion Bro	0.451	<p>Yn 2022/23, dyfarnwyd £0.476m o gyllid grant i'r Awdurdod i gefnogi prosiectau ymarferol ar raddfa fach a chanolig i agor ysgolion y tu allan i'r oriau traddodiadol, yn benodol i addasu ac agor ysgolion yn ddiogel y tu allan i oriau traddodiadol, er mwyn i gymuned allu defnyddio'r cyfleusterau presennol. Ychydig iawn o wariant a gafwyd yn 2022/23 ac, oherwydd amseriad y cyllid, roedd disgwyl i'r cynllun danwario yn unol ag adroddiadau monitro blaenorol.</p> <p>Defnyddiwyd y cyllid grant i gyllido cynlluniau cyfalaf a benderfynwyd yn lleol yn 2022/23, yn lle cyllid o adnoddau'r Awdurdod ei hun. Roedd £0.025m o wariant hefyd yr oedd yr Awdurdod yn ystyried yn wariant refeniw, er ei fod yn gymwys yn unol â thelerau'r grant, felly, trosglwyddwyd £0.025m o'r cyllid hwn i refeniw, oedd yn golygu bod y gyllideb gyfalaf yn £0.451m. Bydd y cyllid a arbedir gan yr Awdurdod o'r grant hwn nawr yn cael ei ddefnyddio i gyllido prosiectau Ysgolion Bro yn 2023/24.</p>
Grant Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	0.436	<p>Yn 2022/23, dyfarnwyd £0.476m o gyllid grant i'r Awdurdod i gefnogi dysgwyr ag ADY. Ychydig iawn o wariant a gafwyd yn 2022/23 ac, oherwydd amseriad y cyllid, roedd disgwyl i'r cynllun danwario yn unol ag adroddiadau monitro blaenorol.</p> <p>Defnyddiwyd y cyllid grant i gyllido cynlluniau cyfalaf a benderfynwyd yn lleol yn 2022/23, yn lle cyllid o adnoddau'r Awdurdod ei hun. Bydd y cyllid a arbedir gan yr Awdurdod o'r grant hwn nawr yn cael ei ddefnyddio i gyllido prosiectau ADY yn 2023/24.</p>
Adeilad Addysg Mynediad i'r Anabl	0.145	<p>Mae hyn oherwydd bod addasiadau i'r anabl wedi'u cwblhau ym mhob ysgol uwchradd ac eithrio un. Mae'r ysgol uwchradd sy'n weddill wedi'i gohirio hyd nes ceir canlyniad yr astudiaethau dichonoldeb. Mae gwaith i ysgolion cynradd yn cael eu cwblhau yn ôl yr angen.</p> <p>Er bod buddsoddiad sylweddol wedi'i wneud, efallai y bydd angen rhagor o waith yn y dyfodol i fynd i'r afael ag anghenion unigolion nad ydynt yn hysbys i ni eto ac, felly, mae'n ofynnol i'r tanwariant lithro i 2023/24.</p>
Cynlluniau Llifogydd amrywiol	1.198	<p>Mae rhai cynlluniau yn parhau ac yn cynnwys gwahanol flynyddoedd ariannol. Yn achos eraill, bu oedi a chaniatawyd estyniadau amser i'w cwblhau gyda sêl bendith Lywodraeth Cymru i ddwyn ymlaen y cyllid, ac mae cynlluniau eraill wedi eu cwblhau.</p>
Cronfa Trafnidiaeth Leol – Gwelliannau i'r isadeiledd	0.416	<p>Oherwydd natur y gwaith a'r amser a gymerir i ddarparu isadeiledd, mae estyniad amser wedi'i sicrhau tan fis Mehefin 2023.</p>
Isadeiledd Morwrol	0.178	<p>Mae gwaith yn Amlwch yn cael ei flaenoriaethu ac, er bod gwaith cefndir wedi dechrau ac ymgynghorwyr wedi eu penodi, mae angen y gyllideb lawn o hyd, a bydd y rhan fwyaf o'r gwaith yn digwydd yn 2023/24.</p>

Cynllun	Tanwariant £'m	Sylwadau
Isadeiledd Ymwelwyr	0.199	Yn unol ag adroddiadau monitro blaenorol, roedd disgwyl i'r cynllun hwn lithro, a rhagwelir y bydd y rhan fwyaf o'r gwaith yn digwydd yn 2023/24.
Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu – Band B	1.191	Bu oedi o 18 wythnos oherwydd bod y ddaear yn hynod wlyb. Bu'n rhaid gwneud gwaith draenio ychwanegol. Mae'r gwaith o agor ffosydd a chreu sylfeini concrit wedi cychwyn. Aros am gadarnhad o gynnydd mewn costau oherwydd oedi, gwaith draenio, amodau gwael y ddaear a sylfeini concrit dyfnach.
Grant Cyfleusterau i'r Anabl	0.466	Mae'r broses atgyfeirio gan y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi arafu, yn sgil y pandemig, ynghyd â phrinder contractwyr. Roedd mwy o atgyfeiriadau wedi'u cymeradwyo ond, gyda chronfa lai o gontractwyr, nid yw'r gwaith yn cael ei gwblhau mor gyflym. Mae'r mater hwn yn cael sylw yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod.
Safle Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr	0.491	Roedd y prisiau tendro cychwynnol a dderbyniwyd yn uwch na'r cyllid oedd ar gael. Mae gwaith yn mynd rhagddo i ailgynllunio'r cynllun i leihau'r costau i gyd-fynd â'r cyllid sydd ar gael.
Gwaith cyfalaf i asedau presennol	0.476	Mae'r gyllideb sy'n weddill wedi ymrwymo i waith sy'n cynnwys 2022/23 a 2023/24. Mae'r gwaith yn cynnwys buddsoddiad sylweddol yng Nghanolfannau Hamdden Caergybi ac Amlwch.
Uwchraddio Cyfleusterau Cyhoeddus	0.361	Mae'r gwasanaeth wrthi'n datblygu cynllun gwella cyfleusterau cyhoeddus, a fydd yn rhoi gwell syniad o'r gofynion cyfalaf yn y flwyddyn ariannol nesaf. Rhagwelir hefyd y gallai cyllid grant pellach ar gyfer gwaith cyfalaf i gyfleusterau cyhoeddus ddod yn y flwyddyn ariannol nesaf, a gellid defnyddio rhan o'r gyllideb hon eto fel cyllid cyfatebol os bydd y cyfle yn codi.
Cerbydau	0.510	Mae cynllun yn cael ei roi ar waith i ddarparu pwyntiau gwefru cerbydau trydan yn y safle, fodd bynnag, nid ydynt wedi'u cwblhau eto a, hyd nes y cyflawnir y broses derfynol, gohiriwyd archebion ar gyfer cerbydau trydan. Mae cerbydau eraill wedi'u harchebu cyn diwedd y flwyddyn, fodd bynnag, oherwydd yr amser a gymerir i'w cyflenwi, byddant yn cael eu derbyn ar ôl diwedd y flwyddyn ac, felly, bydd yn ofynnol i'r gyllideb lithro i'r flwyddyn ariannol 2023/24.
Cronfa Gofal Integredig (ICF)	0.694	Hawliwyd £0.852m drwy'r ICF yn y flwyddyn flaenorol a thrwy gyllid a ddadleolwyd, i'r prosiectau lithro i 2022/23 i'w cwblhau. Bydd rhai o'r prosiectau'n parhau yn 2023/24 a chytunwyd gyda'r tîm rhanbarthol y gellir dwyn ymlaen y cyllid i gyllido'r gwaith o'u cwblhau yn 2023/24.

3.2 Cronfeydd Wrth Gefn a Balansau Arian Parod – Mae balansau arian parod y Cyngor yn cynnwys adnoddau refeniw a chyfalaf a chyllid ar gyfer llif arian. Roedd adnoddau arian parod craidd y Cyngor fel a ganlyn:-

Cronfeydd Wrth Gefn a Darpariaethau y gellir eu defnyddio	Drafft 31 Mawrth 2023 £'m	Terfynol 31 Mawrth 2022 £'m
Cronfa wrth gefn gyffredinol Cronfa'r Cyngor	13.967	12.278
Cronfeydd wrth gefn clustnodedig	19.637	23.181
Cronfa wrth gefn y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	12.107	12.333
Cronfeydd wrth gefn ysgolion	6.716	7.827
Cronfeydd wrth gefn derbyniadau cyfalaf	1.908	2.381
Grant Cyfalaf heb ei Ddefnyddio	0.407	0.000
Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio	54.742	58.000
Darpariaethau	5.037	4.915
Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio a'r darpariaethau	59.779	62.915

3.3 Allanoli benthycyca – Mae angen sylfaenol y Cyngor i fenthycyca ar gyfer gwariant cyfalaf yn cael ei alw yn Ofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC). Mae'r ffigwr hwn yn fesur o sefyllfa'r Cyngor o ran dyledion. Mae'r GCC yn deillio o weithgareddau cyfalaf y Cyngor a'r adnoddau a ddefnyddiwyd i dalu am y gwariant cyfalaf. Mae'n cynrychioli gwariant cyfalaf 2022/23 a gyllidwyd drwy fenthycyca, a gwariant cyfalaf a gyllidwyd drwy fenthycyca yn y blynyddoedd blaenorol nad ydyw eto wedi cael ei ad-dalu gyda refeniw neu adnoddau eraill. Rhan o weithgareddau trysorlys y Cyngor yw mynd i'r afael â'r gofynion cyllido ar gyfer yr angen benthycyca hwn. Gan ddibynnu ar y rhaglen gwariant cyfalaf, mae'r Gwasanaeth Trysorlys yn trefnu arian parod y Cyngor er mwyn sicrhau bod arian parod digonol ar gyfer y cynlluniau cyfalaf a'r gofynion llif arian. Gallai hyn gael ei gyllido drwy fenthycyca gan gyrff allanol (megis y Llywodraeth, drwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) neu'r marchnadoedd arian) neu drwy ddefnyddio adnoddau arian parod dros dro o fewn y Cyngor. Ni fenthycwyd unrhyw gyllid allanol yn ystod blwyddyn ariannol 2022/23.

3.3.1 Benthycyca Gros a'r GCC - Er mwyn sicrhau bod y lefelau benthycyca'n ddarbodus dros y tymor canol ac y benthycir at ddibenion cyfalaf yn unig, dylai'r Cyngor sicrhau nad yw ei fenthycyca allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y gofyniad cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrif o unrhyw ofynion cyllido cyfalaf ychwanegol ar gyfer y flwyddyn ariannol gyfredol a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Yn ei hanfod, mae hyn yn golygu nad yw'r Cyngor yn benthycyca er mwyn cefnogi gwariant refeniw.

Mae'r strategaeth fenthycyca fewnol bellach wedi bod ar waith yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae'r benthycyca gros o £123.8m ar 31 Mawrth 2023 yn llai na'r GCC a ragwelir ar gyfer y ddwy flynedd nesaf:-

	Gwirioneddol 2022/23 £'m	Amcangyfrif 2023/24 £'m	Amcangyfrif 2024/25 £'m
Gofyniad Cyllido Cyfalaf	144.1	173.9	202.7

3.3.2 Benthycyca mewnol - yw pan ddisgwylir, dros y tymor canol, i'r cyfraddau buddsoddi barhau i fod yn is na'r cyfraddau benthycyca tymor hir. Mae hyn yn golygu y byddai ystyriaethau gwerth am arian yn dangos y gellid cael gwerth am arian drwy osgoi cymryd benthyciadau allanol newydd a drwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyledion allanol sy'n aeddfedu. Byddai hyn yn sicrhau'r arbedion tymor byr gorau. Y ffigwr benthycyca mewnol yw'r gwahaniaeth rhwng y GCC a'r Sefyllfa Benthycyca Gros. Fel y gwelir o'r tabl isod, ar ddechrau'r flwyddyn, y sefyllfa fenthycyca fewnol oedd £12.5m. Nid oedd unrhyw fenthyciadau PWLB newydd yn ystod y flwyddyn ac roedd oedd angen ad-dalu £2.285m, a derbyniwyd benthyciad di-log o £1.123m yn ystod y flwyddyn (yn unol â 3.4 a 3.5 isod). Mae hyn yn golygu bod y sefyllfa benthycyca mewnol ar 31 Mawrth 2023 yn £20.3m:-

	31 Mawrth 2022 Gwirioneddol £'m	31 Mawrth 2023 Gwirioneddol £'m
Sefyllfa fenthycyca gros	125.3	123.8
GCC	137.8	144.1
(Tangyllido / Gorgyllido'r GCC	(12.5)	(20.3)

- 3.4 Benthyciadau eraill** - Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth y Cyngor gymryd unrhyw fenthyciadau tymor byr eraill. Derbyniwyd benthyciad di-log o £1.123m yn ystod 2022/23 i gyllido gwariant cyfalaf ar brosiectau arbed ynni a bydd yn cael ei ad-dalu mewn rhandaliadau blynyddol.
- 3.5 Ad-dalu Dyledion** - Roedd tri benthyciad PWLB yn aeddfedu yn ystod y flwyddyn. Roedd £1m yn aeddfedu ar 19 Awst 2022. Cymerwyd y benthyciad yn wreiddiol ym mis Gorffennaf 2007 ar sail cyfradd llog o 5.35%. Roedd £1.0m wedi'i aeddfedu ar 16 Ionawr 2023. Cymerwyd y benthyciad yn wreiddiol ym mis Mai 1995 ar sail cyfradd llog o 8.5%. Roedd £0.285m wedi'i aeddfedu ar 31 Mawrth 2023. Cymerwyd y benthyciad yn wreiddiol ym mis Mai 1995 ar sail cyfradd llog o 8.5%. Nid oes benthyciadau tymor byr yn weddill.
- 3.6 Buddsoddiadau** – Y strategaeth fuddsoddi ddisgwyliedig oedd cadw at adneuron tymor byrrach (hyd at 364 diwrnod), er y cedwid y gallu i fuddsoddi am gyfnodau hwy. Roedd disgwyl i falansau arian parod fod hyd at £65m, yn amrywio rhwng £38m a £65m. Roedd y gyllideb llog o £5k a osodwyd ar gyfer 2022/23 yn seiliedig ar y llog a dderbyniwyd y flwyddyn flaenorol, gan ystyried y cyfraddau llog isel, buddsoddiadau cyfyngedig mewn Awdurdodau Lleol eraill a'r ffaith bod enillion ar fuddsoddiadau yn parhau i fod yn agos at sero ar adeg paratoi'r gyllideb y gellir derbyn llog arni ar gyfer 2022/23. Fodd bynnag, gyda chyfraddau llog yn codi'n uwch na'r hyn a ragwelwyd ar adeg paratoi cyllideb 2022/23 ac, felly'n darparu mwy o gyfleoedd i fuddsoddi arian dros ben, mae balansau cyfartalog o £55.8m wedi sicrhau £0.86m ar gyfradd llog gyfartalog o 1.55%.

Bu gwelliant o ran adenillion buddsoddiadau yn ystod 2022/23 wrth i fanciau canolog, gan gynnwys Banc Lloegr, sylweddoli nad oedd pwysau chwyddiant yn rhywbeth dros dro, a bod galw am bolisi ariannol tynnach. Gan ddechrau ym mis Ebrill ar 0.75%, cynyddodd y Gyfradd Banc yn raddol naill ai 0.25% neu 0.5%, gan gyrraedd 4.25% erbyn diwedd y flwyddyn ariannol, gyda'r potensial am un neu ddau gyfnydd pellach yn 2023/24.

Roedd rhai o adneuron y Cyngor mewn cyfrifon nad oes angen rhoi rhybudd ar gyfer tynnu arian allan ac maent yn talu llog ar gyfraddau sy'n agos i'r gyfradd sylfaenol ar y pryd, £11.521m ar 1.25% ar 31 Mawrth 2023 (31 Mawrth 2022 £38.616m ar 0.05%). Roedd pedwar buddsoddiad tymor byr arall ar 31 Mawrth 2023 - £30.0m ar gyfradd llog o 3.96% (£7.5m ar 0.77% ar 31 Mawrth 2022). Roedd pob buddsoddiad am lai na blwyddyn.

Ar 22 Gorffennaf 2022, aeddfedodd buddsoddiad o £7.5m gyda Goldman Sachs (oedd yn daladwy ar 31 Mawrth 2022), ac fe'i hail-fuddsoddiwyd ar yr un dyddiad. Ceir manylion am yr holl fuddsoddiadau newydd yn y flwyddyn, gyda'u cyfraddau llog, yn y tabl isod:-

Gwrth Barti	Dyddiad Dechrau	Dyddiad Dod i ben	Cyfradd Llog %	Swm £
Banc y National Westminster	11/04/2022	11/10/2022	1.30	10,000,000
Santander	10/05/2022	10/11/2022	1.47	7,500,000
Cymdeithas Adeiladu Nationwide	17/05/2022	17/08/2022	0.97	7,500,000
Goldman Sachs	22/07/2022	22/12/2022	2.18	7,500,000
Cymdeithas Adeiladu Nationwide	17/08/2022	17/11/2022	1.87	7,500,000
Banc y National Westminster	11/10/2022	11/01/2023	2.70	10,000,000
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	25/10/2022	25/04/2023	3.80	5,000,000
Santander	10/11/2022	10/02/2023	3.24	7,500,000
Cymdeithas Adeiladu Nationwide	17/11/2022	17/02/2023	3.03	7,500,000
Cyngor Cernyw	25/11/2022	27/02/2023	3.06	5,000,000
Goldman Sachs	22/12/2022	22/06/2023	3.83	7,500,000
Banc y National Westminster	11/01/2023	11/07/2023	4.10	10,000,000
Santander	10/02/2023	10/05/2023	4.00	7,500,000
Cyngor Cernyw	27/02/2023	24/03/2023	3.90	5,000,000

3.7 Sefyllfa'r Trysorlys ar 31 Mawrth 2023 – Mae sefyllfa dyledion a buddsoddi'r Cyngor yn cael ei threfnu gan y Gwasanaeth Rheoli Trysorlys er mwyn sicrhau hylifedd digonol ar gyfer y gweithgareddau refeniw a chyfalaf, diogelwch ar gyfer buddsoddiadau ac i reoli risgiau o fewn yr holl weithgareddau rheoli trysorlys. Mae gweithdrefnau a rheoliadau er mwyn cyflawni'r amcanion hyn wedi eu hen sefydlu drwy gyflwyno'r adroddiadau a nodir yn y crynodeb i Aelodau, a thrwy weithgareddau swyddogion yn unol â'r Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2022/23. Nid aethpwyd tu hwnt i'r terfynau uchaf ar gyfer cyfraddau sefydlog a chyfraddau amrywiol yn ystod y flwyddyn. Mae ffigyrau benthyca a buddsoddi'r Cyngor ar ddiwedd blynyddoedd ariannol 2021/22 a 2022/23 fel a ganlyn: -

	31 MAWRTH 2022			31 MAWRTH 2023		
	£'m	Cyfradd Gyfartalog (%)	Aeddfedrwydd Gyfartalog (blynyddoedd)	£'m	Cyfradd Gyfartalog (%)	Aeddfedrwydd Gyfartalog (blynyddoedd)
Dyled i'r PWLB	121.9	4.58	29.58	119.6	4.54	29.15
Dyledion Eraill	3.4	0	4.03	4.2	0	3.73
Cyfanswm	125.3			123.8		
GCC	137.8			144.1		
Gor / (tan) fethyca	(12.5)			(20.3)		
Buddsoddiadau tymor sefydlog (pob un < 1 blwyddyn, wedi eu rheoli yn fewnol ac ar gyfradd sefydlog)	7.500	0.765		30.000	3.96	
	38.616	0.05		11.521	1.25	
Buddsoddiadau di-rybudd (pob un wedi ei reoli yn fewnol)						
Cyfanswm Buddsoddiadau	46.116	0.17		41.521	3.21	

Dadansoddiad pellach o'r benthycy yn ôl y cyfnod aeddfedu:-

	31 MAWRTH 2022		31 MAWRTH 2023	
	£'m	% o'r cyfanswm	£'m	% o'r cyfanswm
Cyfanswm benthycy	125.3	100	123.8	100
Llai na 12 mis	2.7	2.2	2.3	1.9
1 – 3 blynedd	3.4	2.7	3.3	2.7
4 – 6 blynedd	4.5	3.6	5.6	4.5
7 – 10 mlynedd	4.9	3.9	3.8	3.1
10 mlynedd a mwy	109.8	87.6	108.8	87.8

Ni chymerwyd benthyciadau newydd yn ystod y flwyddyn (tymor hir neu fyr), gyda benthyciad di-log yn cael ei dderbyn yn y flwyddyn fel y nodir yn 3.4 uchod. Mae ad-daliadau dyled wedi cael eu disgrifio ym mhwynt 3.5 uchod. Felly, mae'r symudiadau yn y categorïau uchod yn unol â dyddiadau aeddfedu'r benthyciadau yn unig.

4. Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor 2022/23

- 4.1 Aildrefnu Dyledion** – Ni chafodd unrhyw ddyledion eu haildrefnu yn ystod y flwyddyn gan fod y gwahaniaeth o 1% ar gyfartaledd rhwng cyfraddau benthycy newydd y PWLB a chyfraddau ad-dalu cynamserol yn golygu nad oedd yn werth aildrefnu.
- 4.2 Benthycy cyn bod angen** – Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth y Cyngor fenthycy mwy nag yr oedd ei angen, na chyn bod angen, dim ond er mwyn elwa ar fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycwyd.
- 4.3 Polisi Buddsoddi** – Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cael ei reoli gan ganllawiau buddsoddi Llywodraeth Cymru, a roddwyd ar waith yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys blynyddol a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 10 Mawrth 2022. Mae'r polisi hwn yn nodi'r dull ar gyfer dewis gwrthbartion buddsoddi, ac mae'n seiliedig ar statws credyd a ddyfarnwyd gan y tair prif asiantaeth statws credyd ac ar ddata ychwanegol mewn perthynas â'r farchnad (megis rhagolygon ar gyfer cyfraddau, cyfnewidiadau diffyg credyd, prisiau cyfranddaliadau banc ac ati). Roedd y gweithgareddau buddsoddi yn ystod y flwyddyn yn cydymffurfio â'r strategaeth a gymeradwywyd ac nid oedd gan y Cyngor unrhyw anawsterau hylifedd. Pan fydd y Cyngor yn buddsoddi ei arian dros ben, yr elfen bwysicaf yw diogelwch y buddsoddiad, ac yna pa mor hawdd yw cael gafael ar arian parod pe bai'r Cyngor ei angen ac wedyn canran y llog y bydd y Cyngor yn ei dderbyn am y buddsoddiad. Y strategaeth ar fuddsoddi arian parod dros ben fyddai benthycy tymor byr gydag Awdurdodau Lleol eraill i sicrhau'r enillion mwyaf mewn ffordd ddiogel.
- 4.4 Strategaeth fenthycy a rheoli risg cyfraddau llog** – Yn ystod 2022/23, cynhaliodd y Cyngor sefyllfa o danfenthycy. Roedd hyn yn golygu nad oedd yr angen benthycy cyfalaf (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf) wedi'i gyllido'n llawn â dyled benthyciadau, gan fod arian parod a oedd yn cefnogi cronfeydd wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor yn cael ei ddefnyddio fel cam dros dro. Roedd y strategaeth hon yn un ddarbodus gan fod enillion ar fuddsoddiadau yn isel iawn ac roedd angen ystyried lleihau risg gwrthbartion wrth fuddsoddi hefyd.
- 4.5 Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (MRP)** – Yn 2022/23, rhoddodd y Cyngor bolisi MRP newydd ar waith ar ôl gofyn am gyngor gan ei gynghorwyr Trysorlys. Mae'r polisi newydd yn ddull mwy darbodus, gyda'r tâl MRP yn adlewyrchu'r newid yng ngwerth asedau. Gellir gweld y polisi newydd yn Atodiad 6 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2023/24, a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 9 Mawrth 2023.

5. Rheoli'r Trysorlys

Mae'r dangosyddion Darbodus canlynol wedi'u cynnwys yn Atodiad 11 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys. Gweler isod esboniad byr o beth yw'r dangosyddion a sut y byddant yn cael eu cyfrifo. Bydd Adran 6 yr adroddiad hwn yn dadansoddi'r gwahaniaethau rhwng y Dangosyddion Darbodus gwirioneddol a'r rhai a ragwelwyd ar gyfer 2022/23.

- **Gwariant Cyfalaf – Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf** – Dyma'r rhagolwg o'r Gwariant Cyfalaf rhwng 2022/23 a 2025/26, ac mae'n seiliedig ar y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2022/23 a'r Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2023/24.
- **Angen y Cyngor i Fenthycia (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)** - Dangosydd darbodus arall yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC) y Cyngor. Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol sy'n weddill na thalwyd amdano eto, naill ai o adnoddau referniw neu gyfalaf. Yn ei hanfod, mae'n cyfateb i angen benthyca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf uwch na hynny, ac na thalwyd amdano'n syth drwy adnoddau referniw neu gyfalaf, yn cynyddu'r GCC. Nid yw'r GCC yn cynyddu am gyfnod amhenodol, gan fod y ddarpariaeth referniw isaf (MRP) yn dâl referniw blyneddol statudol sydd, yn fras, yn lleihau'r angen i fenthycia yn unol â hyd oes pob ased ac, felly, codir tâl am yr asedau cyfalaf fel y byddant yn cael eu defnyddio.
- **Doethineb Ariannol – Dyledion Gros a'r GCC** – Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw ei ddyledion gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn fwy na chyfanswm y GCC yn y flwyddyn flaenorol, ynghyd â'r amcangyfrif o unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2022/23 a'r ddwy flynedd ariannol ganlynol. Mae hyn yn golygu bod peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca cyfyngedig cynnar ar gyfer y blynyddoedd i ddod, ond mae'n sicrhau na fenthycir at ddibenion referniw.
- **Dyledion Allanol - Y trothwy awdurdodedig ar gyfer dyledion allanol** - Mae dangosydd darbodus allweddol arall yn cyfyngu lefel y benthyca i uchafswm penodol. Mae'n uchafswm na fedrir benthyca'n allanol y tu draw iddo, ac mae angen i'r uchafswm hwn gael ei osod neu ei adolygu gan y Cyngor llawn. Mae'n adlewyrchu lefel y ddyled allanol, er nad yn ddelfrydol, y gellir ei chynnal yn y tymor byr, ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hir. Dyma'r cyfyngiad statudol y penderfynir arno o dan Adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai cynlluniau'r holl gynghorau, neu gynlluniau cyngor penodol, er nad yw'r pŵer hwn wedi'i roi ar waith hyd yma. Mae'r Swyddog Adran 151 yn adrodd fod y Cyngor wedi cydymffurfio â'r dangosydd darbodus hwn yn ystod y flwyddyn gyfredol ac nad yw'n rhagweld anawsterau ar gyfer y dyfodol. Mae'r safbwynt hwn yn ystyried yr ymrwymadau presennol, y cynlluniau presennol a'r cynigion yn yr adroddiad ar y gyllideb. Mae'r Uchafswm Awdurdodedig yn cael ei osod yn flynyddol yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a bydd yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- **Y terfyn gweithredol** – Dyma'r terfyn na ddisgwylir i ddyledion allanol fod yn uwch nag ef fel arfer. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai hwn yn ffigwr tebyg i'r GCC, ond gallai fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar lefelau'r dyledion gwirioneddol a'r gallu i gyllido tanfenthyciadau drwy adnoddau ariannol eraill. Mae'n dderbyniol cael cyfnodau pan fo'r sefyllfa wirioneddol naill ai o dan neu uwchben y terfyn gweithredol ar yr amod nad eir y tu hwnt i'r terfyn awdurdodedig. Gosodir y Terfyn Gweithredol yn flynyddol yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a chaiff ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- **Fforddiadwyedd – Y gymhareb rhwng costau cyllido a'r ffrwd referniw net** – Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r duedd yng nghost cyfalaf (benthyca a chostau rhwymedigaethau hirdymor eraill net o incwm o fuddsoddiadau) yn erbyn y llif referniw net.

6. Y Dangosyddion Darbodus Gwirioneddol o gymharu â'r Rhai a Ddisgwyliwyd

6.1 Yn ystod 2022/23, cydymffurfiodd y Cyngor â'i ofynion deddfwriaethol a rheoleiddio. Mae'r data allweddol ar gyfer y dangosyddion darbodus a'r dangosyddion trysorlys gwirioneddol, sy'n nodi effaith y gweithgareddau gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn, gyda chymaryddion, fel a ganlyn:-

Data ar gyfer Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys Gwirioneddol	2021/22 Gwirioneddol £'m	2022/23 Gwreiddiol £'m	2022/23 Gwirioneddol £'m
Gwariant Cyfalaf			
• Dim CRT	23.734	17.177	29.510
• CRT	9.723	18.784	11.180
• Cyfanswm	33.457	35.961	40.690
Cyfanswm Gofynion Cyllido Cyfalaf:			
• Dim CRT	99.387	107.867	105.824
• CRT	38.415	43.646	38.287
• Cyfanwm	137.802	151.513	144.111
Benthycia Gros	124.348	144.335	123.800
Dyledion Allanol	124.348	144.335	123.800
Buddsoddiadau			
• Mwy nag 1 flwyddyn	0	0	0
• Llai nag 1 flwyddyn	46.116	15.000	41.522
• Cyfanswm	46.116	15.000	41.522
Costau cyllido fel cyfran o'r llif refeniw net – Cronfa'r Cyngor	4.50%	4.40%	2.78%
Costau cyllido fel cyfran o'r llif refeniw net - CRT	9.12%	13.40%	7.18%

6.2 Y Dangosydd Darbodus cyntaf yn y tabl uchod yw'r Gwariant Cyfalaf. Y Gwariant Cyfalaf a ragwelwyd ar adeg paratoi'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2022/23 oedd £35.961m. Fodd bynnag, y gwir wariant oedd £40.690m. Roedd y dangosydd darbodus yn seiliedig ar y gyllideb gyfalaf a gymeradwywyd ar gyfer 2022/23 (£35.961m). Fodd bynnag, nid yw'r gyllideb hon yn cynnwys unrhyw symiau ar gyfer llithriad o'r flwyddyn flaenorol a, hefyd, y ffaith fod cynlluniau ychwanegol wedi'u hychwanegu i'r rhaglen gyfalaf drwy gydol y flwyddyn - dyna pam fod gwariant cyfalaf nad yw'n ymwneud â'r CRT yn uwch na'r gyllideb wreiddiol. Dylid cyfeirio at baragraff 3.1 yn yr adroddiad hwn i weld y gyllideb gyfalaf derfynol nad yw'n ymwneud â'r CRT o gymharu â'r gwariant gwirioneddol a'r rhesymau am y tanwariant gwirioneddol yn erbyn y gyllideb. Mae tanwariant sylweddol ar wariant cyfalaf y CRT, yn bennaf oherwydd gwaith annisgwyl, oedi o ran cynllunio, materion yn ymwneud â thendro a / neu anawsterau wrth gael cymeradwyaeth asiantaethau allanol ar gyfer rhai agweddau o gynllun.

6.3 Yr ail ddangosydd Darbodus yn y tabl uchod yw'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC). Ni chaniateir i angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia (GCC) godi am gyfnod amhenodol. Mae rheolaethau statudol wedi eu sefydlu er mwyn sicrhau bod asedau cyfalaf yn cael eu codi yn fras yn erbyn refeniw yn ystod oes yr ased. Mae angen i'r Cyngor godi tâl refeniw blynyddol, y cyfeirir ato fel y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (MRP), er mwyn lleihau'r GCC. Yr hyn ydyw, mewn gwirionedd, yw ad-daliad o'r angen i fenthycia. Mae hyn yn wahanol i'r trefniadau rheoli trysorlys sy'n sicrhau bod arian parod ar gael ar gyfer ymrwymadau cyfalaf. Gall dyledion allanol hefyd gael eu benthycia neu eu had-dalu ar unrhyw adeg, ond nid yw hyn yn newid y GCC. Gellir hefyd leihau cyfanswm y GCC drwy:-

- ddefnyddio adnoddau cyllido cyfalaf ychwanegol (megis derbyniadau cyfalaf sydd heb eu defnyddio); neu
- codi mwy na'r tâl refeniw statudol (MRP) bob blwyddyn drwy'r Ddarpariaeth Refeniw Gwirfoddol (VRP).

Y GCC a ragwelwyd ar adeg paratoi'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2022/23 oedd £151.513m. Fodd bynnag, roedd y GCC gwirioneddol yn sylweddol is ar £144.111m. Y rheswm am y gostyngiad yng GCC y CRT yw tanwariant yn erbyn cyllideb y CRT, gan olygu na chymerwyd unrhyw fenthyciadau yn 2022/23 ar gyfer y CRT. Un rheswm bod y GCC nad yw'n ymwneud â'r CRT yn is oedd gostyngiad yn swm y Benthycia Digefnogaeth yr oedd ei angen mewn perthynas â'r Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy yn 2022/23. Cyllidwyd y gwariant gan grantiau yn bennaf, gan leihau'r angen i fenthycia. Rheswm arall oedd bod grantiau ychwanegol wedi'u dyfarnu yn ystod y flwyddyn i sybsideiddio ffynonellau cyllido eraill megis Benthycia â Chefnogaeth. Roedd hyn yn golygu bod angen llai o Fenthycia â Chefnogaeth, gan ostwng y ffigur GCC. Serch hynny, yn y dyfodol, defnyddir y ffynhonnell gyllido hon wedi'i sybsideiddio i gyllido Gwariant Cyfalaf yn 2023/24 a bydd yn cynyddu'r GCC.

- 6.4** Nid aethpwyd tu hwnt i'r Terfyn Benthycia Awdurdodedig (£185m) na'r Terfyn Gweithredol (£180m) yn ystod y flwyddyn, gyda swm y ddyled Allanol yn cyrraedd uchafswm o ddim ond £125.273m.
- 6.5** Roedd y costau Cyllido, fel cyfran o'r llif refeniw net ar gyfer y Gronfa Gyffredinol (2.78%), yn is na'r cyfanswm a ragwelwyd (4.40%) a hynny oherwydd bod costau cyllido yn is, a briodolir i'r newid yng nghyfrifiad MRP, gan arwain at dâl MRP is, a llog ychwanegol a gafwyd yn uwch na'r disgwyl na phan baratowyd y dangosydd darbodus ar gyfer 2022/23. Roedd y costau cyllido, fel cyfran o'r llif refeniw net ar gyfer y CRT (7.18%) yn is na'r cyfanswm disgwyliedig (13.40%), oherwydd bod y costau cyllido'n sylweddol is na'r disgwyl ar adeg paratoi'r dangosydd arfaethedig ar gyfer 2022/23 (priodolir hyn i'r newid yng nghyfrifiad MRP, gan arwain at dâl MRP is, a llai o ofnion benthycia). Golygodd y tanwariant ar CRT fod swm y cyfraniadau Refeniw sydd eu hangen i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn 2022/23 wedi gostwng o £10.1m i £7.4m.

7. Edrych ymlaen at 2023/24 a thu draw i hynny

- 7.1** Ar 9 Mawrth 2023, cymeradwyodd y Cyngor llawn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2023/24. Roedd y Datganiad ar y Strategaeth yn seiliedig ar y Strategaeth Gyfalaf, a rhagwelir y bydd angen i'r Cyngor fenthycia £26.1m yn ychwanegol yn 2023/24 ar gyfer y Gronfa Gyffredinol a'r CRT, cyfanswm o £30.7m yn 2024/25 a chyfanswm pellach o £21.4m yn 2025/26 i gyllido ei Raglen Gyfalaf, gan nodi y rhagwelir y bydd mwyafrif y benthycia hwn yn cyllido rhaglen gyfalaf y CRT. Bydd y benthycia ychwanegol yn effeithio ar yr MRP a godir i gyllido'r costau cyllido cyfalaf. Yn 2023/24, rhagwelir y bydd yr MRP yn £1.6m, £2.0m yn 2024/25 a £2.1m yn 2025/26.
- 7.2** Ar 6 Ebrill 2023, buddsoddodd Cyngor Sir Ynys Môn £5m gyda Chymdeithas Adeiladu Nationwide gyda chyfradd llog o 4.17%. Aeddfedodd y buddsoddiad ar 6 Gorffennaf 2023, a chafodd ei ddwyn ymlaen am 6 mis arall gyda chyfradd llog o 5.47%.
- 7.3** Ar 25 Ebrill 2023, aeddfedodd buddsoddiad o £5m gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam a chafodd ei ddwyn ymlaen am 6 mis arall gyda chyfradd llog o 4.3%
- 7.4** Ar 10 Mai 2023, aeddfedodd buddsoddiad o £7.5m gyda Santander a chafodd ei ddwyn ymlaen am 6 mis arall gyda chyfradd llog o 4.76%.
- 7.5** Ar 22 Mehefin 2023, aeddfedodd buddsoddiad o £7.5m gyda Goldman Sachs a chafodd ei ddwyn ymlaen am 6 mis arall gyda chyfradd llog o 5.52%.
- 7.6** Ar 11 Gorffennaf 2023, aeddfedodd buddsoddiad o £10m gyda NatWest a chafodd ei ddwyn ymlaen am 6 mis arall gyda chyfradd llog o 5.88%.
- 7.7** Hyd yma, ni fu unrhyw brif ad-daliadau o fenthycia PWLB gan Gyngor Sir Ynys Môn. Mae disgwyl i £1.854m gael ei ad-dalu yn ddiweddarach ym mlwyddyn ariannol 2023/24.

7.8 Roedd y gyllideb ar gyfer llog o £1.424m a osodwyd ar gyfer 2023/24 yn seiliedig ar y cynnydd mewn cyfraddau llog, ac felly'n darparu mwy o gyfleoedd i fuddsoddi arian dros ben. Y llog a dderbyniwyd hyd at chwarter 1 2023/24 oedd £379k, a rhagwelir y gellir sicrhau'r llog o'r gyllideb yn 2023/24.

7.9 Gellir gweld y gyfradd llog diweddaraf a ragwelir gan Link Group (ar 18 Gorffennaf 2023) yn y tabl isod:-

Rhagolygon Cyfradd Llog								
Graddfa'r Banc	Medi 2023	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Mehefin 2024	Medi 2024	Rhagfyr 2024	Mawrth 2025	Mehefin 2025
Dolen	5.50%	5.50%	5.50%	5.25%	4.75%	4.25%	3.75%	3.25%

8. Casgliad

Roedd perfformiad Rheoli Trysorlys y Cyngor yn ystod y flwyddyn yn unol â'r strategaeth o fuddsoddiadau risg isel / enillion isel a dull benthyca a gynlluniwyd i leihau taliadau llog gymaint â phosibl.

Mae'r perfformiad yn erbyn y Dangosyddion Darbodus a osodwyd gan y Cyngor yn dangos bod gweithgareddau Rheoli Trysorlys y Cyngor yn cael eu cynnal mewn ffordd reoledig sy'n sicrhau diogelwch ariannol y Cyngor ac nad ydynt yn rhoi'r Cyngor mewn unrhyw berygl ariannol sylweddol o ran benthyca anfforddiadwy neu ormodol.

Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor, a'i berfformiad yn erbyn y strategaeth, yn ystyried y ffactorau economaidd allanol ac mae'n cael ei hadolygu'n gyson i sicrhau mai hon yw'r strategaeth fwyaf priodol wrth symud ymlaen.

R MARC JONES
CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH	
Dyddiad:	24 HYDREF 2023	
Pwnc:	DIWEDDARIAD RHEOLI TRYSORLYS CHWARTER 1 2023/24	
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS - DIRPRWY ARWEINYDD A DEILYDD PORTFFOLIO CYLLID	
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	R MARC JONES, CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151	
Awdur yr Adroddiad:	CLAIRE KLIMASZEWSKI / SIAN A JONES / JEMMA ROBINSON	
Ffôn:	01248 752133	
E-bost:	claire.klimaszewski@ynysmon.llyw.cymru	
Aelodau Lleol:	Amh.	
A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau		
<p>Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn:-</p> <ul style="list-style-type: none"> Nodi'r adroddiad, y gweithgareddau rheoli trysorlys a'r dangosyddion darbodus fel ag yr oeddent ar 30 Mehefin 2023. Bod Adroddiadau Rheoli Trysorlys Chwarter 1 a Chwarter 3 yn cael eu hadolygu a'u derbyn gan y Portffolio Cyllid a'u cyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio er gwybodaeth yn unig o hyn ymlaen. Bydd yr adroddiadau canol blwyddyn a blynyddol yn dilyn yr un broses h.y. adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn. 		
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Mae'r adroddiad er gwybodaeth ac nid oes unrhyw opsiynau eraill y dylid eu hystyried.		
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Cydymffurfio â'r rheoliadau a gyflwynwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a Chôd Darbodus CIPFA 2021.		
CH – A yw'r polisi hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad ar y sefyllfa o ran ein gweithgareddau rheoli trysorlys a sut y mae'r penderfyniadau ar fenthyca a buddsoddi wedi cael eu gwneud yn unol â'r Strategaeth Rheoli Trysorlys a gymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Mawrth 2023.		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ni fydd y penderfyniad sydd yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn yn effeithio ar gyllideb y Cyngor.		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth (TA) (gorfodol)	Dim sylwadau pellach.
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim sylwadau pellach.
4	Adnoddau Dynol	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol

8	Sgriwtini	Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn craffu ar yr adroddiadau canol blwyddyn a blynyddol. Nid yw'r Côt yn nodi bod angen unrhyw graffu pellach ar yr adroddiadau ar gyfer y chwarter cyntaf a'r trydydd chwarter.
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol.
10	Eraill	Dim
E – Aseu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Mae gweithgareddau Rheoli Trysorlys yn allweddol er mwyn hwyluso cynaliadwyedd anghenion hirdymor yr Ynys gan fod cynlluniau benthyca yn helpu i gyllido gwariant cyfalaf i sicrhau bod asedau ar gael nawr ac yn y dyfodol. Mae'n rhaid i gynlluniau trysorlys hefyd fod yn fforddiadwy er mwyn sicrhau nad yw cenedlaethau'r dyfodol yn cael eu rhoi dan anfantais o ganlyniad i benderfyniadau Rheoli Trysorlys sy'n cael eu gwneud yn y tymor byr a chanolig.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut?	Rhaid i'r Strategaeth a'r gweithgareddau Rheoli Trysorlys fod yn fforddiadwy er mwyn lliniaru unrhyw effaith ar y dyfodol. Gall rhywfaint o wariant cyfalaf sy'n cael ei gyllido drwy fenthyca megis y rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu, a chynlluniau Buddsoddi i Arbed eraill a gyllidir gan fenthyca helpu i leihau costau yn y dyfodol.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod â'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy.	Mae gweithgareddau Rheoli Trysorlys yn aml iawn yn cyllido prosiectau cyfalaf mewn partneriaeth â sefydliadau eraill, megis Llywodraeth Cymru.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini a effeithir yn uniongyrchol gan y penderfyniad? Esboniwch sut.	Mae dinasyddion Ynys Môn yn cael cyfle i ddweud eu dweud fel rhan o'r ymgynghoriad blynyddol ar y rhaglen gyfalaf, ac mae elfennau o'r rhaglen honno yn ddibynnol ar weithgareddau Rheoli Trysorlys.
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a amddiffynnir gan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Mae'r asedau newydd sy'n cael eu cyllido drwy fenthyca yn cydymffurfio â'r Ddeddf Cydraddoldeb a'r rheoliadau a chanllawiau cysylltiedig. Mae rhaglenni ailwampio ac adnewyddu hefyd yn helpu i wella hygyrchedd a chaniatáu amrywiaeth.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith bosibl byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rheini sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Mae monitro gweithgareddau Rheoli Trysorlys yn ofyniad statudol, ac nid yw hwn yn benderfyniad strategol.

7	<p>Nodwch unrhyw effeithiau posibl byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r iaith Gymraeg ac ar drin yr iaith Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg.</p>	<p>Mae rhai o'r prosiectau a gafodd eu cyllido drwy fenthyca wedi cael effaith gadarnhaol ar y Gymraeg ac wedi cynyddu'r defnydd ohoni, megis yr ysgolion cyfrwng Gymraeg a gafodd eu hadeiladu fel rhan o'r rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif / rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu.</p>
<p>F - Atodiadau:</p>		
<p>Atodiad A –Adroddiad Rheoli Trysorlys Chwarter 1 2023/24 Atodiad B – Diweddariad Economaidd Atodiad C – Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys ar gyfer 2023/24 fel ag yr oeddent ar 30 Mehefin 2023.</p>		
<p>FF - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2023/24 – gweler y ddolen isod • Adroddiad Alldro Rheoli Trysorlys 2022/23 – gweler y ddolen isod https://democratiaeth.ynysmon.gov.uk 		

1. Cefndir

- 1.1** Ysgrifennwyd yr adroddiad hwn yn unol â gofynion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Chod Darbodus CIPFA 2021 (Y Côt). Mae'r Côt yn nodi bod rhaid diweddarau Aelodau ar y dangosyddion darbodus sy'n edrych i'r dyfodol pob chwarter o leiaf. Mae hyn yn ofyniad newydd ar gyfer y blynyddoedd 2023/24 a thu hwnt. Yn y gorffennol, roedd adroddiad canol blwyddyn ac adroddiad alldro yn cael ei gynhyrchu a'i gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn. Mae'r Côt yn nodi nad oes rhaid i'r adroddiadau chwarterol gael eu cyflwyno i'r Cyngor llawn ond y dylent fod yn rhan o adroddiadau monitro refeniw a chyfalaf rheolaidd yr Awdurdod.
- 1.2** Mae Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2023/24 (DSRhT) yn nodi holl gynlluniau a strategaethau Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24. Nid oedd unrhyw newidiadau polisi nac unrhyw achos o fynd yn groes i ofynion y DSRhT yn ystod chwarter 1. Nod yr adroddiadau chwarterol yw amlinellu'r cynnydd ar y gweithgareddau rheoli trysorlys yn unol â DSRhT 2023/24.

2. Cyflwyniad

- 2.1** Mae rheoli trysorlys yn golygu tasgau i sicrhau bod digon o arian parod yng nghyfrif cyffredinol y Cyngor i dalu biliau dydd i ddydd a threfnu i fuddsoddi unrhyw arian parod sydd dros ben yr hyn sydd ei angen yn y cyfrif cyffredinol, mewn cyfrifon sicrwydd uchel, megis banciau yn y DU â statws credyd uchel. Yn unol â'r Côt, blaenoriaeth y Cyngor yw diogelu ei gyllid a sicrhau bod digon o arian parod ar gael iddo pan fo angen fel bod gan y Cyngor hylifedd digonol. Yr ystyriaeth olaf yw elw. Mae'r Cyngor yn buddsoddi er mwyn sicrhau'r cyfraddau uchaf posib o blith y sefydliadau diogel sydd ar gael iddo ac sy'n bodloni'r meini prawf yn DSRhT 2023/24. Yr elfen olaf o Reoli Trysorlys ydi rheoli portffolio benthycar Cyngor i sicrhau nad ydi'r Cyngor un benthycar gormod a bod y costau refeniw yn gysylltiedig â'r benthyciadau hynny'n fforddiadwy.
- 2.2** Rhaid i'r Cyngor redeg cyllideb gytbwys, sy'n golygu'n gyffredinol y bydd yr arian parod a godir yn ystod y flwyddyn yn cwrdd â'r gwariant. Rhan o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yw sicrhau bod y llif arian hwn wedi ei gynllunio'n ddigonol, a bod yr arian sydd dros ben yn cael ei fuddsoddi mewn gwrthbartion risg isel, gan sicrhau hylifedd digonol yn y lle cyntaf, cyn ystyried yr elw o'r buddsoddiadau.
- 2.3** Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu arweiniad ynghylch anghenion benthycar Cyngor, sef cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy mewn gwirionedd, er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau o ran gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau ar gyfer y tymor hir neu'r tymor byr, neu ddefnyddio gwargedion llif arian tymor hwy ac, o bryd i'w gilydd, gellir ailstrwythuro dyledion i gwrdd ag amcanion cost neu risg y Cyngor. Mae cyswllt agos rhwng gweithgareddau rheoli trysorlys y Cyngor a Strategaeth Gyfalaf 2023/24, Rhaglen Gyfalaf 2023/24 a'r adroddiadau chwarterol sy'n monitro'r gyllideb gyfalaf gan fod rhan fawr o weithgareddau trysorlys yn ymwneud â benthycar er mwyn cyllido gwariant cyfalaf. Yn unol â'r ddeddfwriaeth, caniateir i'r Cyngor fenthycar i gyllido gwariant cyfalaf ac nid costau refeniw yn unig, oni bai bod Llywodraeth Cymru'n penderfynu cyfalafu gwariant refeniw eithriadol penodol, megis cyfalafu ôl-daliadau cyflog cyfartal. Mae'r strategaeth gyfalaf a'r rhaglen gyfalaf flynyddol a'r DSRhT yn cefnogi blaenoriaethau allweddol y Cyngor sydd wedi'u nodi yng Nghynllun y Cyngor ar gyfer 2023/28.

3. Diweddariad Economaidd

3.1 Mae ymgynghorwyr rheoli trysorlys allanol y Cyngor, Link Group, yn anfon nifer o ddiweddariadau bob wythnos megis adroddiadau economaidd a chredyd, i helpu swyddogion y Cyngor ac Aelodau wneud y penderfyniadau gorau ynglŷn â gweithgareddau rheoli trysorlys. Mae Link Group wedi darparu diweddariad economaidd ar gyfer y chwarter cyntaf, sydd ar gael yn Atodiad B. Ers hynny mae'r sefyllfa economaidd wedi newid ac adroddir ar hynny yn yr adroddiad canol blwyddyn. Yn ddiweddar, mae Link Group wedi darparu'r rhagolygon canlynol ar gyfer cyfraddau llog ar 5 Hydref 2023:-

Tabl 1 - Rhagolygon ar gyfer y Gyfradd Banc Sylfaenol a Chyfraddau'r BBGC mis Rhagfyr 2023 i fis Medi 2025

	Rhag 2023	Maw 2024	Meh 2024	Med 2024	Rhag 2024	Maw 2025	Meh 2025	Med 2025
Cyfradd Banc (%)	5.25%	5.25%	5.25%	5.00%	4.50%	4.00%	3.50%	3.00%
Cyfradd 5 mlynedd y BBGC (%)	5.10%	5.00%	4.90%	4.70%	4.40%	4.20%	4.00%	3.90%
Cyfradd 10 mlynedd y BBGC (%)	5.00%	4.90%	4.80%	4.60%	4.40%	4.20%	4.00%	3.80%
Cyfradd 25 mlynedd y BBGC (%)	5.40%	5.20%	5.10%	4.90%	4.70%	4.40%	4.30%	4.10%
Cyfradd 50 mlynedd y BBGC (%)	5.20%	5.00%	4.90%	4.70%	4.50%	4.20%	4.10%	3.90%

3.2 Yn y DSRhT ar gyfer 2023/24 ym Mawrth 2023, roedd disgwyl i gyfradd y banc gyrraedd 4.5% yn yr haf a gostwng yn raddol yn 2024 a 2025. Mae chwyddiant, yn cynnwys chwyddiant craidd, wedi parhau i fod yn uwch na'r hyn yr oedd Banc Lloegr wedi ei ragweld, ac am gyfnod hwy. Mae disgwyl i gyfradd sylfaenol Banc Lloegr gyrraedd 5.25%, fodd bynnag, os ydi chwyddiant yn dal i godi mae'r gyfradd yn debygol o fod yn uwch na hyn. Mae'r rhagolygon yn y DSRhT ar gyfer y gyfradd sylfaenol yn is na'r rhai sydd wedi'u nodi uchod ac, er eu bod yn gostwng, maent yn debygol o fod yn uwch na'r amcangyfrifon yn y DSRhT. Mae hyn oherwydd nad ydi chwyddiant yn gostwng yn ddigon cyflym.

3.3 Mae'r Cyngor yn elwa o gyfradd sylfaenol uwch ar gyfer buddsoddi ei arian parod dros ben, ac mae wedi ennill dros £1m mewn llog. Fodd bynnag, mae benthyciadau'n costio mwy i'r Cyngor ers i Fanc Lloegr ddechrau codi cyfraddau llog er mwyn ceisio rheoli chwyddiant. Felly, bydd rhaid gohirio cymryd benthyciadau allanol hyd nes ei bod hi'n amhosib parhau i gyllido gwariant cyfalaf gan ddefnyddio balansau arian parod y Cyngor (benthycia mewnol).

4. Sefyllfa'r Cyngor ar 30 Mehefin 2023

- 4.1 Benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) - mae benthyciadau allanol BBGC y Cyngor yn parhau yr un fath â'r hyn a nodwyd yn y DSRhT ym mis Mawrth 2023, ac eithrio ad-dalu prifswm o £5k ar fenthyciadau blwydd-dal. Mae hyn oherwydd bod rhaid osgoi benthycia tra bo cyfraddau llog yn parhau i godi. Yn lle benthycia, mae'r Cyngor wedi bod yn defnyddio ei falansau arian parod i gyllido gwariant cyfalaf. Mae hyn yn unol â'r cyngor a dderbyniwyd gan Link Group ar fenthycia yn yr hinsawdd bresennol. Mae'r costau cyfle hyn yn golygu bod llai o falansau ar gael i'w buddsoddi, fodd bynnag, mae costau benthycia'n uwch na'r elw ar fuddsoddiadau. Er mwyn sicrhau bod gan y Cyngor ddigon o arian parod i dalu ei gredydwy'r a chyflogau, mae'n rhaid sicrhau bod arian digonol ar gael mewn cyfrifon galw. Fel arfer, mae'r cyfraddau llog ar y math yma o gyfrifon yn is, felly, mae'r Cyngor yn dal i allu gwneud arbedion rhesymol ar y llog sy'n daladwy wth ddefnyddio balansau arian parod.

Tabl 2 – Benthyciadau BBGC sy'n weddill 30 Mehefin 2023

Benthyciadau BBGC ar 30 Mehefin 2023			
	BBGC / BBGC – Aeddfedu	BBGC EIP/ Blwydd-dal	Cyfanswm Benthyciadau BBGC ar 30 Mehefin 2023 £'000
	£'000	£	£'000
Benthyciad sy'n weddill	119,400	173	119,573
Oes ar gyfartaledd (blynyddoedd)	30.82	4.06	35
Cyfradd ar gyfartaledd (%)	4.53	9.42	14

- 4.2 Benthyciadau Salix – mae Salix yn sefydliad Llywodraeth Cymru sy'n cynnig benthyciadau di-log ac, yn fwy diweddar, grantiau ar gyfer prosiectau sy'n cefnogi'r amgylchedd ac i helpu cyrff sector cyhoeddus yng Nghymru weithio tuag at gyrraedd eu targed sero net erbyn 2023. Roedd DSRhT 2023 yn dangos bod gan y Cyngor fenthyciadau Salix di-log gwerth cyfanswm o £3.099m ym mis Chwefror 2023. Ers hynny mae'r Cyngor wedi derbyn ychwaneg o'r benthyciadau a gymeradwywyd gan Salix oherwydd bod y prosiectau sy'n cael eu cyllido gan fenthyciadau Salix wedi gwneud rhagor o gynnydd. Ar 30 Mehefin 2023, roedd gan y Cyngor fenthyciadau Salix gwerth £5.261m. Mae'r benthyciadau hyn yn cael eu had-dalu dros gyfnod o 8 neu 10 mlynedd, yn dibynnu ar y cytundeb, ac mae 2 ad-daliad y flwyddyn ar gyfer pob benthyciad. Mae'r benthyciadau hyn wedi cyllido goleuadau stryd LED, goleuadau LED mewn ysgolion a chanolfannau hamdden a nifer o brosiectau cynaliadwy eraill.

Tabl 3 – Benthyciadau Eraill sy'n Weddill ar 30 Mehefin 2023

Benthyciadau eraill ar 30 Mehefin 2023							
	Benthyciad Salix 1 £'000	Benthyciad Salix 2 £'000	Benthyciad Salix 3 £'000	Benthyciad Salix 4 £'000	Benthyciad Salix 5 £'000	Benthyciad Salix 6 £'000	CYFANSWM £'000
Balans sy'n Weddill	16.5	114.0	350	158.4	1,873.7	2,748.7	5,261.1
Dyddiad Ad-dalu	2024/25	2025/26	2027/28	2029/30	2031/32	2035/36	
Cyfradd llog (%)	-	-	-	-	-	-	-

5. Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

- 5.1 Cafodd y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRhT) ar gyfer 2023/24, sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 9 Mawrth 2023. Yn unol â Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys, mae'n nodi blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor, sef:-

- Diogelwch cyfalaf
- Hylifedd
- Elw

5.2 Mae'r Cyngor yn dal i sicrhau'r elw (enillion) uchaf posib ar ei fuddsoddiadau, gan sicrhau lefel briodol o ddiogelwch a hylifedd, yn unol ag archwaeth risg y Cyngor.

5.3 Mae cyfraddau llog wedi parhau i gynyddu yn ystod chwarter cyntaf 2023/24, ac mae'r Cyngor wedi elwa drwy fuddsoddi mewn buddsoddiadau diogel cyfnod penodol. Fodd bynnag, oni bai bod chwyddiant yn cynyddu, nid yw'r cyfraddau'n debygol o godi'n uwch na'r gyfradd bresennol, sef 5.25%.

5.4 Teilyngdod Credyd – Nid oes llawer o newid wedi bod i gyfraddau credyd yn ystod y chwarter dan sylw. Fodd bynnag, mae'r swyddogion yn parhau i'w monitro'n agos, ynghyd â dulliau eraill o sicrhau teilyngdod credyd, er mwyn sicrhau mai dim ond gwrthbartïon addas sy'n cael eu hystyried ar gyfer cyfleoedd buddsoddi.

5.5 Meini Prawf ar gyfer Gwrthbartïon Buddsoddi – Mae'r meini prawf presennol ar gyfer dewis gwrthbartïon buddsoddi a gymeradwywyd yn y DSRhT yn cwrdd â gofyniad y swyddogaeth rheoli trysorlys.

5.6 Cydbwysedd o ran Buddsoddi – Ar 30 Mehefin 2023 roedd balans buddsoddiadau'r Cyngor yn £53.097m. Roedd yr elw ar y buddsoddiadau hyn, rhwng 1 Ebrill 2023 a 30 Mehefin 2023, yn £0.457m, a disgwylir i gyfanswm y llog derbyniadwy ar y buddsoddiad sydd wedi'u rhestr isod fod yn £1.287m ar gyfer 2023/24. Mae'r ffigwr hwn yn debygol o fod yn uwch wrth i fuddsoddiadau newydd gael eu gwneud pan fydd y rhain wedi aeddfedu. Fodd bynnag, mae'r balansau arian parod yn lleihau wrth i'r flwyddyn ariannol fynd rhagddi, felly ni fydd yn ymarferol adnewyddu pob un o'r buddsoddiadau hyn pan fyddant wedi aeddfedu.

Gwrthbarti	Dyddiad Dechrau	Dyddiad Gorffen	Cyfradd Llog %	Prifswm ar 30 Mehefin 2023 £	Amcangyfrif o'r llog a enillir yn ystod y cyfnod £	Amcangyfrif o Gyfanswm y Llog ar y buddsoddiadau hyn yn 2023/2023 £
Natwest – Cyfrif Galw	01/04/2023	Amh.	1.25%	10,597,265	36,971	165,062
Bank of Scotland – Cyfrif Galw National	18/04/2023	Amh	4.90%	7,500,000	73,500	350,384
Westminster Bank – Cyfnod Penodol	11/01/2023	11/07/2023	4.10%	10,000,000	101,096	113,452
Santander	10/02/2023	10/05/2023	4.00%	-	32,055	32,055
Santander	10/05/2023	10/11/2023	4.76%	7,500,000	49,882	180,945
Cymdeithas Adeiladu Nationwide	06/04/2023	06/07/2023	4.17%	5,000,000	48,555	51,982
Goldman Sachs	22/12/2022	22/06/2023	3.83%	-	64,533	64,533

Gwrthbarti	Dyddiad Dechrau	Dyddiad Gorffen	Cyfradd Llog %	Prifswm ar 30 Mehefin 2023 £	Amcangyfrif o'r llog a enillir yn ystod y cyfnod £	Amcangyfrif o Gyfanswm y Llog ar y buddsoddiad au hyn yn 2023/2023 £
Goldman Sachs	22/06/2023	22/12/2023	5.52%	7,500,000	9,074	208,701
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	25/10/2022	25/04/2023	3.80%	-	12,493	12,493
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	25/04/2023	25/10/2023	4.30%	5,000,000	38,877	107,795
Cyfanswm				53,097,265	467,035	1,287,402

5.7 Dyma grynodeb o'r gweithgareddau buddsoddi yn ystod chwarter 1:

- Ar 06 Ebrill 2023, fe wnaeth Cyngor Sir Ynys Môn fuddsoddi £5m gyda Chymdeithas Adeiladu Nationwide ar gyfradd llog o 4.17%. Fe wnaeth y buddsoddiad hwn aeddfedu ar 06 Gorffennaf 2023 a chafodd ei dreiglo ymlaen am 6 mis arall ar gyfradd llog o 5.47%.
- Ar 25 Ebrill 2023, fe wnaeth buddsoddiad gwerth £5m gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam aeddfedu ac fe'i trosglwyddwyd ymlaen am 6 mis arall ar gyfradd llog o 4.3%
- Ar 10 Mai 2023 fe wnaeth buddsoddiad gwerth £7.5m gyda Santander aeddfedu a chafodd ei dreiglo ymlaen am 6 mis arall ar gyfradd llog o 4.76%.
- Ar 22 Mehefin 2023 fe wnaeth buddsoddiad gwerth £7.5m gyda Goldman Sachs aeddfedu a chafodd ei dreiglo ymlaen am 6 mis arall ar gyfradd llog o 5.52%.
- Roedd y gyllideb llog derbyniadwy o £1.424m a osodwyd ar gyfer 2023/24 yn seiliedig ar y cynnydd mewn cyfraddau llog ac, o ganlyniad roedd mwy o gyfle i fuddsoddi arian parod dros ben. Rhagwelir y gellir cwrdd â'r gyllideb llog derbyniadwy yn 2023/24.

5.8 Terfynau Awdurdodedig – Fe all y swyddogion gadarnhau na aethpwyd yn uwch na'r terfynau awdurdodedig a nodwyd yn y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn ystod y chwarter a ddaeth i ben ar 30 Mehefin 2023.

6. Aildrefnu Dyledion

Mae'r cyfleoedd i aildrefnu dyledion wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod y chwarter presennol gan fod enillion gilt, sy'n tanategu cyfraddau BBGC a benthyciadau'r farchnad, wedi codi ryw fymryn. Cwblhawyd ymarfer ym mis Mehefin 2023, a ddangosodd y byddai newid y buddsoddiadau presennol am fuddsoddiadau newydd yn sicrhau disgowntiau ond, oherwydd y cyfraddau llog uwch byddai'r llog a fyddai'n daladwy hyd nes y byddai'r benthyciadau hynny'n aeddfedu yn llawer iawn uwch ac, felly'n anfforddiadwy gan y byddai'r costau refeniw cyllido cyfalaf yn cynyddu.

7. Cydymffurfio â Therfynau Trysorlys a Darbodus

Mae dyletswydd statudol ar y Cyngor i bennu a pharhau i adolygu'r terfynau benthyca fforddiadwy. Yn ystod y chwarter a ddaeth i ben ar 30 Mehefin 2023, mae'r Cyngor wedi gweithredu o fewn y dangosyddion trysorlys a darbodus a nodwyd yn Natganiad ar Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2023/24. Mae Atodiad C yn rhoi diweddariad ar y dangosyddion darbodus fel ag yr oeddent ar 30 Mehefin 2023. Nid yw'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) yn rhagweld unrhyw anawsterau eleni nac yn y blynyddoedd i ddod o ran cydymffurfio â'r dangosyddion hyn.

Mae'r holl weithrediadau rheoli trysorlys hefyd wedi'u cynnal yn unol ag Arferion Rheoli Trysorlys y Cyngor.

MARC JONES
CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151

Diweddariad ar yr Economi hyd yma a'r rhagolygon

- Yn ystod chwarter cyntaf 2023/24 gwelwyd:-
 - 0.2% m/m o gynnydd mewn GDP ym mis Ebrill, yn rhannol oherwydd llai o streicio;
 - Chwyddiant CPI yn gostwng o 10.1% i 8.7% ym mis Ebrill, cyn aros ar 8.7% ym mis Mai. Dyma oedd y darlleniad uchaf yn y G7;
 - Chwyddiant CPI craidd yn cynyddu ym mis Ebrill a mis Mai, gan godi i 7.1%, sef y lefel uchaf ers 31 mlynedd;
 - Marchnad lafur dynnach ym mis Ebrill, wrth i'r gyfradd cyfartaledd 3 mis y gyfradd flynyddol (3mwy) ar gyfer mesur enillion cyfartalog gynyddu o 6.1% i 6.5%;
 - Cynnydd pellach o 75bps mewn cyfraddau llog yn ystod y chwarter, gan godi Cyfradd y Banc o 4.25% i 5.00%;
 - Enillion gilt 10 mlynedd yn agos at gyrraedd ffigyrau brig y "Gyllideb fach", wrth i chwyddiant godi'n sydyn.
- Mae'r economi wedi dod drwyddi'n well na'r disgwyl oherwydd chwyddiant uwch. Mae'r cynnydd o 0.2% m/m mewn GDP gwirioneddol ym mis Ebrill, yn dilyn y cwtogiad o 0.3% m/m ym mis Mawrth, yn codi gobeithion y gellir osgoi dirwasgiad eleni. Roedd rhywfaint o'r cynnydd ym mis Ebrill o ganlyniad i lai o streiciau gan weithwyr trên ac athrawon yn y mis yna. Hefyd, mae'n debyg bod y gostyngiad mewn gweithgarwch mewn meysydd eraill ym mis Ebrill hefyd yn ostyngiad dros dro. Fe gyfranodd y streiciau gan feddygon iau a gweision sifil at ostyngiad mewn allbynnau iechyd (0.9% m/m) a chynnydd pitw o 0.1% m/m mewn gweinyddiaeth gyhoeddus.
- Roedd y gostyngiad yn y Mynegai Rheolwyr Prynu (PMI) o 54.0 ym mis Mai i 52.8 ym mis Mehefin, sef y lefel isaf mewn tri mis (>50 pwynt i ehangu'r economi, <50 i ostwng) yn waeth na'r 53.6 a ragwelwyd. Gwelwyd gostyngiad yn y PMI ar gyfer gwasanaethau a chynhyrchu. Roedd y gostyngiad yn y PMI ar gyfer gwasanaethau yn fwy (o 55.2 i 53.7), ond mae'n dal i fod yn gyson â chynnydd blynyddol o 2% mewn gweithgareddau gwasanaethau. Roedd y gostyngiad yn y PMI ar gyfer cynhyrchu yn llai (o 47.1 i 46.2), ond mae'n gyson â'r raddfa flynyddol ar gyfer allbwn cynhyrchu yn gostwng -0.8% ym mis Ebrill i tua -5.0%. O edrych ar y ffigyrau moel, mae'r mynegai cyfansawdd PMI yn awgrymu y bydd y cynnydd o 0.1% ch/ch mewn GDP yn Ch1 2023, yn cael ei ddilyn â chynnydd o 0.2% ch/ch yn Ch2 2023.
- Yn y cyfamser, roedd y cynnydd o 0.3% m/m mewn gwerthiant manwerthu ym mis Mai lawer gwell na'r disgwyl, sef gostyngiad o 0.2% m/m, ac roedd yn dilyn y cynnydd cadarn o 0.5% m/m a welwyd ym mis Ebrill. Roedd rhywfaint o'r cynnydd o ganlyniad i'r tywydd mwynach. Yn wir, gwelwyd y cynnydd mwyaf, sef cynnydd o 2.7%, mewn gwerthiannau nad oeddent o siopau wrth i bobl brynu nwyddau ar gyfer yr awyr agored. Ond llwyddodd y siopau adrannol i sicrhau cynnydd o 0.6% m/m mewn gwerthiant ac fe berfformiodd yr is-sector nwyddau cartref yn dda yn ogystal. Ar y cyfan, roedd y ffigyrau'n lawer gwell na'r hyn yr oedd y dadansoddwyr wedi'i ddarogan. Hefyd, fe wnaeth y GfK, sy'n mesur hyder defnyddwyr, godi o -27 i -24 ym mis Mehefin, sef ffigwr uchaf ers 17 mis.
- Mae nifer o ffactorau y tu ôl i gadernid yr economi yn ddiweddar, yn cynnwys mwy o weithgarwch yn dilyn y pandemig, aelwydydd yn gwario rhywfaint o'r arian y gwnaethant ei gynilo yn ystod y pandemig, a'r farchnad lafur dynn a chefnogaeth gan y llywodraeth, sydd wedi cefnogi incwm aelwydydd. Er hynny, wrth i'r gefnogaeth gan y llywodraeth edwino, mae incymau gwirioneddol aelwydydd yn annhebygol o dyfu'n sydyn. Hefyd, mae'r cyfraddau llog uwch yn golygu bod GDP yn debygol o ostwng yn hwyrach yn y flwyddyn. Ein rhagdybiaeth ganolog yw y bydd chwyddiant yn gostwng i'r targed o 2.0%, dim ond os bydd y Banc yn achosi dirwasgiad drwy godi'r cyfraddau o 5.00% ar hyn o bryd i o leiaf 5.5% a chadw'r cyfraddau ar y lefel honno hyd nes canol 2024 o leiaf. Mae ein cydweithwyr yn Capital Economics yn rhagweld nad ydi oddeutu 60% o'r llusgiad ar weithgareddau gwirioneddol, yn deillio o'r cynnydd mewn cyfraddau, wedi brathu eto, ac y bydd y llusgiad ar gyfradd chwarterol twf GDP gwirioneddol dros y flwyddyn nesaf tua 0.2ppts yn uwch na'r hyn a welwyd yn ystod flwyddyn diwethaf.

- Tynhaodd y farchnad lafur dros y chwarter a gwelwyd twf cyflogau'n dechrau cyflymu unwaith eto. Roedd y galw am lafur yn uwch na'r hyn a ragwelwyd. Gwelwyd cynnydd yn y newid chwarterol mewn cyflogaeth o +182,000 ym mis Mawrth i +250,000 ym mis Ebrill. Yn y cyfamser, fe wnaeth y cyflenwad llafur barhau i wella gan gynyddu gan 303,000 yn y tri mis hyd at Ebrill. Cefnogwyd hyn ymhellach â gostyngiad o 140,000 mewn anweithgarwch wrth i bobl ddychwelyd i'r gwaith ar ôl ymddeol neu gyfnod yn gofalu (ond gwelwyd anweithgarwch oherwydd salwch hirdymor yn parhau i gynyddu). Ond, nid oedd hyn yn ddigon i wrthbwysu'r cynnydd sylweddol mewn cyflogaeth ac, felly, syrthiodd y raddfa diweithdra o 3.9% i 3.8%.
- Oherwydd y farchnad lafur dynnach, gwelwyd twf cyflogau ym mis Ebrill, er mai'r prif reswm am hynny'n fwy na thebyg oedd y cynnydd o 9.7% yn y Cyflog Byw Cenedlaethol ar y 1af o Ebrill (o'i gymharu â chynnydd o 6.6% ym mis Ebrill y llynedd). Dechreuodd y gyfradd enillion cyfartalog 3myd gynyddu unwaith eto o 6.1% i 6.5% (cyfartaledd 6.1%) ac mae twf cyflogau'n dal i fod yn gyflymach yn y DU nac yn yr UD ac yn Ardal yr Ewro. Hefyd, cynyddodd twf cyflogau rheolaidd y sector breifat o 7.1% 3myd i 7.6%, sy'n uwch o lawer na'r hyn a ragwelwyd, gyda'r Banc yn darogan y byddai'n llai na 7.0%. Ar y cyfan, mae'r llacio a welwyd yn y farchnad lafur yn ymddangos fel petai wedi arafu ym mis Ebrill ac mae twf cyflogau rheolaidd y sector breifat yn uwch o lawer na'r hyn a ragwelwyd gan y Banc.
- Arhosodd chwyddiant CPI yr un fath ym mis Mai, 8.7%, (8.4% ar gyfartaledd) ac, yn fwy pryderus fyth efallai, cynyddodd chwyddiant craidd CPI unwaith yn rhagor, o 6.8% i 7.1%, sef y gyfradd uchaf ers 31 mlynedd. Mae chwyddiant craidd wedi parhau i gynyddu yn y DU ers y cynnydd sydyn o 6.2% i 6.8% ym mis Mawrth ond mae'n arafu yn yr UD ac yn Ardal yr Ewro (wedi gostwng i 5.3% yn yr ardaloedd hyn). Y cynnydd pellach mewn chwyddiant tanwydd, o -8.9% i -13.1%, a'r ail ostyngiad mewn chwyddiant bwyd mewn cynifer o fisoedd, o 19.3% i 18.7%, sydd i gyfrif am y diffyg cynnydd cyffredinol mewn chwyddiant CPI. Ac mae'r gostyngiad a gynlluniwyd ar gyfer prisiau cyfleustodau blynyddol cyfartalog, o £2,500 i £2,074 ar y 1af o Orffennaf, yn golygu bod chwyddiant CPI yn debygol o ostwng yn ystod y misoedd nesaf. Ond, y broblem yw bod y cynnydd diweddar mewn chwyddiant craidd a'r ail gyflymiad mewn twf cyflogau yn dangos bod pwysau chwyddiant domestig yn dal i fagu nerth.
- Mae hyn yn awgrymu bod gan y Banc fwy o waith i'w wneud na'r Fed neu'r EBC. Yn wir, roedd Banc Lloegr yn eithaf hebogaidd yn y cyfarfod ym mis Mehefin. Gwelwyd hyn yn bennaf ym mhenderfyniad yr MPC i gyflymu'r cynnydd o'r 25bps a welwyd yn y ddau gyfarfod blaenorol. Roedd y bleidlais o 7-2, gyda dim ond dau aelod yn pleidleisio i gadw'r cyfraddau'r un fath ar 4.50%, yn dangos eu bod yn cefnogi dwysau'r frwydr yn erbyn chwyddiant uchel.
- Er hynny, nid yw'r Banc wedi ymrwmo i gynnydd pellach mewn cyfraddau nac wedi awgrymu mai codiadau o 50bps fydd y norm o hyn ymlaen. Dywedodd bod "maint y cynnydd annisgwyl diweddar mewn amcangyfrifon swyddogol o dwf cyflogau a chwyddiant CPI gwasanaethau wedi awgrymu bod angen cynnydd o 0.5 pwynt canran mewn cyfraddau llog yn y cyfarfod hwnnw." Hefyd, ni wnaeth y Pwyllgor nodi yn ei gyngor ymlaen llaw y byddai unrhyw godiadau pellach yn amodol ar y data. Fodd bynnag, yn ôl pob tebyg, yn seiliedig ar y sefyllfa bresennol o ran chwyddiant a'r data cyflogaeth, bydd rhaid i'r Banc godi'r cyfraddau i 5.5% o leiaf a chadw'r cyfraddau ar eu lefel uchaf nes canol 2024. Rydym yn dal yn credu mai dim ond mater o amser yw hi cyn y bydd y cynnydd mewn cyfraddau'n gwanhau'r economi ddigon i'w rhoi mewn dirwasgiad. Felly, yn hytrach na chynyddu i rhwng 6.00%-6.25%, fel sydd wedi'i ddarogan gan y farchnad ar hyn o bryd, rydym ni'n tybio na fydd y cyfraddau'n codi'n uwch na rhwng 5.50-6.00%. Rydym hefyd yn rhagweld y bydd y cyfraddau'n cael eu torri yn ystod ail hanner 2024, ac rydym yn disgwyl i'r cyfraddau ostwng i lefel is na'r hyn y mae'r farchnad yn ei ragweld.

- Mae'r dystiolaeth gynyddol bod pwysau prisiau'r DU yn dod yn fwyfwy domestig wedi arwain at ragdybiaethau uwch o ran cyfradd y farchnad ac, ar un adeg, yn hwyr ym mis Mehefin, roedd yr enillion gilt 10 mlynedd wedi codi i 4.49%, yn agos at gyrraedd y ffigyrau brig a welwyd wedi'r "Gyllideb fach". Ers hynny, mae enillion wedi gostwng ryw fymryn yn ôl i 4.38%. Ond, y farn gynyddol yw y bydd cyfraddau yn y DU yn aros yn uwch yn hirach nag yn yr UD ac, felly, mae enillion yn dal i fod fwy na 70 bps yn uwch nag yn yr UD. Tra bod cyfraddau llog uwch yn cael eu cynnwys ym mhrisiau'r farchnad, nid yw'r ergyd y mae hynny'n ei gael ar yr economi'n cael ei ystyried. Dyma pam ein bod ni'n credu ei bod hi'n bosib i ddisgwyliadau gyfradd y farchnad ostwng yn 2024 ac i Gyfradd Sicrwydd 10 Blynedd y BBGC ostwng o 5.20% i 5.00% erbyn diwedd y flwyddyn ac i 4.20% erbyn diwedd 2024.
- Cryfhaodd y bunt o \$1.24 ddechrau mis Ebrill i uchafbwynt blwyddyn o \$1.26 yn gynnar ym mis Mai. Roedd hyn yn rhannol oherwydd bod y risgiau yn gysylltiedig â'r materion bancio byd-eang yn fwy o broblem yn yr UD nac yn y DU. Yna gostyngodd y bunt yn ôl i \$1.23 ddiwedd mis Mai, cyn codi eto i \$1.28 ganol mis Mehefin wrth i'r data chwyddiant CPI craidd a gyhoeddwyd ym mis Mehefin awgrymu'n gryf y byddai'n rhaid i Fanc Lloegr godi'r cyfraddau'n uwch na'r Fed neu ECB er mwyn delio â chwyddiant domestig. Fodd bynnag, mae'n bosib y bydd perfformiad cadarn y bunt yn arafu gan fod codiadau pellach yn y dyfodol agos, er mwyn mynd i'r afael â chwyddiant uchel, yn debygol o wanhau'r twf (a chwyddiant hefyd ryw bryd, gobeithio) i'r fath raddau y gellir gostwng y gyfradd polisi, yn eithaf cyflym o bosib, wrth i dueddiadau'r cylch economaidd ddechrau gostwng o'r diwedd. Mae hyn yn awgrymu bod y codiadau ychwanegol yn annhebygol o roi hwb i'r bunt.
- Yn gynnar ym mis Ebrill, roedd buddsoddwyr yn fwy optimistaidd ynglŷn â thwf GDP yn fyd-eang, gan gynyddu prisiau ecwiti yn y DU. Ond, ni wnaeth y gobaith hwn bara'n hir. Mae'r FTSE 100 wedi gostwng 4.8% ers y 21ain o Ebrill, o tua 7,914 i 7,553, gan ddadwneud rhan o'r cynnydd i 7.9% a welwyd ers y 17eg o Fawrth. Er bod gweithgarwch economaidd wedi bod yn gadarn yn fwy diweddar, mae'r disgwyliadau ar gyfer enillion ecwiti yn fwy digalon. Serch hynny, yn nes ymlaen, fe ddylai ychwaneg o doriadau mewn cyfraddau na'r hyn y mae'r farchnad yn ei ragweld helpu i adfer y FTSE 100.

Cyfarfodydd y Pwyllgor Polisi Ariannol (MPC) ar 11 Mai a 22 Mehefin 2023

- Ar yr 11eg o Fai, penderfynodd MPC Banc Lloegr gynyddu Cyfradd y Banc 25 pwynt sylfaen i 4.50%, ac ar yr 22ain o Fehefin cafwyd cynnydd pellach o 50 pwynt sylfaen i 5.00%. Roedd y bleidlais yn rhanedig - gyda saith aelod yn pleidleisio o blaid y cynnydd a dau yn erbyn.
- Serch hynny, gan fod chwyddiant yn y DU yn uwch o lawer na gwledydd eraill y G7, bydd yn anodd i'r MPC ddarbwylllo buddsoddwyr y gallant leddfu pwysau chwyddiant yn y dyfodol agos. Efallai bod y sôn am fodolau chwyddiant "bregus" y Banc yn rheswm arall pam bod buddsoddwyr gilt yn mynnu premiwm o gymharu â bondiau'r UD ac Ardal yr Ewro, er enghraifft.
- Wrth gwrs, mae'r hyn sy'n digwydd y tu allan i'r DU yn hanfodol bwysig o ran symudiadau mewn enillion gilt. Mae FOMC yr UD eisoes wedi codi cyfraddau tymor byr rhwng 5.00%-5.25%, ac mae cynnydd pellach ar y gweill ar gyfer mis Gorffennaf, tra bo'r ECB yn debygol o gynyddu ei gyfradd Adneuo un waith o leiaf i'r gyfradd uchaf o 3.75%, gyda risg o godiadau pellach.

Rhan o gyngor a dderbyniwyd gan : Link Asset Services

Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys ar gyfer 2023/24 fel ag yr oeddent ar 30 Mehefin 2023

Fforddiadwyedd		2022/23 alldro	2023/24 amcangyfrif	2024/25 cynnig	2025/26 cynnig
1,2	Amcangyfrion [neu ffigyrau gwirioneddol] o gymhareb costau cyllido i'r llif referniw net:				
	Cronfa'r Cyngor	2.78%	2.29%	2.73%	2.86%
	Cyfrif Refeniw Tai (yn cynnwys y setliad)	7.18%	21.14%	26.12%	29.36%
	Cyfanswm	3.27%	4.30%	5.26%	5.85%
Darbodaeth					
3	Dyled gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC)	✓	✓	✓	✓
	<i>Ydi'r ddyled allanol gros yn < na'r GCC ar gyfer y flwyddyn flaenorol yn ogystal â'r rhagolygon ar gyfer unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ariannol nesaf?</i>		✓	✓	✓
Gwariant Cyfalaf					
4,5	Amcangyfrion [neu ffigurau gwirioneddol] o Wariant Cyfalaf	£'000	£'000	£'000	£'000
	Cyllid y Cyngor	29,510	36,596	8,450	4,959
	Cyfrif Refeniw Tai	11,180	19,888	34,351	27,659
	Cyfanswm	40,690	56,484	42,801	32,618
6,7	Amcangyfrion [neu ffigyrau gwirioneddol] o'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf	£'000	£'000	£'000	£'000
	Cronfa'r Cyngor	105,824	113,940	117,679	118,377
	Cyfrif Refeniw Tai	38,287	38,158	63,324	82,183
	Cyfanswm	144,111	152,098	181,003	200,560
8	Terfyn Awdurdodedig	£'000	£'000	£'000	£'000
	: Benthyciadau Cyffredinol	175,000	182,000	210,000	230,000
	: Rhwymedigaethau tymor hir eraill	5,000	5,000	5,000	5,000
	: Cyfanswm	180,000	187,000	215,000	235,000

9	Ffin Weithredol	£'000	£'000	£'000	£'000
	: Benthyciadau Cyffredinol	170,000	177,000	205,000	225,000
	: Rhwymedigaethau tymor hir eraill	5,000	5,000	5,000	5,000
	: Cyfanswm	175,000	182,000	210,000	230,000
10	Dyledion Allanol Gwirioneddol	123,800			
Rheoli Trysorlys		2022/23	2023/24	2024/25	2025/26
		alldro	amcangyfrif	cynnig	cynnig
11	Y terfyn ar gyfer cyfanswm y prif symiau a fuddsoddwyd am fwy na 364 diwrnod	15,000	15,000	15,000	15,000

This page is intentionally left blank

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	24 Hydref 2023
Pwnc / Testun:	Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd
Deilydd(ion) Portffolio:	Y Cynghorydd Carwyn Jones
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Carys Edwards
Awdur yr Adroddiad:	Gethin Morgan
Tel:	01248 752111
E-bost:	GethinMorgan@ynysmon.llyw.cymru
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau

- 1.1 O dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, mae'n rhaid i awdurdodau lleol yng Nghymru gyhoeddi Strategaeth Cyfranogiad sy'n nodi'r ffyrdd y caiff pobl leol eu hannog i gymryd rhan ym mhroses gwneud penderfyniadau'r Cyngor.
- 1.2 Mae'r Strategaeth hon yn amlinellu nod Cyngor Sir Ynys Môn o annog pobl i gymryd rhan ym musnes a phroses gwneud penderfyniadau'r Cyngor ac i adeiladu ar y llwyddiant y mae'r Cyngor wedi'i gael wrth ymgysylltu â thrigolion fel sy'n cael ei gydnabod gan Archwilio Cymru yn eu hadolygiad o lywodraethiant wrth benderfynu ar newidiadau lle maent yn nodi – “Mae gan y Cyngor weithdrefnau eglur sy'n annog rhanddeiliaid i fod yn rhan o brosesau gwneud penderfyniadau ac mae wrthi'n atgyfnerthu ei drefniadau ymgysylltu”
- 1.3 Yn y strategaeth hon, rydym wedi ceisio egluro sut y bydd ein hamcanion o ran cyfranogiad yn gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i'r ffordd yr ydym yn ymgysylltu â phobl Ynys Môn.
- 1.4 Mae'r strategaeth hon yn ddogfen fyw a bydd yn cael ei hadolygu a'i diweddarau'n rheolaidd a bydd yn adeiladu ar ein llwyddiannau hyd yma gan wreiddio disgwyliad y ddeddf uchod ynghyd a disgwyliad deddf llesiant a chenedlaethau'r dyfodol ymhellach. Disgwylir y bydd y strategaeth yn newid dros amser wrth i arferion da barhau i gael eu datblygu ac wrth i ddatblygiadau technolegol pellach gael eu gwneud.
- 1.5 Mae'r adroddiad yn disgrifio'r ymarfer ymgynghori gynhaliwyd gyda swyddogion y Cyngor oedd yn mynd o 31 Gorffennaf hyd at 27 Awst sef cyfnod o 4 wythnos.
- 1.6 Ei nod oedd cael barn rhanddeiliaid ar y Strategaeth Cyfranogi Cyhoeddus er mwyn i'r adborth gyfrannu at y Strategaeth.
- 1.7 Gweler y casgliadau o'r ymgynghori:
 - Cafwyd 84 o ymatebion i'r ymgynghoriad ar lein ac roedd 28 ohonynt yn gyflawn.
 - Roedd 65% o'r ymatebwyr wedi ymateb trwy gyfrwng y Saesneg, tra ymatebodd 35% drwy gyfrwng y Gymraeg.
 - Canlyniadau'r arolwg oedd fel a ganlyn –

- Roedd 96.4% o'r ymatebwyr yn cytuno gyda'r ffyrdd o gyfranogi oedd yn cael ei cydnabod yn y strategaeth.
- Roedd 92.9% o'r ymatebwyr yn cytuno gyda'r ffyrdd gwahanol y gall unigolion gymryd rhan..
- Roedd 92.9% o'r ymatebwyr yn cytuno gyda'r bwriad o fod yn rhoi adborth i'r rhai hynny sydd yn cymryd rhan mewn unrhyw waith cyfranogi.
- Roedd canran uchel iawn o'r ymatebwyr yn cytuno gyda cynnwys y Strategaeth sy'n dangos cefnogaeth i'r Strategaeth a'r bwriad i'w adolygu yn rheolaidd.

1.8 Argymhellir felly bod y Pwyllgor yn:

1.8.1 Nodi'r Strategaeth Gyfranogi Cyhoeddus

1.8.2 Cytuno i argymhell bod y Cyngor llawn yn mabwysiadu'r Strategaeth Gyfranogi Cyhoeddus, a'i bod yn ddogfen fyw a bydd yn cael ei hadolygu a'i diweddarau'n rheolaidd a bydd yn parhau i adeiladu ar ein llwyddiannau hyd yma.

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mi fydd y Strategaeth Gyfranogi Cyhoeddus yn ran o Gyfansoddiad y Cyngor a felly mater i'r Cyngor llawn fydd cymeradwyo'r Strategaeth. Ond gofynnir i'r Strategaeth Gyfranogi Cyhoeddus ddrafft fynd gerbron y Pwyllgor Gwaith am farn cyn mynd gerbron y Cyngor llawn ar Hydref 26, 2023.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

Dd – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Mae'r Strategaeth Gyfranogiad y Cyhoedd yn amlinellu'r ymateb i broses ymgynghori'r Cyngor sy'n dangos barn rhanddeiliaid ar y Strategaeth ddrafft.
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut?	Mae'r Strategaeth ddrafft yn cynnwys nifer o ffyrdd mae trigolion Môn ym cyfranogi ym mhenderfyniadau'r Cyngor ar hyn o bryd.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r	Do. Mae'r Cyngor wedi cydweithio â sefydliadau allanol fel noder yn y Strategaeth

	penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy.	Cyfranogiad y Cyhoedd. Noder rhai ohonynt isod: Medrwn Môn, Fforwm Tenantiaid, Fforwm Pobl Hÿn, Fforwm Defnyddwyr Hamdden, Cynghorau Ysgol, radio lleol.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini y byddai'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol arnynt? Esboniwrch sut.	Mae'r cyfranogiad mae dinasyddion Môn eisoes yn ei gael ym mhenderfyniadau'r Cyngor wedi ei nodi yn y Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd.
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Mae'r Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd yn annog trigolion Môn o bob cefndir i gyfranogi ym mhenderfyniadau'r Cyngor. Felly, ni fydd yn cael unrhyw effaith ddrwg ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Byddai rhoi'r Strategaeth ar waith yn arwain at gynnwys fwy o bobl Ynys Môn ym mhenderfyniadau'r Cyngor gan gynnwys y rhai sydd ddim yn gallu fforddio bod ar y we a'r manteision sy'n deillio o hynny.
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Mae'r Strategaeth Gyfranogi Cyhoeddus yn annog trigolion Môn, beth bynnag eu cefndir ieithyddol, i gyfranogi ym mhenderfyniadau'r Cyngor. Felly, ni fydd yn cael effaith drwg ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Mae eu sylwadau wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Mae ei sylwadau wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Mae ei sylwadau wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad
4	Adnoddau Dynol (AD)	Mae ei sylwadau wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad
5	Eiddo	Ddim yn berthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	Ddim yn berthnasol
7	Caffael	Ddim yn berthnasol
8	Sgriwtini	I'w dderbyn gan y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio ar ôl ei gyfarfod ar Hydref 17, 2023
9	Aelodau Lleol	Ddim yn berthnasol

F - Atodiadau:	
A. Strategaeth Gyfranogi y Cyhoedd	

Ff – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):

Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

STRATEGAETH CYFRANOGIAD Y CYHOEDD 2023 – 2028

Fersiwn 0.8

DRAFT

Rhagair

Yn sgil fy ailethol fel Arweinydd y Cyngor, rwy'n falch o gyflwyno strategaeth cyfranogiad y cyhoedd Cyngor Môn. Mae'r strategaeth yn amlinellu ein dulliau amrywiol o gynnwys y cyhoedd ac yn canolbwyntio ar sut mae ein cymunedau'n cymryd rhan yn y prosesau gwneud penderfyniadau i weithio ochr yn ochr â ni wrth lunio ein cymunedau.

Fel Cyngor, rydym yma i wasanaethu ein trigolion a'n rhanddeiliaid. Rydym yn gwybod bod polisïau a newidiadau yn cael effaith ar fywydau ein trigolion, a bywydau eu ffrindiau a'u teulu. Rydym yn eich annog a byddwn yn eich cefnogi i gymryd rhan a dweud eich dweud oherwydd bod pawb yn haeddu'r cyfle i gyfrannu a chael eu grymuso i gymryd rhan yn y broses o wneud penderfyniadau.

Cynghorydd Llinos Medi

Arweinydd - Cyngor Sir Ynys Môn

Cyflwyniad

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi ymrwymo i weithio gyda'i drigolion, cymunedau, sefydliadau, undebau llafur a rhanddeiliaid i annog pobl i gyfrannu at brosesau gwneud penderfyniadau Llywodraeth Leol.

O dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, mae'n rhaid i awdurdodau lleol yng Nghymru gyhoeddi Strategaeth Cyfranogiad sy'n nodi'r ffyrdd y caiff pobl leol eu hannog i gymryd rhan ym mhroses gwneud penderfyniadau'r Cyngor.

Mae'r Strategaeth hon yn amlinellu nod Cyngor Sir Ynys Môn o annog pobl i gymryd rhan ym musnes a phroses gwneud penderfyniadau'r Cyngor ac i adeiladu ar y llwyddiant y mae'r Cyngor wedi'i gael wrth gysylltu â thrigolion. Yn y strategaeth hon, rydym wedi ceisio egluro sut y bydd ein hamcanion o ran cyfranogiad yn gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i'r ffordd yr ydym yn ymgysylltu â phobl Ynys Môn. Mae'r strategaeth hon yn ddogfen fyw a bydd yn cael ei hadolygu a'i diweddarau'n rheolaidd (ôl pob etholiad cyffredin) a bydd yn adeiladu ar ein llwyddiannau hyd yma.

Disgwylir y bydd y strategaeth yn newid dros amser wrth i arferion da barhau i gael eu datblygu ac wrth i ddatblygiadau technolegol pellach gael eu gwneud.

Cafodd Cynllun y Cyngor 2023-2028 ei fabwysiadu gan y Cyngor llawn ym Mawrth 2023 ac mae'r Strategaeth hon yn adlewyrchu'r Gwerthoedd sydd yn y Cynllun. Mae Strategaeth Cyfranogi y Cyhoedd yn amlinellu'r ffyrdd niferus mae'r Cyngor yn ymwneud â rhanddeiliaid ac yn **cydweithio** â nhw gan eu trin nhw gyda **pharch** a bod yn **onest** gyda nhw. Bydd hyn yn helpu i **hyrwyddo'r Cyngor a'r ynys**.

1. Cyfranogi

1.1 Beth yw cyfranogiad y cyhoedd a pham ei fod yn bwysig?

Mae cyfranogiad y cyhoedd yn disgrifio cyfathrebu neu ymwneud â'n cymunedau a'n rhanddeiliaid mewn prosesau datrys problemau neu wneud penderfyniadau.

Mae Egwyddorion Cenedlaethol Ymgysylltu â'r Cyhoedd yng Nghymru, a baratowyd yn 2011 o dan arweiniad Panel Ymgynghorol Cyfranogiad Cymru ac a adolygwyd ac a ailgyhoeddwyd yn 2022, yn defnyddio'r diffiniadau canlynol:

Ymgysylltu

Proses weithredol a chyfranogol lle gall pobl lunio a dylanwadu ar bolisi a gwasanaethau sy'n cynnwys ystod eang o wahanol ddulliau a thechnegau (gan gynnwys ymgynghori, cyfranogi, a chyd-gynhyrchu ac ymwneud).

Enghraifft o hyn yw'r ffordd yr ydym yn ymgysylltu â chymunedau drwy ein hagenda Cynllunio Lle. Mewn partneriaeth â Medrwn Môn, mae'r Cyngor yn parhau i hybu'r gwaith o greu cynghreiriau dan arweiniad y gymuned. Mae'r cynghreiriau hyn yn dwyn ynghyd grwpiau cymunedol, unigolion, gwirfoddolwyr, cynghorau tref a chymuned, busnesau lleol ac unrhyw un sydd â diddordeb mewn cydweithio i wneud yr ardaloedd y maen nhw'n byw ac yn gweithio ynddynt yn fwy annibynnol a gwydn.

Ymgynghori

Proses ffurfiol lle mae llunwyr polisi a darparwyr gwasanaethau yn gofyn am farn grwpiau ac unigolion â diddordeb ar bolisiâu, penderfyniadau neu ymyriadau penodol.

Enghraifft o hyn yw'r ymgynghoriad ar Foderneiddio Cymunedau Dysgu a Strategaeth Datblygu Cymru. Cynhaliwyd cyfarfodydd gyda disgyblion ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig y Sir i gael barn y disgyblion. Bydd eu sylwadau'n cael eu cynnwys yn yr adroddiad ar y Strategaeth. Gallai hyn yn ei dro effeithio ar y penderfyniadau a wneir ynghylch materion Dysgu yn y dyfodol.

Cyfranogiad

Pobl sy'n ymwneud â llunwyr polisi a chynllunwyr gwasanaethau yn gynnar yn y broses o gynllunio ac adolygu polisi a gwasanaethau, i lunio a dylanwadu ar y canlyniadau a'r penderfyniadau. Er enghraifft, cynhaliwyd arolwg rhwng 29 Gorffennaf a 26 Awst 2022 ynghylch gwneud gwelliannau i wasanaeth Tanysgrifio Gwastraff Gwyrdd 2023/24 drwy ofyn cwestiynau am brofiad cwsmeriaid wrth danysgrifio. Cafodd yr arolwg **3,246** o ymatebion

Cyd-gynhyrchu

Pan fydd pobl sy'n darparu gwasanaethau, a phobl sy'n defnyddio a derbyn gwasanaethau'n rhannu pŵer a chyfrifoldeb, a gweithio gyda'i gilydd er budd y ddwy ochr mewn perthynas gyfartal, dwy ffordd ac ystyriol. Mae'n galluogi pobl i gael gafael ar gymorth perthnasol ac ystyrlon pan fydd ei angen arnynt. Mae'n golygu bod gwasanaethau'n effeithiol ac yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol ym mywydau pobl, ac mae pobl, gwasanaethau a chymunedau'n dod yn hwyluswyr newid mwy effeithiol.

Ymwneud

Mae'n ofynnol i sefydliadau weithredu'n agored er mwyn cael eu dylanwadu gan ddinasyddion a rhanddeiliaid, gan symud i ddiwylliant o 'weithio gyda' yn hytrach na 'gwneud'. Yn wahanol i ymgynghori, mae'r broses o ymwneud yn gweithio gyda phobl yn ystod camau cynharach, megis helpu i nodi materion ac atebion posibl, a chael eu cefnogi i barhau i gymryd rhan drwy gydol prosesau dylunio, gweithredu a gwerthuso.

Gall y rhain fod yn faterion sydd o ddiddordeb neu sy'n effeithio ar ein cymunedau neu eu ffrindiau a'u teulu ac yn ei dro, mae'r ymwneud hwn yn ein helpu i wneud penderfyniadau ar sail eu meddyliau a'u teimladau.

Er mwyn i'r Cyngor wneud y penderfyniadau gorau posibl ar gyfer cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol, ac er mwyn i'n polisïau a'n penderfyniadau ddylanwadu'n gadarnhaol ar fywydau ein cymunedau a'n rhanddeiliaid neu fywydau eu ffrindiau a'u teulu, mae angen i ni:

- Ddarparu wybodaeth a chynnwys pobl drwy weithgareddau ymgysylltu
- Gwrando ar bobl ac ymgynghori â nhw drwy ofyn y cwestiynau perthnasol ar yr amser mwyaf cyfleus
- Grymuso a dirprwyo drwy gefnogi rhanddeiliaid i gymryd cyfrifoldeb
- Cyd-gynhyrchu a darparu gwasanaethau drwy rannu'r broses o wneud penderfyniadau a chynnal cysylltiadau

Er mwyn defnyddio dull pragmatig, rydym yn bwriadu cynnwys ac ymgysylltu â phawb i'r pwynt lle gallan nhw gymryd rhan i ddangos ein bod yn gwrando ar adborth. Efallai na fydd y Cyngor bob amser yn bwrw ymlaen â'r opsiwn a ddewisir gan y cyhoedd ond pan nad ydym yn gwneud hynny, mae angen i ni fod yn glir ac yn dryloyw, ac egluro'r rheswm am hynny. Nid yw ymgysylltu a / neu ymgynghori yn golygu ein bod yn cytuno â phob sylw a fynegir. Mae'n rhaid i'r Cyngor bob amser weithredu o fewn cyfyngiadau megis y gyfraith a chyfyngiadau ariannol.

Bydd hyn yn darparu'r fethodoleg fel y gall trigolion ddweud wrthym beth maen nhw'n ei feddwl a chael cyfle i ddylanwadu ar sut mae penderfyniadau'n cael eu gwneud. Bydd y wybodaeth a ddarperir yn cael ei dadansoddi a'i dwyn i sylw ein pwyllgorau gwneud penderfyniadau lle bo hynny'n berthnasol.

Fodd bynnag, nid ydym am stopio yma, rydym am ymgysylltu'n rheolaidd â phobl ar faterion yr ydym ni a chi yn teimlo sy'n bwysig, bydd hyn yn ein helpu i gasglu cymaint o wybodaeth â phosibl i lunio ein syniadau a'n cynlluniau fel bod ein dinasyddion a'n rhanddeiliaid yn chwarae rhan flaenllaw mewn unrhyw benderfyniad a wnawn, i'n grymuso ni i wneud penderfyniadau ar y cyd.

1.2 Y gwahaniaethu rhwng statudol ac anstatudol

Y gwahaniaeth rhwng ymgynghoriad statudol ac anstatudol yw bod statudol yn golygu bod yn rhaid iddo gael ei wneud drwy statud neu yn ôl y gyfraith. Nid oes rhaid cynnal ymgynghoriad anstatudol yn ôl y gyfraith ac felly mae'n wirfoddol. Gall y Cyngor hefyd ddewis cynnal ymgynghoriadau gwirfoddol.

Fel Cyngor, ac fel y nodwyd uchod, rydym yn dilyn yr Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad Cyhoeddus¹ sy'n rhoi arweiniad i annog gweithgarwch ymgysylltu cyson o ansawdd da gyda defnyddwyr gwasanaeth a'r cyhoedd.

Mae'r manteision o gynnwys ein cymunedau'n glir a **credwn fod penderfyniadau a wneir trwy gynnwys y gymuned yn fwy cadarn ac yn para'n hirach os yw dinasyddion yn gefnogol iddynt.**

2. Penderfyniadau

2.1 Dull gweithio presennol

Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn cynnal Bwrdd Ymgysylltu ac Ymgynghori ar y cyd gyda chynrychiolwyr y trydydd sector. Nod y Bwrdd yw sefydlu dull cyson, addas i'r diben ac effeithiol ar gyfer ymgysylltu ac ymgynghori'n gyhoeddus ar draws gwasanaethau'r Cyngor fel bod anghenion y cyhoedd yn cael eu diwallu mor effeithlon ac effeithiol â phosibl.

Mae'r Bwrdd yn nodi'r prosesau y mae'r Cyngor wedi'u rhoi ar waith i sicrhau ein bod yn bodloni'r gofynion i 'wreiddio a chyflwyno diwylliant o bartneriaeth gyda sefydliadau'r sector cyhoeddus a'r trydydd sector. I adeiladu'r diwylliant hwn o bartneriaeth ac i'r cyhoedd fod yn hyderus yn ymrwymiad y Cyngor i annog a gweithredu ar sail eu sylwadau'.

Nod y Bwrdd yw cefnogi staff ac uwch swyddogion i wneud yn siŵr ein bod yn sicrhau'r cyfranogiad mwyaf posibl ar draws yr holl weithgareddau, sy'n ein helpu i wneud penderfyniadau gwell sy'n seiliedig ar wybodaeth. Mae aelodau'r Bwrdd yn gweithio i wireddu'r uchod drwy ymrwymiad ar y cyd i:

- wella ansawdd gwasanaethau,
- gwneud defnydd gwell o adnoddau a
- diwallu anghenion cymunedau'n fwy effeithiol.

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn rhoi cyfle i'r cyhoedd gyfranogi mewn sawl ffordd – mae'r rhain wedi'u hamlinellu yn Nhabl 1.

2.2 Sut mae'r Cyngor yn gweithio

Amlinellir gwahanol bwyllgorau'r Cyngor yn Niagram 1

Mae'r Cyngor yn cynnwys 35 o Gynghorwyr etholedig sy'n cynrychioli 14 rhanbarth etholiadol. Mae cynghorwyr yn atebol yn ddemocrataidd i drigolion eu hetholaeth. Mae dyletswydd bennaf y Cynghorwyr i'r gymuned gyfan, ond mae ganddynt ddyletswydd arbennig i'w hetholwyr, gan gynnwys y rhai na phleidleisiodd drostynt. Mae'r holl gynghorwyr yn cyfarfod fel y Cyngor. Mae cyfarfodydd y Cyngor fel arfer ar agor i'r cyhoedd. Yma mae cynghorwyr yn penderfynu ar bolisïau cyffredinol y Cyngor ac yn gosod y gyllideb bob blwyddyn.

Y Pwyllgor Gwaith yw'r rhan o'r Cyngor sy'n gyfrifol am wneud y rhan fwyaf o'r prif benderfyniadau. Mae'r Pwyllgor Gwaith yn cynnwys Arweinydd, a benodir gan y Cyngor, a hyd at 8 Cynghorydd arall a benodir gan yr Arweinydd. Cyhoeddir y busnes sydd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, y Pwyllgorau Sgriwtini a'r Cyngor yn y blaenraglen waith. Mae cyfarfodydd y Pwyllgor Gwaith, y Pwyllgorau Sgriwtini, y Cyngor a Phwyllgorau eraill ar agor i'r cyhoedd fod yn bresennol ynddynt ac eithrio pan fo materion personol neu gyfrinachol yn cael eu trafod, fel y'u diffinnir gan y gyfraith. Rhaid i'r Pwyllgor Gwaith wneud penderfyniadau sy'n unol â pholisïau a chyllideb gyffredinol y Cyngor. Os yw'n dymuno penderfynu ar fater sydd y tu allan i'r gyllideb neu'r fframwaith polisi, rhaid ei gyfeirio at y Cyngor llawn.

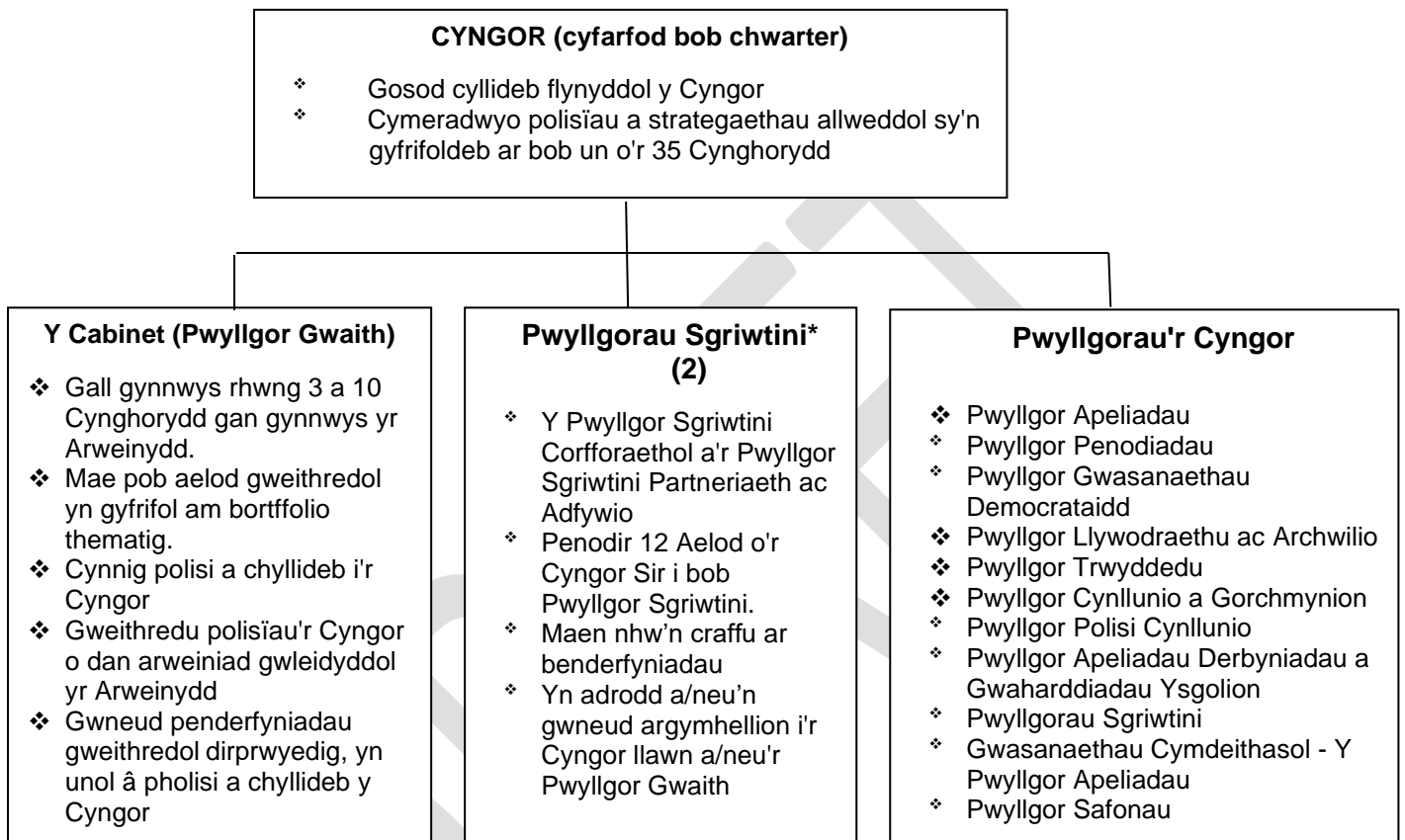
¹ <https://wcva.cymru/wp-content/uploads/2020/11/National-Principles-for-Public-Engagement-Egwyddorion-Cenedlaethol-ar-gyfer-Ymgysylltu-ar-Cyhoedd.pdf>

Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn² esbonio sut mae'r Cyngor yn gwneud penderfyniadau a phwy sy'n gyfrifol am y penderfyniadau hynny. Mae'r Cyfansoddiad wrth wraidd busnes yr awdurdod lleol gan ei fod yn nodi'r cyfrifoldebau o fewn yr awdurdod lleol, a lle mae'r Cyngor yn gweithio gydag eraill.

Mae'r Cyngor yn darparu nifer o wasanaethau i drigolion Ynys Môn e.e. addysg, gofal cymdeithasol, llyfrgelloedd a chyfleusterau hamdden i enwi dim ond rhai. Mae rhagor o wybodaeth am y gwasanaethau y mae Cyngor Sir Ynys Môn yn eu darparu ar gael yn:

<https://www.anglesey.gov.wales/en/Residents/Residents.aspx>

Deiagram 1 – Strwythur gwneud penderfyniadau'r Cyngor

*Gwahoddir rhiant lywodraethwyr a chynrychiolwyr yr Eglwys i fynychu cyfarfodydd Pwyllgor Sgriwtini lle bwriedir trafod swyddogaethau addysg yr Awdurdod a bydd ganddynt hawl i siarad a phleidleisio ar y materion hynny'n unig.

Yn ogystal â hyn, gall y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio gyfethol unrhyw berson ac eithrio Aelod o'r Pwyllgor Gwaith, mewn perthynas â'i swyddogaethau trosedd ac anhrafn

*Gall pob Pwyllgor Sgriwtini argymhell bod y Cyngor yn penodi aelodau cyfetholedig ychwanegol nad ydynt yn pleidleisio i bob Pwyllgor Sgriwtini.

O fewn eu cylch gorchwyl, bydd y Pwyllgorau Sgriwtini yn:

- adolygu a/neu graffu ar benderfyniadau a wnaed neu gamau a gymerwyd mewn cysylltiad â chyflawni unrhyw un o swyddogaethau'r Cyngor;
- adrodd a/neu wneud argymhellion i'r Cyngor llawn a/neu'r Pwyllgor Gwaith a/neu unrhyw Bwyllgor ar y Cyd neu Bwyllgor Ardal mewn cysylltiad â chyflawni unrhyw swyddogaethau;
- ystyried unrhyw fater sy'n effeithio ar yr ardal neu ei thrigolion;
- arfer yr hawl i alw i mewn, ar gyfer ailstyried, benderfyniadau (o fewn ei gylch gwaith) a wnaed ond nas gweithredwyd eto gan y Pwyllgor Gwaith a/neu unrhyw Bwyllgorau Ardal; a
- chynnal adolygiadau o'r swyddogaethau o fewn ei faes gweithgarwch ac adrodd drwy'r Pwyllgor Gwaith i'r Cyngor.

Am fwy o wybodaeth am Gyfansoddiad Cyngor Sir Ynys Môn, dilynwch y ddolen hon <https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Cyngor/Y-Cyfansoddiad/Cyfansoddiad-Cyngor-Sir-Ynys-M%C3%B4n.aspx>

² Am fwy o wybodaeth am Gyfansoddiad Cyngor Sir Ynys Môn, dilynwch y ddolen hon <https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Cyngor/Y-Cyfansoddiad/Cyfansoddiad-Cyngor-Sir-Ynys-M%C3%B4n.aspx>

2.3 Perfformiad

Fel dangosir yn Deigram 1, mae gan y Cyngor ddau Bwyllgor Sgriwtini sef:

- Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a'r
- Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio

Bydd gwaith y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn canolbwyntio ar roi sicrwydd ynglŷn â pherfformiad /darpariad yr holl wasanaethau, sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni ei amcanion corfforaethol a'i amcanion gwasanaeth (fel yr amlinellwyd yn ei Gynllun Busnes Corfforaethol, Cyllideb Flynyddol, Fframwaith Cyllideb a Pholisi, Fframwaith Rheoli Perfformiad, Polisiâu Corfforaethol neu gynlluniau a pholisiâu sy'n eu holynu) ac i gefnogi a gwneud argymhellion ar gyfer gwelliant parhaol. Yn ogystal, bydd yn sgriwtineiddio perfformiad gwasanaethau o dan anghenion Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella.

Bydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yn sgriwtineiddio perfformiad gwasanaethau o dan anghenion Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella.

Yn unol â Rhan 2 o Gyfansoddiad y Cyngor, mae'r Pwyllgorau Sgriwtini'r Cyngor yn:

- adolygu a sgriwtineiddio ar y penderfyniadau a pherfformiad y Pwyllgor Gwaith a/neu Bwyllgorau a Swyddogion y Cyngor mewn perthynas â phenderfyniadau unigol a thros gyfnod o amser;
- adolygu sgriwtineiddio perfformiad y Cyngor mewn perthynas â'i amcanion polisi, targedau perfformiad a/neu feysydd gwasanaeth arbennig;
- holi aelodau'r Pwyllgor Gwaith a/neu Bwyllgorau a Phrif Swyddogion am eu penderfyniadau a'u perfformiad, p'un ai yn gyffredinol o'i gymharu â chynlluniau gwasanaeth a thargedau dros gyfnod o amser, neu mewn perthynas â phenderfyniadau, cynlluniau neu brosiectau neilltuol;
- gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a/neu Bwyllgor priodol a/neu'r Cyngor yn deillio o ganlyniadau'r broses sgriwtini;
- adolygu a sgriwtineiddio perfformiad cyrff cyhoeddus eraill yn yr ardal a gwahodd adroddiadau ganddynt drwy ofyn iddynt annerch y Pwyllgor Sgriwtini a phobl leol i sôn am eu gweithgareddau a'u perfformiad; a
- holi a chasglu tystiolaeth gan unrhyw berson arall (gyda'i ganiatâd).

Yn ogystal, pan gynhelir Adolygiadau Gwasanaeth mae disgwyl i'r Gwasanaethau ennyn barn y cyhoedd ar berfformiad y gwasanaeth perthnasol.

Pwyllgor Gwaith

Mae Pwyllgor Gwaith y Cyngor yn ei gyfarfodydd cyhoeddus, yn rhoi cyfle i drigolion Môn leisio eu barn ar a herio'r Sgorfwrdd Corfforaethol, Cynllun y Cyngor am y flwyddyn ac ar Adroddiad perfformiad y Cyngor. Bydd hyn yn digwydd yn chwarterol.

3. Dulliau

3.1 Sut a phryd y gallwch gymryd rhan

Mae'r Cyngor yn cynnig nifer o ffyrdd i gymryd rhan yn ein gweithgareddau ymgysylltu ac ymgynghori a gynhelir mewn partneriaeth â mudiadau'r trydydd sector neu a drefnir gan y gymuned.

Gallwch gysylltu â ni drwy'r prosesau ymgysylltu ac ymgynghori ffurfiol. Yn gyffredinol, dim ond am gyfnod penodol y bydd ymgynghoriadau'n para. Fodd bynnag, rydym yn croesawu adborth ar unrhyw ffurf ar unrhyw adeg drwy bwyllgorau, gweithgareddau grŵp neu'n annibynnol drwy e-bost, trwy ddeisebau neu drwy eich Aelod Etholedig lleol neu gyngor cymuned.

Rhestrir isod y gwaith sydd wedi ei wneud i sefydlu gwaelodlin o'r ffyrdd mae trigolion Môn yn cyfranogi ym mhenderfyniadau'r Cyngor. Mae tabl 1 isod yn rhestru nifer o ffyrdd ffurfiol ac anffurfiol i drigolion gymryd rhan ym mhenderfyniadau'r Cyngor:

Tabl 1

Categori	Sylw	Dolen
Aelodau Etholedig (Cyngorwyr)	Mae gan Ynys Môn 14 ward gyda 35 Aelod Etholedig (Cyngorwyr) sydd yno i gynrychioli eu hetholwyr. I ddod o hyd i'ch Aelod Etholedig lleol i godi pryderon/wneud sylwadau, ewch i:	https://democratiaeth.ynysmon.gov.uk/mgMemberIndex.aspx?LLL=1
Cynghorau Tref a Chymuned	Mae Cynghorau Tref a Chymuned yn gweithredu er budd y gymuned gyfan drwy wneud penderfyniadau ac argymhellion, ymgynghori a gwrandao ar y trigolion i ddeall eu hanghenion, eu dymuniadau a'u pryderon. Maen nhw fel arfer yn cyfarfod unwaith y mis. I gysylltu â'ch cyngor tref a chymuned lleol i godi pryderon/wneud sylwadau, ewch i:	https://democracy.anglsey.gov.uk/mgParishCouncilDetailsList.aspx?LLL=0
Pwyllgorau	Gall pobl edrych drwy strwythur pwyllgorau'r Cyngor a gweld agendâu, cofnodion ac adroddiadau ar gyfer cyfarfodydd pwyllgorau ac is-bwyllgorau drwy fynd i;	https://democratiaeth.ynysmon.gov.uk/ieDocHome.aspx?Categories=-13004&bcr=1&LLL=1
Pwyllgorau Sgriwtini	Mae strwythur yr Awdurdod Lleol yn cynnwys dau Bwyllgor Sgriwtini, a'u rôl yw darparu her gadarnhaol i wasanaethau i gynnal safon uchel gwasanaethau a sicrhau gwell effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd. Cynhelir cyfarfodydd y Pwyllgorau yn rheolaidd ar hyd y flwyddyn ddinesig ac mae sawl ffordd y gall y cyhoedd gymryd rhan yn y broses Graffu: awgrymu pwnc i'w adolygu fynd i gyfarfodydd y Pwyllgorau Sgriwtini fel arsylwyr gwneud cais i siarad ar bwnc penodol yn un o gyfarfodydd y Pwyllgor – cyfeiriwch at Brotocol Cyfarfodydd y Pwyllgor ar Siarad yn Gyhoeddus i gael rhagor o wybodaeth a chanllawiau:	https://democracy.anglsey.gov.uk/mgCommitteeDetails.aspx?ID=153&LLL=0

	<p>Siarad yn gyhoeddus ym Mhwyllgorau Sgrwtini (llyw.cymru)</p> <p>cymryd rhan mewn ymchwiliadau Craffu ar ôl gwahoddiad gan banel adolygu Craffu cyflwyno tystiolaeth ysgrifenedig sy'n berthnasol i ymchwiliad Craffu pan gewch eich gwahodd i wneud hynny. I gael gwybod mwy a gweld ein pwyllgorau presennol ac archif o rai blaenorol, ewch i;</p>	
Ymgynghoriadau	<p>Cynhelir ymgynghoriadau i gasglu adborth pobl ar bynciau penodol. I roi barn ar ymgynghoriadau presennol y gall pobl gymryd rhan ynddynt ewch i;</p>	<p>https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Cymryd-rhan/Cymryd-rhan.aspx</p>
Ymgysylltu	<p>Mae barn a blaenoriaethau pobl yn cael eu casglu gan wasanaethau trwy ddull graddol. I roi barn ar yr ymrwymadau presennol y gall pobl gymryd rhan ynddynt ewch i;</p>	<p>https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Cymryd-rhan/Cymryd-rhan.aspx</p>
Pleidleisio ac Etholiadau	<p>Gall pobl gymryd rhan yn yr Etholiadau a bwrw eu pleidlais drwy'r post, pleidlais drwy ddirprwy a thrwy fynd i'r orsaf bleidleisio agosaf. Mae'r drefn hon yn unol â disgwyliadau cyfreithiol. I gael gwybodaeth am etholiadau a sut i gofrestru, ewch i'r dudalen ganlynol:</p>	<p>https://www.anglesey.gov.wales/en/Council/Council.aspx#as?folderIds=2864,3416</p>
Canmoliaethau, sylwadau a chwynion	<p>Mae gan y Cyngor ffurflen ar-lein a ffurflen bapur lle y gall pobl ganmol, gwneud sylw neu gŵyn yn ffurfiol neu'n anffurfiol. Mae'r ffurflen hon ar gael yn:</p>	<p>https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Cymryd-rhan/Cymryd-rhan.aspx</p>
Fforwm Tenantiaid	<p>Mae'r Cyngor yn annog cyfranogiad tenantiaid. Isod rhestrir pedair ffordd wahanol y gall tenantiaid gymryd rhan:</p> <p>Cynhelir y Fforymau Tai Gwarchod ddwywaith y flwyddyn – Mehefin a Rhagfyr fel arfer. Nod y fforwm hwn yw rhoi mwy o wybodaeth am Dai a gwybodaeth yn ymwneud â Thai i denantiaid Tai Gwarchod. Mae'r Cyngor yn darparu cludiant, bwyd a lluniaeth am ddim ar y diwrnod.</p> <p>Mae Grwpiau Gorchwyl a Gorffen wedi'u targedu yn casglu barn tenantiaid i wella gwasanaethau yn y dyfodol.</p> <p>Mae'r Grŵp Amgylcheddol yn cynnwys tenantiaid ac yn cael ei gefnogi gan y Tîm Cyfranogiad Tenantiaid. Bydd y grŵp yn asesu pob ffurflen gais a dderbynnir ac yn penderfynu a ydyn nhw'n gymwys ar gyfer y Gronfa Gwella Amgylcheddol a Chymunedol. Misoedd y bydd yn cyfarfod; rhwng Ebrill a Hydref (tua 3 – 4 cyfarfod anffurfiol)</p> <p>Mae'r Grŵp Cyhoeddiadau yn cynnwys tenantiaid ac yn cael ei gefnogi gan y Tîm Cyfranogiad Tenantiaid. Nod y grŵp yw sicrhau bod yr holl</p>	<p>I gymryd rhan, cysylltwch â'r Tîm Cyfranogiad Tenantiaid dros y ffôn 01248 752983 e-bost, tenantiaid@ynys.llyw.cymru neu anfonwch neges drwy Facebook ar dudalen Tai Môn.</p>

	ddogfennau a baratoir gan y Gwasanaethau Tai ar ffurf sy'n hawdd ei deall ac sy'n addas i denantiaid.	
Mentrau cymdeithasol	<p>Mewn partneriaeth â'r Cyngor, mae Medrwn Môn yn cynnig sawl ffordd o gymryd rhan weithredol, y ddau brif ddull ymgysylltu ar hyn o bryd yw:</p> <p>Rhwydwaith y Trydydd Sector: Fforwm ar gyfer grwpiau cymunedol a mudiadau'r trydydd sector yw hwn. Cynhelir cyfarfodydd rhwydwaith bob chwarter (yn seiliedig ar thema neu bwnc fel arfer) ac anogir grwpiau a mudiadau i drafod, darparu sylwadau ac adborth ar y pwnc/thema a chynllunio sesiynau yn y dyfodol. Mae gwybodaeth ac adborth o'r sesiynau'n cael eu casglu a'u hanfon fel ymatebion i ymgynghoriadau, fforymau eraill ac i lunwyr polisi.</p> <p>Yn gyffredinol, fel Sefydliad, mae Medrwn Môn yn gwahodd pobl i ryngweithio drwy gyfryngau cymdeithasol, drwy e-bost neu dros y ffôn, trwy ei fws gwybodaeth, mewn digwyddiadau a chyfarfodydd, neu wyneb yn wyneb.</p>	<p>Am fwy o wybodaeth cysylltwch â Lyndsey Campbell-Williams</p> <p>Lyndsey@medrwnmon.org</p>
Cynllunio Lle	<p>Cynllunio Lle: fforwm cymunedol yw hwn a gwahoddir pobl i ddweud wrthym sut maen nhw'n byw a gweithio'n eu cymunedau. Defnyddir hyn i nodi blaenoriaethau lles ar gyfer pob ardal ac i nodi themâu sy'n gyffredin ar draws yr Ynys.</p> <p>Mae dwy elfen i'r rhaglen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mapio cymunedol: gwahoddir cymunedau i ymgysylltu â ni mewn unrhyw ffordd y maen nhw'n gyfforddus ag ef (trwy sgysiau wyneb yn wyneb, grwpiau ffocws, blychau pleidleisio, dulliau gweledol a lluniau, arolygon (ar-lein a phapur) ac ati) 2. Cynghreiriau Cymunedol: Sefydlir cynghreiriau ym mhob ardal ac maen nhw'n cyfarfod o bryd i'w gilydd i drafod eu blaenoriaethau dewisol. Mae cynghreiriau yn gwahodd pobl i gymryd rhan naill ai drwy fynychu eu cyfarfodydd, ymuno â grwpiau gorchwyl a gorffen, drwy arolygon, ar y cyfryngau cymdeithasol neu drwy siarad ag aelodau'r Gynghrair wyneb yn wyneb. 	<p>Susan Jones, Rheolwr Gweithredol (Tim Arweinyddiaeth)</p> <p>Susanjones4@ynysmon.llyw.cymru</p>
Cyngor a Fforymau Pobl Hŷn Ynys Môn	<p>Pwrpas y Cyngor Pobl Hŷn yw cynrychioli barn pobl hŷn Ynys Môn ar faterion sy'n effeithio ar eu hiechyd, eu gofal cymdeithasol a'u lles. Mae'n gweithio gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, awdurdodau lleol, y sectorau gwirfoddol a phreifat a phobl hŷn, i ddatblygu polisiâu ymhellach. Nod Cyngor Pobl Hŷn yw; Bod yn llais i Bobl Hŷn ar Ynys Môn</p>	<p>Seiriol Edwards, Cydlynnydd Strategaeth Pobl Hŷn a Gofalwyr</p> <p>seirioledwards@ynysmon.llyw.cymru</p>

	<p>Gwerthfawrogi pobl hŷn Gweithio gyda phobl hŷn Gwranddo ar bobl hŷn Cefnogi Pobl Hŷn Darparu cyfleoedd i bobl hŷn 4 cyfarfod y flwyddyn a gynhelir ar ddyddiad priodol yn dilyn Fforwm Ynys Môn ar gyfer Pobl Hŷn.</p>	
Fforwm Pobl Hŷn Ynys Môn	<p>Mae'r Fforymau Pobl Hŷn yn cryfhau lleisiau pobl hŷn ac yn cryfhau hawliau pobl hŷn ar yr un pryd. Mae fforymau'n rhoi cyfle i ferched a dynion hŷn gyfarfod, rhannu a thrafod eu profiadau a dod â'u lleisiau ynghyd, yn ogystal â chreu rhyngwyneb lle gall pobl hŷn ymgysylltu'n uniongyrchol â'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau. Mae cyfleoedd o'r fath hefyd yn galluogi pobl hŷn i ddysgu sut i gyfathrebu a chael mwy o lais; cael mynediad at wybodaeth a chanllawiau sy'n ymwneud â'u hawliau. Cynhelir Fforwm Pobl Hŷn bob chwarter ac maen nhw ar agor i aelodau'r cyhoedd ei fynychu.</p>	<p>Seiriol Edwards, Cydlynnydd Strategaeth Pobl Hŷn a Gofalwyr seirioledwards@ynysmon.llyw.cymru</p>
Fforwm Defnyddwyr Hamdden	<p>Mae'r Fforwm Defnyddwyr Hamdden yn cael ei gynnal ddwywaith y flwyddyn i rannu profiadau pobl o ddefnyddio'r ganolfan a chyflwyno unrhyw newidiadau arfaethedig. Caiff cyfranogwyr eu hannog i roi eu barn.</p>	<p>MairEluned@ynysmon.llyw.cymru</p>
Arolwg cwsmeriaid Hamdden	<p>Anfonir dau arolwg y flwyddyn i gasglu adborth gan gwsmeriaid i gasglu gwybodaeth gan gwsmeriaid i wella gwasanaethau yn y dyfodol.</p>	<p>OwainJones@ynysmon.llyw.cymru</p>
Fforwm Ieuenctid	<p>Y cynllun yw datblygu strategaeth cyfranogiad plant a phobl ifanc ar draws yr awdurdod, gyda chynllun gweithredu clir sy'n cynnwys ailsefydlu grŵp Amlasiantaeth Plant a Phobl Ifanc a grwpiau penodol o bobl ifanc.</p>	<p>GeralltRoberts@ynysmon.llyw.cymru</p>
Môn Actif	<p>Cyfryngau cymdeithasol ac e-bost Môn Actif yw'r dull mwyaf cyffredin o gael adborth cwsmeriaid. Gall cwsmeriaid adael adborth a gofyn cwestiynau ar y llwyfannau hyn.</p>	<p>monactif@ynysmon.llyw.cymru</p>
Partneriaeth Natur Leol	<p>Mae Partneriaeth Natur Leol Ynys Môn yn rhwydwaith annibynnol o unigolion, grwpiau a sefydliadau sy'n byw neu'n gweithio ar yr Ynys sydd â diddordeb mewn natur. Mae'r Partneriaeth hon yn agored i unrhyw un a hoffai gymryd mwy o ran mewn cadwraeth natur ar Ynys Môn ac a hoffai gael y wybodaeth ddiweddaraf am brosiectau, digwyddiadau a chyfleoedd ariannu perthnasol. Mae aelodau'n cymryd rhan drwy gylchlythyr, rhoi cyngor fel arbenigwr mewn maes cadwraeth, yn sicrhau cyllid ar gyfer prosiect, a/neu'n mynychu cyfarfodydd partneriaeth (bob dwy flynedd ar hyn o bryd). Yn fuan, rydym hefyd yn gobeithio cael cyfrifon cyfryngau cymdeithasol i aelodau rhyngweithio â nhw ymhellach.</p>	<p>AuroraHood@ynysmon.llyw.cymru</p>

Cymdeithas Twristiaeth Ynys Môn	Mae busnesau twristiaeth sy'n gysylltiedig â'r Gymdeithas hon yn gallu rhoi sylwadau yn y cyfarfodydd chwarterol	Michael Thomas MichaelThomas@ynysmon.llyw.cymru
Cydbwyllgor Cyngori	Mae'r Cydbwyllgor Cyngori fel arfer yn cyfarfod ddwywaith y flwyddyn a bydd yn cyngori'r awdurdod lleol, a chyrrff eraill, ar y camau priodol er mwyn cefnogi'r gwaith o reoli'r AHNE.	Alun M Owen AlunOwen@anglesey.llyw.cymru
Grŵp Defnyddwyr Porth Amlwch	Mae Grŵp Defnyddwyr Porth Amlwch yn cymryd rhan trwy gyfarfodydd ddwywaith y flwyddyn mewn rôl ymgynghorol yn unig er mwyn hwyluso'r broses gyfathrebu dwy ffordd rhwng Awdurdod yr Harbwr (CSYM) a defnyddwyr/rhanddeiliaid eraill sydd â diddordeb yn y porthladd.	Am ragor o fanylion cysylltwch ag Iwan Huws Iwanhuws@anglesey.llyw.cymru
Grŵp Defnyddwyr Porthladd Biwmares a Phorthaethwy	Mae Grŵp Defnyddwyr Porthladd Biwmares a Phorthaethwy yn cymryd rhan trwy gyfarfodydd ddwywaith y flwyddyn mewn rôl ymgynghorol yn unig er mwyn hwyluso'r broses gyfathrebu dwy ffordd rhwng Awdurdod yr Harbwr (CSYM) a defnyddwyr/rhanddeiliaid eraill sydd â diddordeb yn y porthladd.	Am ragor o fanylion cysylltwch ag Iwan Huws Iwanhuws@anglesey.llyw.cymru
Cruise Cymru	Mae Cruise Cymru yn bartneriaeth rhwng Llywodraeth Cymru i greu trefniant ardderchog i deithwyr ar longau mordeithio sy'n ymweld â Chymru. Mae Cyngor Môn yn parhau i ddenu cwmnïau llongau mordeithio newydd ac rydym yn gweithio ar wella'r seilwaith ym mhorthladd Caergybi. Yn ddiweddar mae tîm twristiaeth Ynys Môn wedi trefnu a chreu Partneriaeth Hwyllo Caergybi, sydd wedi cyfarfod unwaith, ac a fydd yn cyfarfod eto ddiwedd mis Hydref i roi eu barn.	Michael Thomas MichaelThomas@ynysmon.llyw.cymru Elaine Thomas Elaine.Thomas4@gov.cymru a Suzanne Thomas Suzanne.Thomas@gov.cymru
Fforwm Strategol Ynys Ynni	Mae rhanddeiliaid allweddol a datblygwyr ynni sy'n dangos diddordeb i ddatblygu'r ynys yn mynychu'r fforwm ac yn gwneud sylwadau yn y cyfarfodydd chwarterol. Dylid nodi bod presenoldeb trwy wahoddiad yn unig.	AngharadCrump@ynysmon.llyw.cymru
Cynghorau Ysgol	Mae gan bob ysgol ar Ynys Môn gyngor ysgol sy'n cael eu trefnu o fewn yr ysgolion. Mae'r Cyngor yn defnyddio cynghorau ysgol er mwyn ymgysylltu â chynllun y Cyngor a materion pwysig eraill. Yn ogystal â chynghorau ysgol, mae gan bob ysgol uwchradd ddau ddisgybl sy'n eistedd ar y cyrrff llywodraethu.	
Radio Lleol	Môn FM Mae gwybodaeth a newyddion y cyngor yn cael eu rhannu gyda'r cyhoedd drwy Môn FM	www.monfm.co.uk
Llyfannau cyfryngau cymdeithasol	Facebook / Twitter / Instagram ac ati Fel arfer, rhoddir eitemau ar dudalen Ystafell Newyddion gwefan y Cyngor ar lwyfannau cyfryngau cymdeithasol y mae'r Cyngor yn eu defnyddio	Dolen i dudalen Newsroom: Newsroom (llyw.cymru)

<p>Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith</p>	<p>Mae blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn fodd i Aelodau'r Cyngor a'r cyhoedd weld pa benderfyniadau allweddol y mae'r Pwyllgor Gwaith yn debygol o'u gwneud dros y misoedd nesaf. Gall penderfyniadau'r Pwyllgor Gwaith gael eu gwneud fel corff ar y cyd neu gan aelodau unigol o'r Pwyllgor Gwaith sy'n gweithredu o dan bwerau dirprwyedig. Mae'r blaen raglen waith yn cynnwys gwybodaeth am y penderfyniadau y mae angen eu gwneud, pwy fydd yn gwneud y penderfyniadau a phwy yw'r Swyddogion Arweiniol a'r Deiliaid Portffolio ar gyfer pob eitem. Dylid nodi, fodd bynnag, fod y rhaglen waith yn ddogfen hyblyg gan na fydd pob eitem y mae angen penderfynu yn ei chylch yn hysbys ymlaen llaw ac efallai y bydd angen newid rhai amserlenni i adlewyrchu blaenoriaethau newydd ac ati. Felly, mae'r rhestr o eitemau sydd wedi'u cynnwys yn cael ei hadolygu'n rheolaidd ac mae'r diweddariadau'n cael eu cyhoeddi bob mis.</p>	<p>https://www.ynysmon.llyw.cymru/documents/Docs-en/Council/Democracy/Executive-Forward-Work-Programme/Executive-blaengar-waith.pdf</p>
<p>Cofnodion o benderfyniadau</p>	<p>Gall y cyhoedd weld y penderfyniadau diweddar a wnaed gan y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyrff gwneud penderfyniadau'r Cyngor • Arweinwyr y Cyngor drwy ddefnyddio pwerau dirprwyedig • Y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion • Deiliaid portffolio, swyddogion ac Arweinydd y Cyngor 	<p>https://democratiaeth.ynysmon.llyw.cymru/mg/DelegatedDecisions.aspx?DR=18%2f05%2f2023-01%2f06%2f2023&RP=0&K=0&DM=0&HD=0&DS=2&Next=true&META=mgdelegateddecisions&V=0&LLL=1</p>

3.2 Adnoddau a Mynediad Digidol

Gellir cysylltu â llawer o gyfranogwyr a gallan nhw gymryd rhan yn hawdd trwy adnoddau ar-lein fel llwyfannau rhyngweithio wedi'u targedu trwy gronfeydd data cysylltiedig â phwnc ynghyd â'r cyfryngau cymdeithasol. Fodd bynnag, isod amlinellir y ffordd yr ydym yn ceisio darparu ar gyfer cyfranogwyr anodd eu cyrraedd ac sydd wedi'u cau allan yn ddigidol yn yr adran Cyfathrebu heb adnoddau Digidol. Bydd pob gweithgaredd yn cael eu hadolygu i sicrhau bod yr adnoddau cywir ar waith i sicrhau bod cymaint o bobl â phosibl yn gallu cymryd rhan a chyfrannu os ydyn nhw'n dymuno gwneud hynny.

3.3 Pwy sy'n gallu cymryd rhan

Mae ein holl drigolion/cymunedau a rhanddeiliaid (y rhai sydd â diddordeb neu ran mewn mater) yn gallu cymryd rhan. Mae hyn yn cynnwys pawb sy'n byw, gweithio, chwarae neu ymweld â'r ardal ac mae'n cynnwys pob grŵp oedran, o blant ifanc i oedolion hŷn ac nid yw'n gwahaniaethu yn erbyn unrhyw un o'n grwpiau gwarchoddedig.

Gallwch gymryd rhan fel unigolion, o fewn grwpiau, megis grwpiau cymunedol, cynghorau tref a chymuned neu gyrrff llywodraethol a phroffesiynol ac ar ran neu gyda mudiadau trydydd sector ac undebau llafur.

Er ein bod yn ceisio rhoi cyfle i'r holl rhanddeiliaid gymryd rhan, weithiau nid yw hyn yn ymarferol oherwydd y pynciau amrywiol ac weithiau pwnc-benodol sy'n cael eu trafod. Er enghraifft, wrth

bleidleisio mewn etholiadau lleol a chyffredinol, er enghraifft, mae terfyn oedran o 16 oed a throsodd, y mae'n rhaid cydymffurfio ag ef yn gyfreithiol.

Wrth gynllunio ar gyfer cyfranogiad y cyhoedd, ein nod yw sicrhau ein bod yn cyrraedd y bobl iawn. Gwneir hyn trwy fapio rhanddeiliaid i sicrhau ein bod yn cyrraedd yr holl grwpiau angenrheidiol. Yn aml gallai ddibynnu ar bwnc, lleoliad, a grŵp oedran neu ddemograffeg. Fodd bynnag, nid yw hyn bob amser yn golygu y bydd yr ymgynghoriadau a'r ymgysylltu hyn yn cau allan grwpiau neu unigolion eraill.

Ceisiwn ei gwneud yn glir pwy sy'n gallu cymryd rhan ac rydym yn anelu at wrando ar bob barn a safbwynt.

3.4 Sut y byddwn yn hyrwyddo ymwybyddiaeth

Mae meithrin a chynnal perthynas agos â mudiadau'r trydydd sector yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Ceisiwn hybu ymwybyddiaeth o'n gweithgareddau ymgynghori ac ymgysylltu trwy ymwneud â'n grwpiau trydydd sector a'u partneriaethau o fewn grwpiau cymunedol, gydag unigolion ac aelodau gweithgar o'n cymuned.

Mae gennym adran benodol ar gyfer gweithgareddau ymgysylltu presennol a blaenorol ar ein gwefan www.anglesey.gov.wales/consultations a cheisiwn hybu hyn yn ehangach trwy'r cyfryngau cymdeithasol a thrwy ein partneriaethau pan fydd gweithgareddau'n fyw.

Mae technoleg wedi datblygu'n sylweddol yn ddiweddar, ac mae pandemig Covid-19 wedi galluogi mwy o bobl i ddefnyddio/cysylltu drwy ddulliau digidol. Ein nod yw archwilio a datblygu adnoddau a ffyrdd digidol newydd o weithio, e.e. cyfarfodydd hybrid / rhithwir i gyrraedd cynulleidfa ehangach ac annog hygyrchedd ehangach

3.5 Cyfathrebu heb adnoddau digidol

Nid oes gan bawb fynediad at gyfrifiadur neu'r rhyngwrwd. Rhaid i'n holl ymarferion ymgysylltu ystyried sut i ymgysylltu â defnyddwyr heb adnoddau digidol fel mater o flaenoriaeth. Enghreifftiau o hyn yw trafod wyneb yn wyneb, trafod dros y ffôn a darparu copïau papur o ddogfennau perthnasol. Mae copïau papur o ddogfennau ymgysylltu / ymgynghori ar gael i randdeiliaid drwy Cyswllt Môn.

3.6 Hygyrchedd

Rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod holl drigolion Ynys Môn yn gallu cael gafael ar wybodaeth a chael cyfle cyfartal i rannu eu barn. Felly, mae angen i ni ystyried yn benodol y ddemograffeg ganlynol a'r ffordd orau o ymgysylltu â nhw. Mae rhai enghreifftiau i'w gweld isod:

3.7 Pobl ag anableddau

Pan fyddwn yn cyhoeddi gwybodaeth neu'n paratoi gwybodaeth i ymgysylltu ar-lein, mae angen i ni ystyried sut y gall pobl gael mynediad ati. Efallai y bydd angen dogfennau mewn print bras ar bobl â nam ar eu golwg neu ddefnyddio darllenydd sgrin i weld yr wybodaeth ac ymgysylltu. Mae angen i ni ystyried sut y bydd dogfennau, tudalennau gwe, arolygon ac ati yn cael eu darllen ar ddarllenydd sgrin. Enghraifft o hyn yw defnyddio strwythur pennawd hierarchaidd cywir neu ddarparu testun amgen i ddelweddau. Gyda fideos, efallai y bydd angen is-deitlau ar bobl â nam ar eu clyw. Efallai y bydd rhai pobl hefyd angen gwybodaeth

ar ffurf hawdd ei darllen. Mae dogfen hawdd ei darllen yn defnyddio iaith glir a brawddegau syml i gyfleu cynnwys y ddogfen lawn yn gywir.

3.8 Plant a Phobl Ifanc

Mae dyletswydd arnom i blant a phobl ifanc ein bod yn sicrhau ein bod yn estyn allan atynt mewn ffordd sy'n eu hannog i gyfranogi fel yr amlinellir yn y Canllawiau Statudol ar gyfer Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – Atodiad B. Cydnabod Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol ar gyfer Plant a Phobl Ifanc fel fframwaith ar gyfer cyfranogiad; byddwn yn parhau i hwyluso cyfleoedd i bobl ifanc gyfranogi a sicrhau ein bod yn dysgu ac yn eirioli dros eu hawl o dan Erthygl 12 y CCUHP.

Hawliau Plant - Comisiynydd Plant Cymru (childcomwales.org.uk)

Ar ôl ail-ddechrau yn dilyn cyfnod y cyfyngiadau symud oherwydd Covid, bydd Fforwm Ieuenctid CSYM yn gweithredu fel llwyfan i gael barn plant a phobl ifanc ar draws Ynys Môn. Byddwn yn cynrychioli'r safbwyntiau hynny i gyrff gwneud penderfyniadau lleol a chenedlaethol. Byddwn yn sicrhau bod adborth priodol yn cael ei ddarparu trwy wahanol ddulliau a fydd yn cynnwys adroddiadau, cyflwyniadau ac ar y cyfryngau cymdeithasol. Byddwn yn parhau i ddatblygu a chynnwys cyfranogiad plant a phobl ifanc ym mhob agwedd ar gynllunio, darparu ac adolygu gwasanaethau sy'n effeithio'n uniongyrchol ar blant a phobl ifanc.

3.9 Cyfle gwella 1

Gwella'r ffyrdd y mae plant a phobl ifanc yn cymryd rhan yn ein penderfyniadau ac yn dylanwadu arnynt

3.10 Effeithlonrwydd

Mae'n bwysig peidio ag ymgynghori ac ymgysylltu'n ormodol. Yn aml mae pobl yn rhoi'r gorau i'w hamser rhydd a'u pellteroedd teithio i fynyachu digwyddiadau ymgysylltu. Efallai y bydd gennym ni, neu ein partneriaid gwasanaethau cyhoeddus ddata perthnasol eisoes ar ôl ymgysylltu neu gynnal arolygon blaenorol. Efallai y byddwn hefyd yn gallu defnyddio data a gwybodaeth a gesglir o ymgysylltu parhaus.

3.11 Dulliau Ymgysylltu

Ymgysylltu Parhaus

Byddwn yn ymgysylltu'n barhaus â thrigolion Ynys Môn trwy gyfarfod â grwpiau rhanddeiliaid a thrwy gynnal sgysiau uniongyrchol â'r rhai sy'n defnyddio ein gwasanaethau. Rydym yn datblygu llwyfan ymgysylltu digidol i helpu i gasglu'r sgysiau hyn a sicrhau bod y gwaith hwn yn parhau.

Mae'n bwysig bod y cyhoedd yn ymwybodol o sut mae'r Cyngor yn gweithio a'r penderfyniadau sy'n cael eu gwneud ar unrhyw adeg benodol.

Mae'r tîm Cyfathrebu yn hybu ymwybyddiaeth o weithgareddau'r Cyngor drwy'r cyfryngau cymdeithasol a datganiadau i'r wasg sy'n cael eu rhannu â ffynonellau newyddion. Mae'r holl ddatganiadau i'r wasg hefyd ar gael ar wefan y Cyngor.

Mae gwefan y Cyngor yn cael ei hadolygu'n rheolaidd gyda'r nod o wella adrannau sy'n berthnasol i wybodaeth ar gyfer y cyhoedd.

Mae manylion cyfarfodydd arfaethedig y Cyngor yn cael cyhoeddusrwydd drwy'r cyfryngau cymdeithasol, a chyhoeddir blaen raglenni gwaith mewn modd amserol i sicrhau bod y cyhoedd yn ymwybodol o eitemau i'w hystyried mewn cyfarfodydd sydd i ddod. Gall aelodau'r cyhoedd fynychu cyfarfodydd ar-lein. Caiff cyfarfodydd y Cyngor a'r Cabinet eu darlledu, ac maen nhw ar gael yn electronig am 6 mis ar ôl y cyfarfod. Mae dull i bobl leol fwydo i mewn i'r broses Graffu, mae hwn ar gael ar wefan y Cyngor. Mae manylion am eitemau agenda sydd ar ddod hefyd yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor.

Hysbysir Pwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn am yr holl ddeisebau a dderbynnir gan y cyhoedd drwy Aelodau'r Cyngor a bydd cyfle i'r cyhoedd gyflwyno eu cais neu eu gwrthwynebiad. Mae manylion ar gael ar wefan y Cyngor.

3.12 Ymgysylltu Penodol

Rydym am i bobl gael llais cryf a gallu dylanwadu'n effeithiol ar ein penderfyniadau, yn enwedig pan fyddwn yn gwneud newidiadau i wasanaethau neu ddatblygu polisïau newydd. Rydym yn ymgynghori'n aml â phobl Ynys Môn. Gellir gweld enghreifftiau presennol ar dudalen ymgynghoriadau ein gwefan:

<http://www.anglesey.gov.wales/en/browse/Get-involved/Consultations/Current-consultations/>

Rydym hefyd yn defnyddio dulliau amrywiol eraill fel y nodir isod:

- Arolygon ar-lein
- Digwyddiadau Ymgysylltu
- Cyfarfodydd Cyhoeddus
- Grwpiau Ffocws
- Fforymau

Yn ystod Covid-19 roedd rhai mathau o ymgysylltu yn fwy heriol. Byddwn yn edrych ar y posibilrwydd o sefydlu grwpiau ffocws wyneb yn wyneb ledled y sir gyda phwyslais ar ddefnyddio grwpiau presennol y mae trigolion yn gyfarwydd â nhw ac yn eu defnyddio.

3.13 Asesiadau Effaith

Pan fyddwn yn gwneud cynlluniau i greu polisi newydd neu newid y ffordd yr ydym yn gwneud pethau, mae'n rhaid i ni ystyried yr effaith y bydd hyn yn ei chael ar ein dinasyddion, gan gynnwys y rhai sydd â nodweddion gwarchoddedig. Mae Asesiad Effaith yn dwyn ynghyd y deddfwriaethau perthnasol ac yn nodi sut y byddwn yn ystyried (pwyso a mesur yn briodol), wrth wneud penderfyniadau.

Pan fyddwn yn cynnal Asesiad Effaith:

- Rydym yn ystyried tystiolaeth berthnasol i ddeall effeithiau tebygol neu wirioneddol polisïau neu arferion ar y rhai sy'n agored i niwed yn ein cymunedau, gan gynnwys y rhai sydd o dan anfantais economaidd-gymdeithasol.
- Rydym yn ystyried ble y gallem leihau effeithiau negyddol.
- Rydym yn nodi cyfleoedd a gollwyd ac yn manteisio ar effeithiau cadarnhaol.
- Rydym yn ystyried hawliau'r plentyn.

Fel y soniwyd uchod, mae'r Cyngor yn ymgysylltu'n dda â'i drigolion. Fodd bynnag, mae angen i CSYM archwilio a datblygu ymhellach ffyrdd o wella'r broses o ymgysylltu â'i drigolion, naill ai trwy ddulliau traddodiadol neu ddigidol.

3.14 Cyfle gwella 2

Gwella ffyrdd o dderbyn a chynnwys adborth drwy ddefnyddio'r adnoddau traddodiadol a digidol sydd ar gael

3.15 Cysylltu â'ch Cynghorydd lleol

Gallwch ddod o hyd i'ch cynghorydd lleol i drafod materion o fewn eich ward o'r rhestr ganlynol o'r holl gynghorwyr sir. Mae eu manylion cyswllt ar gael ar wefan y Cyngor yma:

<https://democracy.anglesey.gov.uk/mgMemberIndex.aspx?bcr=1&LLL=0>

Gallwch hefyd ddefnyddio'r ddolen uchod os nad ydych yn siŵr pwy yw eich cynghorydd, gallwch chwilio ar-lein drwy ddefnyddio'r ddolen uchod neu gysylltu â'r Cyngor a fydd yn gallu darparu'r wybodaeth hon i chi.

3.16 Cymryd rhan yn y broses Graffu

Mae gan Bwyllgorau Sgriwtini'r Cyngor ddiddordeb mewn clywed barn pobl yr ynys a darganfod beth sy'n achosi pryder i'r bobl rydym yn eu gwasanaethu.

Mae sawl ffordd y gallwch chi, fel aelod o'r cyhoedd, gymryd rhan yn y broses Graffu:

- drwy awgrymu pwnc i'w adolygu
- mynychu cyfarfodydd fel arsylwyr
- drwy wneud cais i siarad ar bwnc penodol yn un o gyfarfodydd y Pwyllgor – gweler y [Protocol Siarad Cyhoeddus yng Nghyfarfodydd y Pwyllgor Sgriwtini](#)
- drwy gymryd rhan mewn ymchwiliadau Craffu ar ôl cael gwahoddiad gan banel adolygu Sgriwtini
- drwy gyflwyno tystiolaeth ysgrifenedig sy'n berthnasol i ymchwiliad Craffu pan gewch eich gwahodd i wneud hynny

Os hoffech awgrymu pwnc i'w adolygu, yna lawrlwythwch gopi Word neu PDF o'r ffurflen awgrym, a'i hanfon yn ôl at y Tîm Sgriwtini drwy'r post:

Sgriwtini, Busnes y Cyngor, Cyngor Sir Ynys Môn, Llangefni LL77 7TW.

neu llenwch ein [ffurflen ar-lein](#)

Cysylltu â Sgriwtini

Sgriwtini
Busnes y Cyngor
Cyngor Sir Ynys Môn
Swyddfeydd y Cyngor Sir
Llangefni
Môn
LL77 7TW

E-bost: Scrutiny@anglesey.llyw.cymru

3.17 Mynychu cyfarfod a chymryd rhan ynddo

Gall unrhyw un sy'n byw yn Ynys Môn fynychu unrhyw gyfarfod o'r Cyngor ac arsylwi ar y trafodion a'r drafodaeth yn y siambr. Cynhelir cyfarfodydd yn Siambr y Cyngor yn Adeiladau'r Cyngor yn Llangefni sydd ag oriel wylio gyhoeddus. Yn ddiweddar, mae presenoldeb o bell

yng nghyfarfodydd y Cyngor wedi cael ei gyflwyno felly hyd yn oed os na allwch ddod i'r cyfarfod yn bersonol, efallai y bydd cyfle i chi gymryd rhan o bell.

Mae lleoliad, dyddiad ac amser dechrau'r cyfarfodydd ar gael ar yr agenda a baratoir ar gyfer y cyfarfod sydd ar gael i'w lawrlwytho o wefan y Cyngor.

Gall unrhyw un sy'n mynychu'r cyfarfod gael ei wahardd rhag bod yn bresennol pan fo eitem agenda wedi'i dosbarthu fel un sydd wedi'i heithrio. Fel arfer, eitemau eithriedig yw rhai lle gallai gwybodaeth sensitif neu gyfrinachol gael ei thrafod a dim ond y rhai sy'n gallu pleidleisio ar y mater sy'n cael bod yn bresennol.

3.18 Ychwanegu eitem at agenda i'w thrafod

Mae dwy ffordd y gall aelod o'r cyhoedd annog pwyllgor i ystyried eitem a'i hychwanegu at agenda'r cyfarfod yn y dyfodol.

- Gall unrhyw aelod o'r cyhoedd gysylltu â chadeirydd pwyllgor a gofyn iddo neu iddi ychwanegu eitem at y blaen raglen waith i'w thrafod yn y dyfodol.
- Mynychu cyfarfod o'r pwyllgor perthnasol a gofyn yn y cyfarfod o dan eitem - blaenraglen waith – i'r eitem gael ei hychwanegu i'w hystyried yn y dyfodol.

3.19 Cyflwyno cwestiwn i'r Cyngor

Mae gan aelodau'r cyhoedd hawl i ofyn cwestiwn i unrhyw Aelod o'r Pwyllgor Gwaith mewn cyfarfod o'r Cyngor llawn. Mae cwestiynau wedi'u cyfyngu i un cwestiwn gan bob unigolyn neu sefydliad a byddant yn cael eu gofyn yn y drefn y derbyniwyd nhw oni bai bod cadeirydd y Cyngor yn dymuno grwpio rhai cwestiynau gyda'i gilydd. Dylid cyfyngu ar gyfanswm yr amser a neilltuir i gwestiynau cyhoeddus mewn cyfarfod o'r Cyngor i 15 munud.

Er mwyn gofyn cwestiwn rhaid cyflwyno rhybudd ysgrifenedig neu drwy e-bost i'r Pennaeth Gwasanaethau Democraidd heb fod yn hwyrach na hanner dydd dri diwrnod gwaith cyn diwrnod y cyfarfod. Rhaid i bob person sy'n cyflwyno cwestiwn roi ei enw a'i gyfeiriad.

Gellir gwrthod cwestiwn os:

- Nad yw'r cwestiwn yn ymwneud â mater y mae gan y Cyngor gyfrifoldeb amdano, neu sy'n effeithio ar y Sir.
- Ei fod yn ddifenwol, yn ddisylwedd neu'n sarhaus
- Ei fod yr un fath i raddau helaeth â chwestiwn a gyflwynwyd mewn cyfarfod o'r Cyngor yn ystod y chwe mis diwethaf
- Yn gofyn am ddatgelu gwybodaeth gyfrinachol neu eithriedig

Bydd y Cadeirydd yn gwahodd yr holwr i ofyn y cwestiwn i'r Cynghorydd perthnasol. Os na all holwr sydd wedi cyflwyno cwestiwn ysgrifenedig fod yn bresennol, gall ofyn i'r cadeirydd ofyn y cwestiwn i'r cynghorydd ar ei ran. Gall y cadeirydd ofyn y cwestiwn, gan nodi y bydd y cynghorydd yn darparu ateb ysgrifenedig, neu, gan nad yw'r holwr yn bresennol gall benderfynu na fydd y pwyllgor yn ymdrin â'r cwestiwn.

Gall holwr ofyn un cwestiwn atodol heb rybudd i'r Cynghorydd a allai godi'n uniongyrchol o'r cwestiwn gwreiddiol neu'r ateb.

Bydd unrhyw gwestiwn na ellir ymdrin ag ef yn ystod y cyfarfod, naill ai oherwydd diffyg amser neu am nad yw'r cynghorydd perthnasol yn bresennol, yn cael sylw drwy ymateb ysgrifenedig.

3.20 Cyflwyno barn i bwyllgorau dethol

O dan Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, gall unrhyw aelod o'r cyhoedd fynychu un o'r ddau Bwyllgor Sgriwtini a gynhelir gan y Cyngor a chyflwyno eu barn ar eitem benodol ar yr agenda. Rhaid i'r Pwyllgor roi ystyriaeth lawn i'r safbwyntiau a gyflwynwyd gan aelod o'r cyhoedd o dan y trefniadau hyn. Mae rhagor o wybodaeth am graffu ar gael ar wefan y Cyngor yma.

3.21 Sut i ddod yn Gyngorydd

Bydd yr etholiadau llywodraeth leol nesaf yn cael eu cynnal ym mis Mai 2027. Mae'r adran hon yn rhoi gwybodaeth i chi ar sut i sefyll mewn etholiad a'r hyn a ddisgwylir gennych pe baech yn cael eich ethol yn Gyngorydd Cyngor Sir Ynys Môn.

3.22 Sefyll fel ymgeisydd

Rhaid i ymgeisydd ar gyfer etholiad gwblhau pecyn o bapurau enwebu y mae'n rhaid i'r ymgeisydd eu llofnodi ym mhresenoldeb tyst a fydd yn dyst i'r llofnod. Yna bydd angen i chi ennill mwyafrif y pleidleisiau yn y blwch pleidleisio os oes yna gystadleuaeth am y sedd. Mae nifer y pleidleisiau y mae angen i chi eu hennill yn dibynnu ar yr etholaeth y byddwch yn dewis sefyll drosti mewn etholiad. Mewn rhai rhanbarthau etholiadol mae dau neu dri aelod yn cynrychioli'r rhanbarth.

Bydd pecynnau enwebu ar gael yn gynnar yn 2027. Os hoffech gofrestru eich diddordeb, cysylltwch â'r Gwasanaethau Etholiadol ar 01248 750057.

Os ydych chi'n ystyried sefyll fel ymgeisydd ar gyfer plaid wleidyddol benodol, yna dylech gysylltu â sefydliad lleol y blaid honno yn gyntaf. Os ydych yn bwriadu sefyll etholiad fel Cyngorydd annibynnol, cysylltwch â ni a byddwn yn falch o roi mwy o wybodaeth i chi.

Mae cynghorwyr yn derbyn cyflog sy'n cael ei bennu bob blwyddyn gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol a gallant hefyd hawlio costau teithio a chynhaliadaeth (telir cynhaliadaeth am brydau a llety 'y tu allan i'r sir' yn unig) wrth ymgymryd â dyletswyddau swyddogol. Gall cynghorwyr hefyd hawlio tuag at gostau gofal a chymorth personol er mwyn iddynt gyflawni'r dyletswyddau y gymeradwyir.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo cyllid ar gyfer cynllun peilot i ariannu addasiadau a chefnogaeth resymol i ymgeiswyr anabl sydd am gael eu hethol yn etholiadau Llywodraeth Leol. Gellir dod o hyd i fwy o wybodaeth yma.

Gellir gweld rhagor o wybodaeth am lwfansau drwy glicio ar y ddolen ganlynol:

[Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol | GOV. CYMRU](#)

3.23 Beth sy'n digwydd os cewch eich ethol?

Mae'r Cyngor yn cynnwys 35 o Gynghorwyr sy'n cael eu hethol bob pum mlynedd. Mae cynghorwyr yn atebol yn ddemocrataidd i drigolion eu hetholaeth. Mae dyletswydd bennaf y Cynghorwyr i'r gymuned gyfan, ond mae ganddynt ddyletswydd arbennig i'w hetholwyr, gan gynnwys y rhai na phleidleisiodd drostynt.

Mae gan gynghorwyr hawl i gael cyflog sylfaenol. Gellir cael rhagor o wybodaeth am daliadau gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol (dolen uchod). Gellir gweld copi o'r penderfyniadau ar gyfer 2022-23 hefyd ar wefan y Panel.

Mae gan gynghorwyr hawl hefyd i lwfansau teithio a gall y rhai sydd â chyfrifoldebau gofalu hefyd dderbyn ad-daliad am gostau gofal.

Ar ôl eu hethol disgwylir i Gynghorwyr fynychu sesiynau hyfforddi a datblygu amrywiol yn ystod eu cyfnod yn y swydd. Darperir sesiwn sefydlu ar gyfer yr holl Gynghorwyr newydd a'r rhai sy'n dychwelyd yn ystod y 12 mis cyntaf yn y swydd, gyda hyfforddiant pellach yn cael ei ddarparu'n barhaus trwy ddigwyddiadau datblygu aelodau.

Disgwylir i gynghorwyr fynychu cyfarfodydd a phwyllgorau ac maen nhw wedi ymrwymo i gadw at ddarpariaethau'r Cod Ymddygiad ar gyfer Cynghorwyr.

Fel cynrychiolwyr lleol, mae gan gynghorwyr gyfrifoldebau tuag at eu hetholwyr a sefydliadau lleol. Mae'r cyfrifoldebau a'r dyletswyddau hyn yn aml yn dibynnu ar yr hyn y mae'r cynghorydd am ei gyflawni a faint o amser sydd ar gael. Gall gynnwys: mynychu cyfarfodydd cyrff llywodraethu ysgolion yn eu ward, mynychu cyfarfodydd sefydliadau lleol fel cymdeithasau tenantiaid, cyrff sy'n effeithio ar y gymuned ehangach, codi materion ar ran aelodau'r cyhoedd, cynnal cymorthfeydd i drigolion godi materion a chyfarfod trigolion unigol yn eu cartrefi eu hunain.

3.24 Faint o amser mae'n ei gymryd?

Os ydych mewn gwaith ac yn bwriadu sefyll fel ymgeisydd, efallai y byddwch am ofyn i'ch cyflogwr pa ddarpariaethau sydd ganddynt i'ch galluogi i fod yn bresennol ar gyfer busnes y Cyngor. Amcangyfrifir bod cynghorwyr, ar gyfartaledd, yn treulio'r hyn sy'n cyfateb i dri i bedwar diwrnod yr wythnos ar fusnes y cyngor. Yn amlwg, mae rhai cynghorwyr yn treulio mwy o amser na hyn – ac eraill yn treulio llai.

Mae dolen i Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a baratowyd ar y cyd ag awdurdodau lleol ac sy'n ganllaw defnyddiol i ddarpar ymgeiswyr:

[BYDDWCH YN GYNGHORYDD. SICRHEWCH MAI CHI YW'R NEWID.](#)

3.25 Cyfleusterau a chymorth cynghorwyr

Mae'r Uned Gwasanaethau Democraataidd yn gweinyddu cyfarfodydd y Cyngor ac yn darparu gwasanaeth cefnogi pwrpasol, gan ddarparu cyngor ar arferion a chyfraith yn ymwneud â chyfarfodydd i Gynghorwyr, swyddogion a'r cyhoedd a chymorth i bob Cynghorydd gydag ymholiadau a cheisiadau gweinyddol cysylltiedig.

Bydd cynghorwyr, unwaith y cânt eu hethol, yn cael dyfais tabled ddigidol, gliniadur a chyfeiriad e-bost @ynysmon.llyw.cymru y mae'n rhaid ei ddefnyddio wrth gynnal busnes y Cyngor. Mae holl gyfarfodydd y Cyngor yn ddi-bapur ac argymhellir bod pob ymgeisydd yn gallu ei ddefnyddio'n hyderus neu'n barod i gael hyfforddiant.

Mae'r Cyngor yn Awdurdod dwyieithog ac, fel Cynghorydd, byddwch yn gallu gweithio yn eich dewis iaith, boed yn Gymraeg neu'n Saesneg, ac mae cyfleusterau cyfieithu ar gael ym mhob cyfarfod o'r Cyngor i hwyluso hyn. Mae hyfforddiant Cymraeg hefyd ar gael i unrhyw Gynghorwyr sy'n dymuno dysgu'r iaith.

3.26 Y manteision i Gynghorwyr o ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol i gyfathrebu â phobl leol

Mae'r cyfryngau cymdeithasol wedi dod yn offeryn pwerus i Gynghorwyr, gan eu helpu i ymgysylltu â chymunedau, codi ymwybyddiaeth o faterion cymunedol, digwyddiadau neu fentrau'r Cyngor ac i ofyn am farn a derbyn adborth.

Mae'r cyfryngau cymdeithasol wedi newid sut mae gwleidyddiaeth yn gweithio, mae'n gwneud gwleidyddion a sefydliadau cyhoeddus yn fwy hygyrch, yn caniatáu i unigolion gael eu lleisiau eu clywed ac yn helpu i rannu syniadau neu hyrwyddo ymgyrchoedd.

Drwy ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol gall Cyngorwyr:-

- Ddysgu am faterion lleol, a phryderon yn eu ward.
- Dod o hyd i'r newyddion a'r cyhoeddiadau diweddaraf gan y Cyngor Sir, awdurdodau lleol eraill, Llywodraeth Cymru a sefydliadau fel Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.
- Hyrwyddo eu rôl a'r hyn rydych chi'n ei wneud o ddydd i ddydd.
- Rhannu gwybodaeth yn gyflym ac ar unwaith a chael barn eich etholwyr.

Mae llawer o gyngorwyr eisoes yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol. Fodd bynnag, fel Cyngorydd, mae pethau ychwanegol i'w hystyried wrth eu defnyddio, gan gynnwys y Cod Ymddygiad a rheoli disgwyliad.

Ar ôl cael eu hethol, gwahoddir Cyngorwyr i fynychu sesiwn sefydlu ar ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol ac mae gan y Cyngor fodiwl e-ddysgu ar gael hefyd.

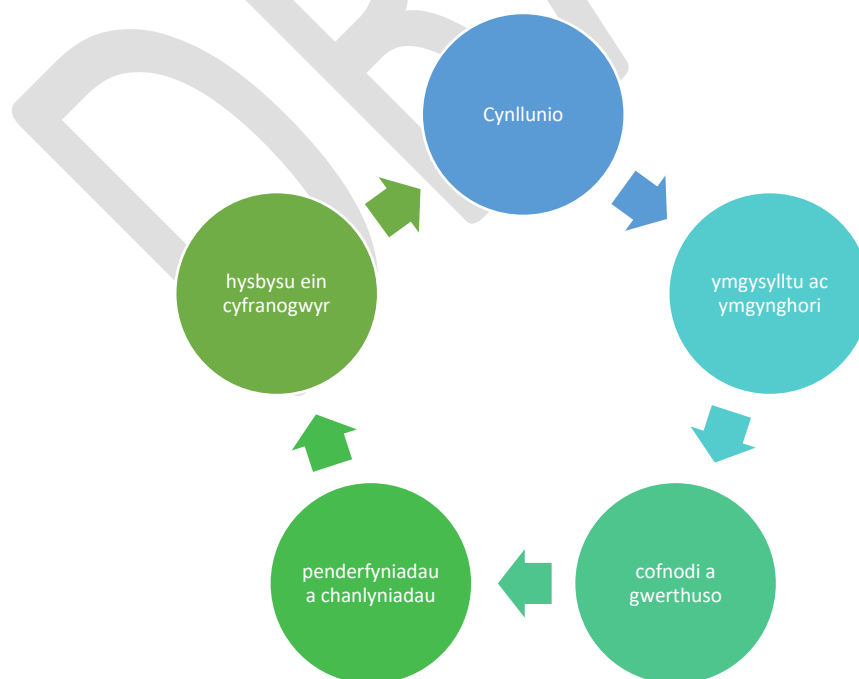
Bydd pob Cyngorydd yn bersonol gyfrifol am y cynnwys y maent yn ei gyhoeddi a rhaid iddynt gadw at y Cod Ymddygiad wrth bostio gwybodaeth gan fod y Cod Ymddygiad yn berthnasol i gynnwys ar-lein a chyfryngau cymdeithasol, a thrwy gyfeirio ar-lein at eu rôl fel Cyngorydd, ystyrir eu bod yn gweithredu yn rhinwedd eu 'swyddogaeth swyddogol' a bydd y Cod yn berthnasol.

Mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi darparu arweiniad am ddim i Gyngorwyr ynghyd â rhai awgrymiadau a chynghor o ran trin cam-drin ar-lein.

[Cyfryngau cymdeithasol a cham-drin ar-lein - CLILC \(wlqa.cymru\)](#)

4. Gwerthuso

4.1 Dadansoddi ac adborth

Er mwyn i unrhyw gyfranogiad y cyhoedd fod yn llwyddiannus, mae'n hanfodol ein bod yn rhoi adborth i'r rhai a gymerodd ran. Rydym yn cydnabod y gall hyn fod yn heriol ac rydym yn

edrych ar opsiynau i ddatblygu hyn ymhellach a sicrhau y gallwn hwyluso'r broses hon i staff a chymunedau'r Cyngor gael mynediad at adborth a'i dderbyn.

Unwaith y bydd y gweithgareddau cyfranogi drosodd, byddwn yn eich diweddarau a'ch cynnwys drwy roi gwybod i chi am y canlyniadau neu roi cyfle i chi, naill ai drwy e-bost, llythyr, trafodaeth wyneb yn wyneb neu ddulliau eraill, gyfranogi ymhellach ar yr un pwnc, os byddwch yn dewis cymryd rhan.

Rydym yn gwerthfawrogi eich mewnbwn a'ch gwybodaeth, felly mae'n bwysig sicrhau ein bod yn ystyried pob llais a sylw. Gwneir hyn drwy gyfeirio at eich mewnbwn mewn dogfennau cryno neu adroddiadau ar y cyfranogiad.

Mae pob ymgysylltiad ac ymgynghoriad yn wahanol, felly bydd amserlenni'n amrywio. Fodd bynnag, rydym wedi ymrwmo i roi adborth i'n holl gyfranogwyr yn dilyn gweithgareddau cyfranogiad y cyhoedd, naill ai'n unigol neu ar y cyd. Bydd hyn yn cael ei wneud mewn ffordd a bennir gan y swyddog arweiniol e.e.:

- Hysbysu cyfranogwyr ar lafar / drwy e-bost / ffôn
- Dosbarthu adroddiadau o'r ymatebion a'r penderfyniadau i gyfranogwyr
- Crynodeb o'r dadansoddiad ar wefan gorfforaethol ar ein tudalennau ymgynghori
- Ystyried y cyfleoedd i ddefnyddio adnoddau ar-lein.

4.2 Eich preifatrwydd

Gellir dod o hyd i wybodaeth am sut rydym yn defnyddio gwybodaeth, cyfnodau cadw a'ch hawliau yn ein hysbysiad preifatrwydd ar ein gwefan, <https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Cyngor/Diogelu-Data-a-Rhyddid-Gwybodaeth/Polisi-Diogelu-Gwybodaeth-a-Hysbysiad-Preifatrwydd.aspx>

4.3 Gwaith y bydd angen ei flaenoriaethu dros y cyfnod nesaf:

1. Gwella'r ffyrdd y mae plant a phobl ifanc yn cymryd rhan yn ein penderfyniadau ac yn dylanwadu arnynt
2. Gwella ffyrdd o dderbyn a chynnwys adborth drwy ddefnyddio adnoddau traddodiadol a digidol sydd ar gael

Ystyried ffyrdd o fesur llwyddiant neu ddiffyg llwyddiant cyfranogiad neu ddatblygu dangosfwrdd cyfranogiad.